

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 11:11
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: ry mielipide Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivos
Liitteet: ry_mielipide_tukes_28042014.pdf; Ruka_Kuusamo_matkailu_ry_YVAlausunto_final_10032014.pdf

Lähettäjä: Maili Kuisma [<mailto:maili.kuisma@ruka.fi>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:24

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: ry mielipide Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivos

3965

Maili Kuisma
Johdon sihteeri
Rukakeskus Oy / Pyhätunturi Oy
Keilaranta 1
FI-02150 ESPOO

Tel +358 400 101600

GSM +358 40 7383812

e-mail: maili.kuisma@ruka.fi

<http://ski.ruka.fi> - Kaikki Rukan rinteistä!

<http://ski.pyha.fi> - Kaikki Pyhän rinteistä!

Säilytetään Kuusamo luontokaupunkina! Tule mukaan jäseneksi www.prokuusamo.fi !

Tukes

Valtakatu 2

96100 Rovaniemi

Asia: Mieliipide koskien Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiireille annettavia määräyksiä ja niille määrättäviä vakuuksia

Mielipiteen antaja:

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry

Viite: Kuulutus 28.3.2014: kaivNrot 3965 (Juomasuo) ja 4013 (Sivakkaharju), 4909 (Meurastuksenaho)

Mieliipide

Tukes on antanut yllä mainitulla kuulutuskirjeellään mahdollisuuden esittää mieliipiteitä ja muistutuksia ennen yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuksien määräämistä kaivosoikeuden haltijalle.

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys edustaa Rukan ja Kuusamon alueen matkailuyrityksiä. Yhdistyksen jäsenenä on n. 150 matkailuyritystä, jotka edustavat arviolta yli 90 % alueen matkailutulosta.

Yhdistys esittää mieliipiteenään kunnioittavasti seuraavaa:

Viitteen mukaiset kaivospiirit sijaitsevat välittömästi Rukan kehittyvän ja kansainvälistyvän matkailukeskuksen äärellä (Meurastuksenaho, Sivakkaharju) ja kesämatkailun vetovoiman ydinalueella Kitkajoen äärellä, Oulangan kansallispuiston vieressä.

Rukan viereiset kaivospiirit aiheuttavat vakavan maisema-, pöly, sekä meluhaitan joka oleellisesti tulee heikentämään Rukan asiakkaiden matkailuelämystä. Juomasuon kaivospiirin alueen suurimmat riskit perustuvat todennäköisiin vesistöpäästöihin sekä imago vaikutuksiin heikentäen Kuusamon luontomatkailumielikuvaa puhtaan luonnon ja erämaan äärellä. Näitä haittoja sekä niiden vaikutuksia asiakkaiden kokemukseen ja sen myötä negatiivisesti kehittyvään tulevaan ostokäyttäytymiseen on selvitetty liitteenä olevassa Ruka-Kuusamon Matkailuyhdistyksen YVA-selostukseen annetussa lausunnossa.

Jo alueelle investoineiden yritysten ja vapaa-ajanasukkaiden investointien turvaamiseksi on lupamääräykset mitoitettava siten, ettei Kuusamon luontoon ja luontomielikuvaan aiheuteta korvaamatonta vahinkoa.

Tämän varmistamiseksi ympäristövakuudet on asetettava sellaiselle tasolle, että mahdollisesti muille elinkeinoille aiheutuvat välilliset ja välittömät riskit pystytään tosiasiallisesti korvaamaan.

Pyydämme Tukesia erityisesti huomioimaan lupamääräyksissään kaivostoiminnan toiminnan lyhytikäisyyden suhteessa sen aiheuttamiin pysyviin haittoihin. Sama toimintaympäristö voi tuottaa yhteiskunnallisesti monin kerroin matkailuelinkeinon kautta, useita vuosikymmeniä, jopa vuosisatoja, eteenpäin.

Muilta osin yhdyimme erikseen mainiten Pro Kuusamo Ry:n jättämään mielipiteeseen.

Helsingissä 28.4.2014

Ville Aho
Hallituksen puheenjohtaja
Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry

Liitteet: Yhdistyksen YVA lausunto

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry
Rukankyläntie 8
93825 Rukatunturi
y-tunnus 17916162

Pohjois-Pohjanmaan ELY- Keskus
Kirjaamo
PL 86
90101 OULU

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry:n lausunto Kuusamon kultakaivos Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA)

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry toimii Rukan ja Kuusamon alueen matkailuelinkeinon edunvalvojana ja yhteismarkkinoinnin toteuttajana noin miljoonan euron vuosibudjetilla. Yhdistyksen n. 140 jäsenyritystä edustavat yli 95 % alueen noin 110 miljoonan euron vuosittaisesta matkailutulosta.

YVA- selostuksesta yleisesti

YVA- selostus on sivumäärältään laaja ja sisältää paljon tietoa, väittämiä ja faktoja edellyttäen lukijaltaan kaivostoimialaan ja siihen liittyviin toimialoihin liittyvää erikoisosaamista ja ymmärtämystä. YVA- selostuksen arviointi perustuu merkittävässä määrin alustavaan suunnitteluun, arviointi on epävarmaa, epäluotettavaa ja paikoin lähes arvailevaa.

YVA:ssa esitetyt tutkimustulokset ja toisaalta niistä vedetyt johtopäätökset eivät tue kaikkialta osin toisiaan vaan ovat jopa ristiriitaisia keskenään. YVA sisältää myös selkeästi virheellisiä väittämiä.

Matkailuelinkeinon ja muihin Kuusamon luonto-imagoon tukeutuvien elinkeinon kannalta keskeisin ongelma on, että YVA-selostuksessa ei tutkita kaivostoiminnan aiheuttamaa muutosta Kuusamon luonto-imagoon ja sen vaikutuksia muille elinkeinoille ja vapaa-ajanasumiselle. Tämä kulminoituu s. 21 yhteenvetotaulukon s. 375 keskeisistä epävarmuustekijöistä virheellisenä väittämänä: *”On vaikea arvioida, mistä tekijöistä alueen matkailullinen imago muodostuu ja miten se todella vaikuttaa matkakohteen valintaan”*. Johtopäätöksenä kuitenkin hanke todetaan toteuttamiskelpoiseksi s.21: *YVA:n perusteella ei ole odotettavissa merkittäviä vaikutuksia matkailuelinkeinon toimintamahdollisuuksiin*. Väitteestä poiketen alueen matkailullisen imagon muodostumista, siihen liittyviä vetovoimatekijöitä ja sen vaikutusta matkakohteen valintaan voidaan arvioida ja sitä on laaja-alaisesti tutkittu niin kotimaisessa kuin kansainvälisessä matkailututkimuksessa. Matkailupalveluiden markkinointi perustuu puhtaasti alueen imagoon ja mielikuviin, sillä matkailupalvelua ei luonteensa vuoksi voi käsin kosketella tai kokeilla ennen ostopäätöstä ¹.

Yhteysviranomaisen on edellyttänyt lausunnossaan että hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin on tarkistettava. *Arviota hankkeen yhteisvaikutuksista kaivostoiminnan ja sen todennäköisen laajenemisen*

¹ Matkailuliiketoiminnan professori Raija Komppula, lausunto

kokonaisvaikutuksista ei ole tehty vaikka vain tämän arvioinnin kautta pystyttäisiin mieltämään hankkeen yhteisvaikutukset ympäröivään maankäyttöön ja ympäristöön. YVA:ssa keskitytään lähinnä fyysisten vaikutusten arviointiin ja niidenkin osalta lähinnä Juomasuon alueelle. Hankkeesta vastaava yhtiö on kuitenkin kertonut, ettei tiedossa oleva mineraalivaranto toistaiseksi ole riittävä² ja että tavoitteena on laajentaa kaivostoimintaa tulevaisuudessa Kuusamon alueella.³⁴ Matkailuelinkeinon kannalta kaivostoiminnan yhteisvaikutusten arviointi on erittäin oleellinen huomioiden Turvallisuus- ja Kemikaaliviraston karttaotteessa esiintyvien valtausalueiden sijainnin suoraan Rukan ja Kuusamon matkailualueen ytimessä, Oulangan ja Riisitunturin Kansallispuistojen vieressä.

- Juomasuon suunniteltu kaivos ja rikastamo 8 km Oulangan kansallispuistosta
- Tuoreimmat valtaukset 2 km päässä Rukan kylästä
- Uraani on varmasti suuri imagohaaitta, mahdollisesti suuri ympäristöongelma

Kuva 1. Ote Tukes kaivosrekisteristä Rukan lähiympäristöstä 2013, Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistyksen esityksestä Kuusamon kaupunginvaltuuston matkailuseminaarissa 15.4.2013

Kaivoshankkeen riskien arviointi on käytännössä tekemättä, samoin myös mahdollisten poikkeustilanteiden ja niiden myötä syntyvien mahdollisten ympäristökatastrofien vaikutukset alueen ympäristöön, imagoon ja näin muiden toimialojen kuten matkailun kilpailukykyyn. Talvivaaran tyyppisten ympäristökatastrofien toistuminen Kuusamossa Kitkajoen ääressä, Oulangan Kansallispuiston välittömässä naapurissa olisi erittäin vakava koko Kuusamon luontoimagoon pohjautuville elinkeinoille, asukkaille ja kiinteistönomistajille.

² Projektipäällikkö Ilpo Mäkinen, Pro Kuusamon "Luonto, Imago ja elinkeinot"-tilaisuus Kuusamossa 29.1.2014

³ Projektipäällikkö Ilpo Mäkinen, Dragon Mining Oy, toimitusjohtaja Kjell Larsson, Dragon Mining Oy, 29.1.2014

⁴ Toimitusjohtaja Kjell Larsson, Dragon Mining Oy, 12.12.2013

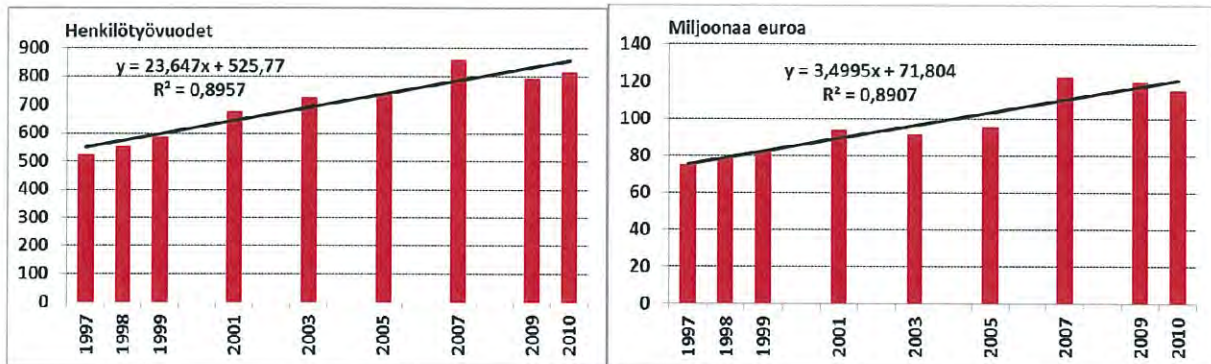
YVA:ssa ei selvitetä kaivosyhtiön taloudellista kykyä kantaa riskiä eikä sitä, kuka lopulta mahdollisen riskin toteutuessa sen joutuu kantamaan.

Kuusamon matkailun volyyymi, vetovoimatekijät ja positiointi luontomatkailukohteena

Yhteysviranomainen on edellyttänyt YVA-ohjelman lausunnossa hankkeen toteuttajan laativan kokonaisselvityksen hankkeen vaikutuksista matkailuun.

Kuusamon matkailutoimialan välittömät työllistämisaikutukset ovat 816 henkilötyövuotta. Vuoden 2012 Tilastokeskuksen kunnittaisen toimipaikkarekisterin mukaan 21 % yritystyöpaikoista syntyy matkailutoimialan piirissä.⁵ Matkailutoimialalla on Kuusamossa yli 100 vuoden perinteet. Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry:ssä on noin 140 jäsenyritystä ja toimiala työllistää Kuusamossa pääasiassa paikkakuntalaisia. Matkailu hyödyttää lisäksi erityisesti vähittäiskauppaa, palvelualaa sekä rakentamistoimialaa. Matkailutoimiala perustuu Kuusamossa ainutlaatuihin luontoon ja sen imagoon, kuten Oulangan kansallispuistoon, vaellusreitistöihin, vesistöihin kuten Kitka- Oulanka- ja Kuusinkijokeen ja lukuisiin järviin sekä Rukan matkailukeskukseen.

Tutkija, FT, Pekka Kauppila on tutkinut 90-luvun puolivälistä lähtien Kuusamon matkailun vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen. **Matkailu on työvoimavaltaista palveluliiketoimintaa; liiketoiminnan kasvaessa myös toimialan luomat työpaikat lisääntyvät lähes samassa suhteessa.** Tämä on selkeästi todennettavissa pitkäaikaisissa matkailutulo- ja työpaikkatutkimuksissa. Viimeiset tutkimustulokset ovat vuodelta 2010, jolloin välitön matkailutyöllisyys Kuusamossa oli 816 henkilötyövuotta (htv) ja matkailijoiden alueelle jättämä matkailutulo 118 M€.⁶ *Matkailutoimialalla henkilötyövuodet ovat 13 vuoden tutkimusaikana 1997-2010 lisääntyneet 292 htv eli 56 %.*

Kuva 2. Kuusamon matkailutulo- ja henkilötyövuosien kehitys 1997-2010. Lähde: Hätälä & Kauppila 1999; Kauppila & Ervasti 2001; Ervasti & Kauppila 2003; Juntheikki & Korhonen 2005; Kauppila 2007, 2009, 2011, 2012

Ns työpaikkavuoto ulkopaikkakuntalaisille on Pekka Kauppilan tutkimusten mukaan 8 % matkailun henkilötyövuosista, kun kaivostoiminnan osalta se on Dragon Mining Oy:n arvion

⁵ Pekka Kauppila & Kirsi Kuosku, Kuusamon aluetalousraportti 2012

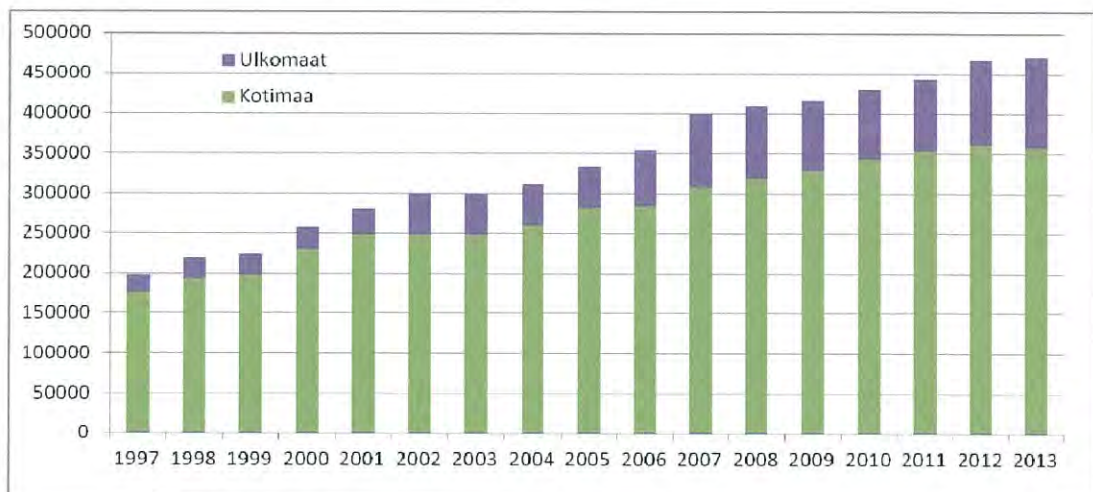
⁶ Pekka Kauppila, Kuusamon matkailutalous vuonna 2010, Kuusamon aluetalousraportti 2012

mukaan 45 %. Kuusamon matkailutoimialan suuruudesta ja vastaavasti suunnitellun Kuusamon kaivostoiminnan pienuudesta johtuen Kuusamossa matkailutoimialan työllistävyys tulisi olemaan 8-9 matkailutyöpaikkaa / 1-2 kaivostyöpaikkaa kohden⁷. Lisäksi on huomioitava kaivostoiminnan odotettu lyhyt elinkaari, n. 7-10 vuotta.

Matkailu on yksi maailman kolmesta suurimmasta toimialasta (energia, autoteollisuus, matkailu). Tutkimusten mukaan maailman matkailijamäärät kasvavat miljardilla matkailijalla v. 2010 ja 2030 aikana, suurimpina kohdealueina nähdään Aasia ja Eurooppa.⁸ Maailman kasvavat matkailutrendit (puhtaus, luonto, ruoka, kulttuuri) tukevat erinomaisesti Lapin ja Suomen matkailun kasvupotentiaalia.

Ruka on Suomen toiseksi suurin matkailukeskus Vuokatin jälkeen. Rekisteröidyt yöpymiset ovat kasvaneet tasaisesti vuosikymmenestä toiseen ollen vuonna 2013 468.904 vuorokautta. Yöpymisvuorokausista yli 35 % toteutuu lumettomaan aikaan touko-lokakuussa korostaen *Kuusamon kesämatkailusesongin vetovoimaa moneen kilpailevaan pohjoisen kohteeseen verrattuna* (Levi 25 %, Ylläs 17 %)⁹.

Kuusamossa kansainvälisten asiakkaiden osuus on 23 %, kun Lapin keskiarvo on jo lähes 40 %. Kuusamon ja koko Suomen matkailun kasvun odotetaan tulevan kansainvälisistä matkailijoista. Vuonna 2012 valtakunnan tasolla vientituloihin suoraan verrattavissa oleva ulkomainen matkailutulo oli 4,4 miljardia euroa ja se oli 10 % kasvussa edelliseen vuoteen verrattuna. Matkailu oli 2012 nopeimmin kasvava viennin ala.¹⁰

Kuva 3. Rekisteröityjen yöpymisvuorokausien kehitys Kuusamossa vuosina 1997-2013 (Tilastokeskus 2014).

Rekisteröityjen yöpymisten lisäksi toteutuu yli kaksinkertainen määrä yöpymisvuorokausia yksityisissä lomamökeissä, joita vuokraavat useat yhtiöt. Esim. Rukan välittömässä

⁷ Pekka Kauppila, Kuusamon matkailuelinkeino ja kaivostoiminta; työpaikka- ja talousarvioita vuosille 2016-2025. 2013

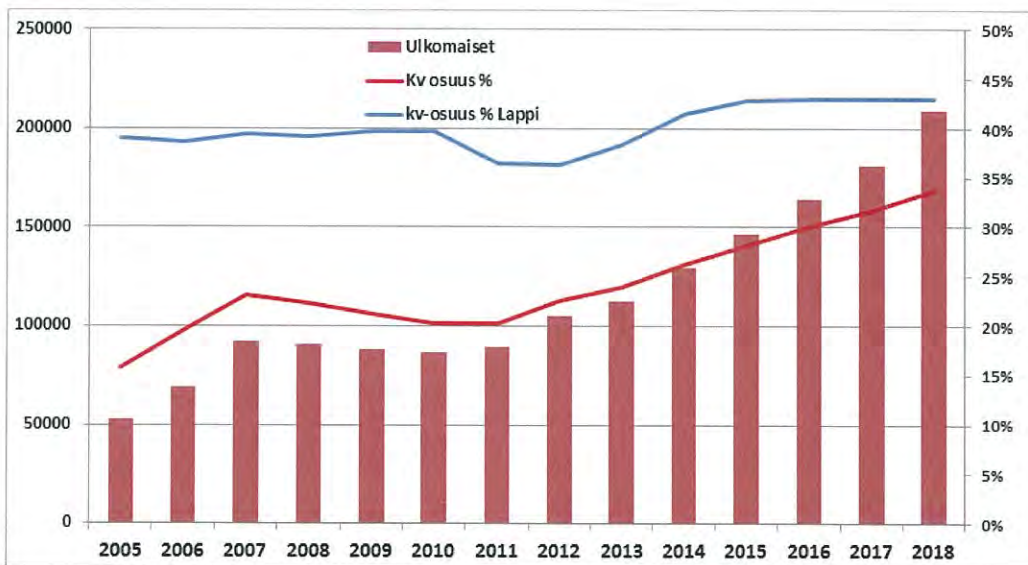
⁸ World Tourism Organisation, 2012

⁹ Tilastokeskus, Rekisteröidyt yöpymiset 2013

¹⁰ Mara Ry presentaatio (lähde: Tulli, Suomen Pankki, Tilastokeskus)

läheisyydessä 5km säteellä on arviolta 25 000 vuodepaikkaa, joita tilastokeskuksen rekisteröinnin piirissä ainoastaan n. 15 %.

Ruka-Kuusamon matkailuyhdistys Ry on yhdessä Kuusamon kaupungin kanssa linjannut kasvutavoitteensa vuoteen 2018. Kasvu perustuu kansainvälistymiseen ja kahteen vahvaan teemaan: ”Ruka World Cup Resort” jonka kautta haetaan vahvaa kansainvälistä näkyvyyttä ja imagoa talvimatkailun kasvuun korostaen Rukan monipuolisia talviaktiiviteetteja, ja vastaavasti ”Kuusamo – Land of National Parks”- teema lumettoman ajan matkailuun kärkenä Oulangan ja Riisitunturin kansallispuistot reitistöineen, jokineen ja luontomaisemineen.

Kuva 4. Kansainvälisten rekisteröityjen yöpymisten toteuma 2005-2013 ja kasvutavoitteet Kuusamossa 2014-2018 sekä kansainvälisten asiakkaiden osuus Kuusamossa ja Lapissa keskimäärin. Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry.

Imagovaikutukset

Matkailutoimialaa ja Kuusamon imagoon on systemaattisesti rakennettu vuosikymmenien ajan ja Ruka-Kuusamo on Suomessa yksi vanhimmista ja arvostetuimmista matkailubrändeistä¹¹.

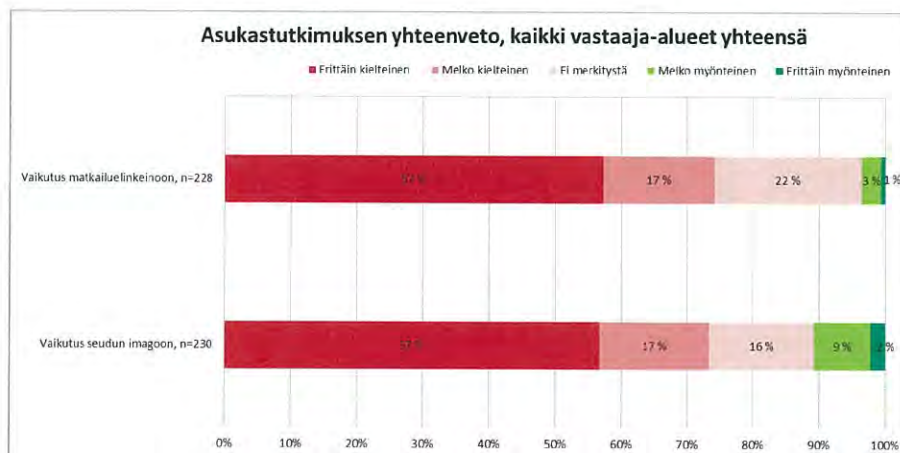
Imagon strategista merkitystä Kuusamon matkailu- ja luontolinkeinoille sekä vapaa-ajankiinteistöjen arvolle ja kehittymiselle ei ole YVA-selostuksessa sen merkittävyys huomioon ottaen riittävästi ymmärretty, eikä arviointia ole tehty käytettävissä olevaan tutkimustietoon ja asiantuntijatietoon tukeutuen. Toisin kuin YVA-selostuksessa väitetään (s.375), imagoa ja sen kehittymistä ajassa ja suhteessa kilpaileviin kohteisiin pystytään tutkimaan tieteellisesti pätevin keinoin. (vrt Consumer Compass tutkimus yllä)

¹¹Professori Raija Komppula, lausunto

Matkailun kilpailukyvyille ja kasvulle matkailukohteen imago on äärimmäisen arvokas ja välttämätön, sillä palvelutuotteena matkailu myydään puhtaasti mielikuvien kautta ja imagon avulla matkailukohde asemoidaan ja arvotetaan suhteessa muihin kohteisiin.¹² Imago vaikuttaa vahvasti matkakohteen valintaan ja ostopäätöksiin; matkakohteen valinnan kriteerit liittyvät suoraan (positiivisiin) mielikuviin matkakohteesta.

*”Matkailukohteen markkinoinnin kannalta on keskeistä ymmärtää, että matkailukohteen **hyvä maine** on se asiakkaiden ja muiden sidosryhmien keskuudessa kehittynyt arvostus ja luottamus, joka rakentuu vuosien saatossa ja vahvistuu positiivisten kokemusten avulla. Kun hyvän maineen omaava kohde esiintyy yhtenäisesti toiminnassa ja markkinointiviestinnässä ja jatkuvasti lunastaa asiakaslupauksensa, kehittyy kohteesta **brändi**. Brändillä on imago, joka kertoo siitä, millaisena asiakkaat ja muut kohderyhmät sen näkevät. **Imago voi olla erilainen eri kohderyhmissä**, ja imago voi joskus hetkellisesti saada kolhujakin, mutta lyhytaikaiset (esimerkiksi hiihtokeskuksen kohdalla yhden kauden aikaiset) ongelmat eivät vielä välttämättä tuhoa brändiä ja mainetta.”¹³*

YVA:ssa tuodaan esille, että sekä asukas- että matkailuyrityskyselyssä suurin huolenaihe on kaivostoiminnan vaikutuksilla alueen imagoon, s. 221: *”Kaikkein merkittävimpänä nähtiin, että kaivostoiminta tulee vastaajien arvion mukaan vaikuttamaan alueen imagoon puhtaana luontomatkailukohteena kielteisesti. Myös matkailu- ja mökki-investointeihin kaivostoiminnan pelätään vaikuttavan erittäin kielteisesti.”*

Kuva 5. Yhteenveto Rambolin asukastutkimuksen kysymyksistä kaivostoiminnan vaikutuksista seudun imagoon ja matkailuelinkeinoon (s.339-346)

Vuonna 2006 Ruka-Kuusamon matkailuyhdistys ja Pyhä-Luoston matkailuyhdistys teettivät Mielikuva- ja mainonnan linja- tutkimuksen Consumer Compass Oy, Susanna Tirkkosella selvittääkseen kunkin tunturin asemointia asiakasnäkökulmasta markkinointitoimenpiteiden pohjaksi. Tutkimus kertoo selvästi Kuusamon vahvuuden luontomatkailukohteena ja vahvat spontaanit mielikuvat jotka yhdistetään Kuusamo brändiin: luonto, rauha, erämaa.¹⁴

¹² Professori Raija Komppula, lausunto

¹³ Professori Raija Komppula, lausunto

¹⁴ Susanna Tirkkonen, Consumer Compass 2006

TRENDIKKYYS / NUOREKKUUS AFTER SKI MONIPUOLISUUS	MAHTAVA LUONTO LUONNON / SIELUNRAUHA ERÄSEIKKAILU
PARHAIMMAT TUNTURIT HIMOLASKETTELU LAADUKKUUS KOKO PERHEELLE	KARU LUONTO AITOUS RAUHALLISUUS

Kuva 6. Rukan, Kuusamon, Pyhän ja Luoston aseointi matkailijoiden mielikuvakentällä, Consumer Compass focus group tutkimus 2006

Metlan Ylläksellä ja Levillä vuonna 2013 toteuttaman matkailijoille kohdistetun Dilacom - tutkimuksen mukaan Lapin matkailu perustuu luontoarvoihin. Tämä korostuu vielä erityisesti kansainvälisten matkailijoiden osalta. Matkakohteen valinnan kriteerinä (vetovoimatekijänä) tärkeimmät olivat:

1. Kauniit luontomaisemat
2. Liikuntamahdollisuudet
3. Koskematon erämaa.

Kansainvälisistä asiakkaista peräti 49 % vastanneista ilmoitti että kaivostoiminnan aloittaminen / laajeneminen alueella vähentäisi halukkuutta vieraila matkakohteessa uudelleen. Tutkimuksen mukaan 67 % Levin ja 80 % Ylläksen asiakkaista arvioi kaivostoiminnan laajenemisen heikentävän alueiden imagoa luontomatkailukohteena¹⁵. Kesäkuussa 2014 vastaavan matkailijatutkimuksen tulokset julkaistaan Kuusamon osalta.

Myös Pellervon Taloudellisen Tutkimuskeskuksen (PTT) ja Syke:n juuri valmistunut matkailijatutkimus osoittaa että alkaessaan kaivostoiminta toisi mukanaan negatiivisen kehityksen matkailun liiketoimintaan ja matkailun työpaikkakehitykseen. **PTT:n tutkimuksen mukaan Kuusamossa matkailutoimialalta häviäisi pysyvästi -186 henkilötyövuotta.** Tämä perustuu matkailijoiden ostuskollisuuden rapautumiseen kun uusintaostot vähenevät noin puoleen mikäli kaivostoiminta alueella käynnistyy. *Tutkimuksen mukaan kaivostoiminnan vaikutuksia pidettiin lisäksi pääosin peruuttamattomina, sillä vain 5 % vastaajista uskoi alueen erämaisen luonteen palautuvan kaivostoiminnan loppumisen jälkeen*¹⁶.

PTT:n tulosten lopputuloksena Kuusamon työpaikkojen nettokehitys matkailu/kaivostyöpaikkojen osalta on +-0. PTT ei kuitenkaan ole tutkimuksissaan huomionnut Pekka Kauppilan tutkimuksissa esitettyä lähtökohtaa, jonka mukaisesti matkailutoimialan

¹⁵ Dilacom tutkimushanke, 2013

¹⁶ Jyri Hietala, PTT, Pro Kuusamo ilta 29.1.2014

henkilötyövuodet kehittyvät positiivisesti lähes samaa vauhtia matkailutulon kasvun kanssa. Kaivostoiminnan työpaikat on kaivosyhtiön puolelta arvioitu pysyvän ennallaan koko toiminnan ajan. *Tämä huomioiden kaivostoiminta aiheuttaa laskennallisesti matkailuelinkeinolle -470 henkilötyövuoden menetyksen kaivoksen 10 elinvuoden aikana! Tämä on kuvattuna grafiikassa VO- vaihtoehdon kohdalla.*

YVA:ssa korostetaan, että koettu uhka ei ole yhtäläinen itse uhkan toteutumisen kanssa, ja sen mukaisena johtopäätöksenä todetaan, ettei kaivoksen mahdollisella avautumisella olisi juurikaan vaikutusta matkailun toimintaedellytyksiin. **Johtopäätös on täysin virheellinen, sillä jo pelkkä uhka aiheuttaa ihmisten ja yritysten toimintaan muutoksia**¹⁷. Jo kaivoshankkeen vireillä olosta aiheutuva toimintaympäristön epävarmuus vaikuttaa negatiivisesti yritysten kehittämis- ja investointihalukkuuteen. *Alueen merkittävimmän hotelliketjun toimialajohtaja on tuonut Kuusamon kaupungin valtuuston tietoisuuteen yhtiön johdon päätöksen jäädyttää suunnitellun Rukan hotellilaajennus- ja kylpyläinvestoinnin kunnes ratkaisu YVA:n alla olevasta kaivoshankkeesta on tiedossa*¹⁸. Matkailuinvestoinnit ovat pitkäaikaisia, 20-40 vuoden poistoaikoja vaativia investointeja. Tällaiset pitkä-aikaiset investoinnit edellyttävät vakaata toiminta-ympäristöä ja johdonmukaisia päätöksiä ja toimenpiteitä niin valtakunnallisella kuin alueellisella tasolla.

*”Jotta kohteen imago ja maine säilyisi hyvänä, se vaatii jatkuvia positiivisia kokemuksia ja positiivista kehittämistä. Negatiiviset viestit ovat aina uhka mielikuville riippumatta siitä, miten todellisia uhkat ovat. Kuluttaja ei välttämättä vaivaudu tarkistamaan negatiivisen viestin todenperäisyyttä tilanteissa, joissa hänellä on valinnan varaa, vaan valitsee automaattisesti riskittömän vaihtoehdon. Jo pelkkä huhu mahdollisesta tulevasta uhkatekijästä saa ostajan varovaiseksi myös yritysmarkkinoilla, mistä jokapäiväisin esimerkki lienee arvopaperipörssi, jossa seurataan tiiviisti pienempiäkin huhuja ja markkinoiden huolia. Pienikin huoli saa osakekurssit laskuun.”*¹⁹

YVA:n perusteella ei ole odotettavissa merkittäviä vaikutuksia matkailuelinkeinon toimintamahdollisuuksiin. Tämä on kuitenkin väittämänä täysin ristiriidassa Ramboll Oy:n matkailuyrityksille ja asukkaille tehtyjen kyselyiden tulosten kanssa. Rambollin kyselyiden kanssa yhdensuuntaisia tuloksia on saatu lukuisista muistakin viimeaikaisista tutkimuksista²⁰. Rambollin matkailuyrityskyselyn mukaan kolme neljästä yrityksestä pitää mahdollisen kaivostoiminnan vaikutuksia Kuusamon seudun matkailuimagoille vähintään kielteisinä ja lähes sama määrä kokee kaivostoiminnan vaikuttavan kielteisesti omaan liiketoimintaansa.

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys on tehnyt jäsenilleen kaksi kyselyä kaivostoimintaan liittyen (ensimmäisen maaliskuussa 2012 ja toisen tammikuussa 2014 YVA:n julkistamisen jälkeen), joiden päätulokset on esitelty tutkimusyhteenvedossa. Peräti 74 % yrityksistä arvioi, että kaivostoiminnalla on kielteisiä vaikutuksia oman yrityksen toimintaan. Alle 10 % arvioi

¹⁷ Raija Komppula, lausunto

¹⁸ Jari Laine, Restel Oy toimialajohtaja. Valtuustoseminaari Kuusamossa 15.4.2012. Restel jäädyttää investointinsa Kuusamossa kunnes ratkaisu kaivoshankkeeseen tehty.

¹⁹ Professori Raija Komppula, lausunto

²⁰ Tutkimusyhteenvedo 2014, Jouni Vihmo, Mara Ry

vaikutukset positiiviseksi. 45 % vastaajista ilmoitti kantansa muuttuneen kyselyiden välillä selvästi kielteisemmäksi ja hieman kielteisemmäksi 14 %. Ainoastaan 4 % kertoi kantansa muuttuneen positiivisemmaksi. Yrityskyselyn ja muun käytettävissä olevan tiedon perusteella Matkailuyhdistys on katsonut, ettei Juomasuon kaivostoiminnan ja matkailun yhteensovittaminen ole mahdollista.

Metlan Dilacom-hankkeen ” Luontoon perustuvien elinkeinojen ja kaivostoiminnan yhteensovittaminen Lapin matkailullisesti tärkeillä alueilla” Kuusamon tutkimustulokset julkaistaan kesäkuussa 2014. Tutkija Pekka Kauppilan ”Toimintaympäristön roolit matkailukeskuksen näkökulmasta; esimerkkinä Ruka-Kuusamo” tutkimus valmistuu kesäkuussa 2014.

Vaikutukset alueen kiinteistöjen arvoihin

YVA (s. 204) selostuksen mukaan alle 5 km säteellä pohjoisesta ja eteläisistä louhinta-alueista sijaitsee yhteensä 343 vakituista asuinrakennusta ja 1297 vapaa-ajanasuntoa.

YVA:ssa ei ole selvitetty hankkeen vaikutuksia alueen kiinteistöjen arvoihin / arvonmuodostukseen, eikä tunnistettu riskiä kiinteistöjen arvon laskusta vaikka asukastutkimusten mukaan 84 % uskoi vapaa-ajankiinteistöjen arvon kielteiseen kehitykseen, ja 74% vakituudessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen kielteiseen arvonkehitykseen. Näin ollen puuttuu myös suunnitelma siitä, miten mahdolliset kiinteistöjen arvonmenetykset korvataan.

Matkailuyrityksille suunnatun kyselyn mukaan jopa 69 % vastanneista uskoo mökki-investointien kielteiseen kehitykseen kaivostoiminnan alkaessa (YVA s. 222).

*Kuva 7. Rambol Oy:n korjattu kaaviokuva kiinteistöjen arvon kehityksestä kaivostoiminnan alkaessa: Asukaskyselyn korjatun yhteenvedon mukaan kaivoksen vaikutuksen vapaa-ajan asuntojen arvoon arvio kielteiseksi 84 % vastaajista ja vakituistenkin asuntojen arvon uskoi kehittyvän kielteisesti peräti 75 % vastanneista. **YVA raportin kaavio kiinteistöjen arvonkehityksestä s. 336 on virheellinen.***

Laskelman mukaan esimerkiksi 15 % arvonlasku Rukan vaikutuspiirissä oleville vapaa-ajan asunnoille tarkoittaisi n. 75 miljoonan euron arvonlaskua kiinteistönomistajille²¹. Tällainen

²¹ Risto Kyhälä haastattelu, Koillissanomat 21.2.2014

arvonalennus vaikuttaa välittömästi uudisrakentamisen hidastumiseen ja jopa pysähtymiseen. Vapaa-ajan asuntojen rakentamisella on merkittävä rooli myös Kuusamon rakennustoimialalle.

Kuusamo ja Rukan matkailukeskus on yksi valtakunnan suurimmista vapaa-ajankiinteistöjen keskittymistä ja *vapaa-ajankiinteistöjen rooli matkailualueen majoituskapasiteetin tarjoajana on kriittisen tärkeä nostaa kaupallisen vuodekapasiteetin moninkertaiseksi*. Rukan matkailukeskuksen vaikutuspiirissä on laskettu olevan n 25 000 vuodepaikkaa, joista yli 20 000 yksityisten omistamissa vapaa-ajanasunnoissa. Näistä yli 6000 vuodepaikkaa on matkailijoiden hyödynnettävissä vuokravälitykseen erikoistuneiden yhtiöiden toimesta.

Vapaa-ajan asunnot hankitaan vapaa-ajan käyttöön, jolloin niiden hankintaa ja käyttöä ohjaavat samantyyppiset motiivit kuin lomailijoita yleensä. Vapaa-ajan asunnon sijoituksen arvoon vaikuttaa ensisijaisesti matkailukohteen vetovoima, imago sekä asunnon tarkempi sijainti kohteen sisällä.

Maisemavaikutukset

Maisemavaikutukset on YVA:ssa arvioitu puutteellisesti. Kuusamon kaivoshankkeet ovat matkailijoille selkeästi havaittavissa sekä Rukan eteläisten louhosten että Juomasuon kaivoksen osalta. Vaikka Juomasuolle on matkaa n 12 km Rukan huipulta, näkyy kaivosalue valoineen, sivukivikasoiineen ja rakennuksineen selvästi Rukalle. ***Virheellisesti lasketut sivukiven määrät muuttavat YVA:ssa esitetyt maisemavaikutukset merkittävästi tuoden yli puolet lisää korkeutta nyt jo 30 metriä korkeiksi arvioituihin sivukivikasoihin***²².

Karhunkierros, Vuoden Retkikohde 2014 ja Suomen suosituin vaellusreitti, kulkee Rukalta Valtavaaran lakien yli ohittaen reitille selvästi näkyvän Juomasuon kaivosalueen.

Kaivosalueista olisi tehtävä maisemamallinnus suosituilta reiteiltä käsin ja jo tehdyt mallinnukset on korjattava vastaamaan totuudenmukaisia sivukivikasan korkeuksia.

Kaivostoimialan usein esiin nostamat jo toteutuneet kaivoshankkeet niin Kittilässä kuin Talvivaarassa eivät missään olosuhteissa näy matkailukeskuksen maisemassa. Kaivokset sijaitsevat täysin erillään ja syrjässä matkailijavirroista ja matkailijoiden käyntikohteista yli 20 km päässä. Niiden läheisyydessä ei ole myöskään kansallispuistoa tai muuten arvokkaita luontoalueita tai vesistöjä, toisin kuin Juomasuolla. Niiden hyviä tai huonoja kokemuksia ja vaikutuksia matkailijamäärien mahdollisiin muutoksiin ei voi miltään osin rinnastaa Kuusamossa suunnitellun hankkeen vaikutuksiin.

Meluvaikutukset

YVAssa ei ole selvitetty kaivostoiminnan aiheuttamia meluvaikutuksia matkailijoiden kokemuksiin, luontomatkailutuotteiden houkuttelevuuteen ja laadun mahdolliseen heikkenemiseen ja matkailu-imagoon. Tämä selvitys olisi tehtävä sillä kaivostoiminnan melulähteet tuottavat melua 16-24 tuntia vuorokaudessa (s. 289) aiheuttaen selkeää meluhaittaa luontoreiteille ja luontomatkailukohteelle sekä vapaa-ajankiinteistöjen asukkaille

²² Professori Kari Heiskanen, Pro Kuusamon lausunto

YVAN määrittelyn mukaan s. 287 ” *Melu on sellaista ääntä, jonka ihminen tulkitsee haitalliseksi/häiritseväksi eikä halua kuunnella sitä.*” Meluvaikutuksia on kuitenkin YVA:ssa tarkisteltu ainoastaan hankkeesta syntyviä melutasoja valtioneuvoston päätöksen 993/1992 antamiin melutasojen ohjearvoihin peilaten. Tämän päätöksen mukaan häiritsevän melutason alaraja on 40 db.

Luontokokemukset ovat yksilöllisiä ja niihin vaikuttavat monet tekijät. Esimerkiksi äänimaisema vaikuttaa visuaalisen maiseman ohella luontokokemuksen laatuun ja mahdollisuuteen kokea luonnon rauhaa.²³

Luontokokemuksen yhteydessä melun määrittämiseen ei riitä yksin äänitasot, vaan on otettava huomioon myös muita äänen ominaisuuksia ja elämyksellisiä piirteitä. Melu, jolla on informaatioisisältöä (esim. naapurista kuuluva musiikki), koetaan yleensä kielteisemmäksi kuin melu jolla on vähäinen informaatioisisältö (esim. liikenteen melu). Häiritsevyyden kokemus kasvaa, jos kokija pitää ääntä tarpeettomana²⁴. Yhdysvalloissa Haleakalan kansallispuistossa tehdyssä tutkimuksessa jopa 60 % vastaajista piti jo 10 db lentomelua luonnonrauhaa häiritsevänä.²⁵ *Oletettavissa on, että kaivosalueelta kantautuva melu mm Karhunkierroksen luontoreitin tai Kitkajoen melojalle tai kalastajalle kaivosalueen vieressä tuottaa informaatioisisältöä jonka äänitaso erittäin alhaisenakin koetaan matkailijoiden kannalta häiritsevänä.*

Pölyvaikutukset

Hankkeen pölyvaikutusten arvioinnissa ei ole tutkittu pölyvaikutuksia matkailumielikuvaan. Puhtaan luonnon vetovoiman merkityksestä, esimerkiksi saate- ja meluhaitoista matkailussa on olemassa sekä suomalaista että kansainvälistä tutkimustietoa. Mielikuvat puhtaasta luonnosta kolhiintuvat nopeasti talvimaisemassa valkoiselle hangelle kertyvästä tummasta pölypeitteestä.

O-vaihtoehdon vaikutusten arviointi

YVA-selostuksessa käsitellään lyhyesti V0-vaihtoehdon vaikutuksia s. 34: ” *Hankealueilla nykyiset luonnon-olosuhteet ja asuinympäristö säilyvät ennallaan. Tämän vaihtoehdon toteutuminen tarkoittaa Dragon Mining Oy:lle että hankealueella tehdyt tutkimukset jäävät hyödyntämättä ja yhtiö pyrkii harjoittamaan liiketoimintaansa toisaalla. Kaivostoiminnan työpaikkoja ei synny Kuusamon alueelle.*

Vaihtoehtojen tarkistelu suoritetaan lisäksi YVA-selostuksen taulukoissa s 368-372. V0-vaihtoehdon osalta lähes poikkeuksetta tyydytään toteamaan että tämän vaihtoehdon myötä eri tarkasteltavat osa-alueet säilyvät entisellään ja niiden kehitys riippuu muista tekijöistä.

²³ Anne Savola, Metla työraportteja 20, 2005

²⁴ Riikka Hietala, Helsingin yliopisto 2006, Luonnonrauhan kokeminen ja äänitasot

²⁵ Miller (1998)

”Sosiaaliset vaikutukset: Elinolot ja alueiden virkistyskäyttömahdollisuudet sekä matkailuedellytykset säilyvät ennallaan tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivokset tuomat lisätulomahdollisuudet jäävät toteutumatta. Asukaskyselyn perusteella mieluisa vaihtoehto.”

”Elinkeinovaikutukset: Kaivoksen tuomat suorat ja välilliset työpaikat ja tulot jäävät toteutumatta. Kuusamon matkailun ja muun elinkeinoelämän kehitys riippuu muista tekijöistä.”

”Vaikutukset matkailuelinkeinoon: Alueen maisema ja imago säilyvät nykyisellään tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivostoiminnan tuoma matkailupalveluiden lisääntyvä kysyntä jää toteutumatta.”

Tämäntyyppinen tulkinta voisi olla oikeutettu alueilla, jossa kaivostoiminnan aloittamista suunnitellaan alueilla, joilla mahdolliset vaikutukset alueen muihin elinkeinoihin, asumiseen ja imagoon eivät ole merkittäviä. **Kuusamossa VO-vaihtoehtoa on kuitenkin tarkasteltava suhteessa vaihtoehtoihin V1-V3 kaivostoiminnan alkaessa.** Lisäksi on todettava, että kaivostoiminnan ei voida missään olosuhteissa odottaa tuovan matkailupalveluille lisääntyvää kysyntää, kuten YVA:ssa on virheellisesti annettu ymmärtää.

Kohdassa ”9.15.3 Vaikutukset elinkeinoihin” ilmenee, että YVA:ssa ei miltei osin arvioida kaivostoiminnan negatiivisia vaikutuksia muiden toimialojen kehitykseen ja työpaikkoihin ja näin alueen elinkeinojen nettovaikutusta: *”Kaivoksen perustamisella olisi suora myönteinen vaikutus Kuusamon alueen työllisyyteen ja elinkeinoelämään uusien suorien ja välillisesti syntyvien työpaikkojen seurauksena”.* Kaivoslaissa kuitenkin todetaan seuraavaa:

Kaivoslain 48,2§: ”Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksen poistaa.”

Tämän pykälän käsittelemiseksi on mallinnettava kaivostoiminnan vaikutuksia niin asutukselle kuin elinkeinoille. Aikaisemmin on esitetty esimerkin omainen arvio vapaa-ajan kiinteistöjen arvonkehityksestä. Vaikutuksia matkailuelinkeinoon voidaan kuvata esimerkiksi matkailutyöpaikkojen kautta.

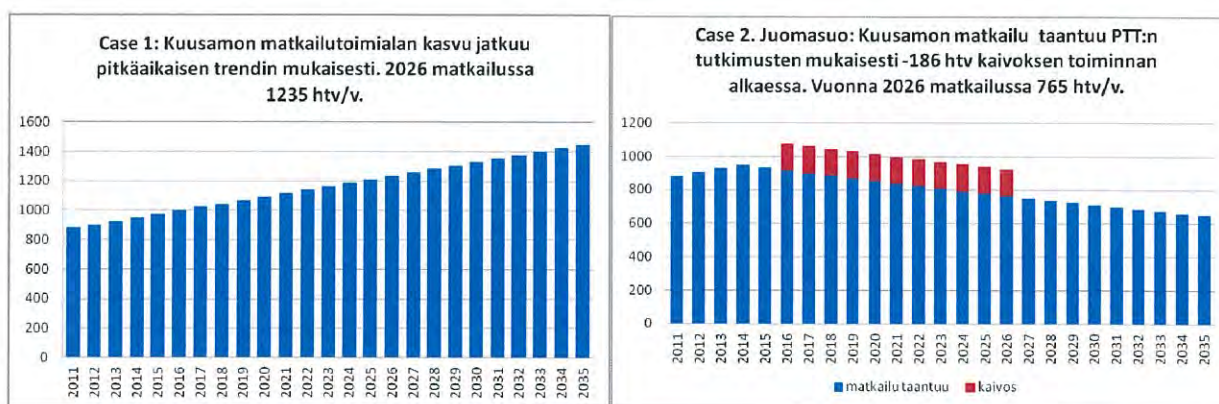
Alla on kuvattu kaksi matkailutyöpaikkojen kehitystrendiä, joista ensimmäinen on mallinnettu Pekka Kauppilan pitkäaikaisten tutkimusten (1997-2010) ²⁶ mukaisella kaavalla

²⁶ Pekka Kauppilan yhteenveto tutkimuksista: Hätälä & Kauppila 1999; Kauppila & Ervasti 2001; Ervasti & Kauppila 2003; Juntheikki & Korhonen 2005; Kauppila 2007, 2009, 2011, 2012

jatkaen matkailun pitkäaikaista kasvutrendiä. Toinen trendi on rakennettu hyödyntäen PTT²⁷ tutkimustuloksia joiden mukaan matkailuelinkeinon kasvu kääntyy kaivostoiminnan myötä negatiiviseksi ja toimialan henkilötyövuosista häviää – 186 htv/v. Tämä vaikutus perustuu matkailijoiden ostokäyttäytymisen muutokseen alueen imagon muuttuessa. Samoin vaikuttaa yritysten kehityspanosten ja investointien vähentyminen toimintaympäristön riskien kasvaessa ja muuttuessa matkailuyritysten kannalta turvattomaksi.

Ero näiden kahden trendin välillä jo pelkästään matkailutoimialan osalta 10 vuoden kaivostoiminnan päätteeksi v. 2016 on -470 henkilötyövuotta. Tämä kuvaa matkailuelinkeinon kannalta 0-vaihtoehdon toteutumisen vaikutusta, ei suinkaan YVA:ssa esitetty johtopäätös V0 vaihtoehdon vaikutuksista matkailuelinkeinolle, s.371: "Alueen maisema ja imago säilyvät nykyisellään tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivostoiminnan tuoma matkailupalveluiden lisääntyvä kysyntä jää toteutumatta".

Huomioitavaa on myös, että kaivostoiminnan päättyessä vaikutukset matkailuelinkeinon jatkuvat edelleen muuttuneen imagon ja toteuttamatta jääneiden investointien kautta. Tämän vaikutusta kuvataan jatkamalla kaivostoiminnan myötä muuttunutta matkailun kehitystrendiä kymmenen vuotta eteenpäin.

Kuva 8. Kuvaus matkailutyöpaikkojen kehityksestä V0 /V1-V3 perustuen matkailun pitkäaikaisen kehitystrendiin ja PTT:n tutkimustuloksiin (2014). Case 1 ja 2 ero v. 2026 matkailun henkilötyövuosien osalta on peräti -470 henkilötyövuotta.

Pekka Kauppilan tutkimus matkailukeskuksen ja sen toimintaympäristön keskinäisestä vaikuttavuudesta ja riippuvuussuhteista valmistuu huhtikuussa 2014. Samat kehitystrendit ja niiden suhteelliset erot olisi selvitettävä 0-vaihtoehdon ja VE1-VE3 vaihtoehdojen suhteen kalatalouteen, virkistykseen, vapaa-ajan asuntojen rakentamiseen ja muihin elinkeinoihin. Alustavien tutkimustulosten mukaan riippuvuussuhteet matkailukeskuksen ja sen toimintaympäristön välillä leviävät hyvin laajalle alueelle vaikka matkailijavirrat keskittyvät

²⁷ PTT ja Syke 2014: "Kaivostoiminnan taloudellisten hyötyjen ja ympäristöhaittojen rahamääräinen arvottaminen", tutkija Jyri Hietalan esittämiä tutkimustuloksia Pro Kuusamon tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

matkailukeskuksiin.²⁸ YVA-selvityksessä on kuitenkin keskitytty tutkimaan ainoastaan kaivosalueen välittömässä läheisyydessä tapahtuvia muutoksia ja vaikutuksia.

Jo matkailuelinkeinoa koskevien tutkimustulosten mallintamisen kautta on selvää, että kaivostoiminta tulee pysyvästi muutamaaan Kuusamon elinkeinorakennetta muuttaen Kuusamon vahvan luontoperusteisen elinkeinojen toimintaympäristöä siten, että niiden kehittäminen ja kasvu häiriintyy vakavasti. ***On aiheellista kysyä, onko tämä elinkeinopoliittisesti kohtuullista, ja jos näin on, mihin perustuu kaivostoimialan etusija Kuusamon olosuhteissa. Todennäköistä on, ettei lupaehdoin voida estää kuvatun tyyppistä kehitystä Kuusamon vahvaan luontoimagoon perustuvien elinkeinojen osalta.***

Yhteenveto

Matkailun merkitys on Kuusamon aluetaloudelle erittäin suuri. Yhteysviranomaisen lausunnossa YVA-ohjelmaan on edellytetty kokonaisvaltaista selvitystä hankkeen vaikutuksista matkailuun. YVA:ssa on tarkisteltu pintapuolisesti vaikutuksia matkailuelinkeinon, mutta selvitys sisältää erittäin vakavia ja olennaisia puutteita ja virheellisiä johtopäätöksiä. Selostuksessa ei ole hahmotettu matkailuelinkeinon keskeistä osa-aluetta eli matkakohteen imagoa ja sen merkitystä asiakkaan ostopäätöksissä. YVA:ssa esitetyt tulokset alueen yrittäjien näkemyksistä esitellään, mutta johtopäätöksissä ja YVA-selostuksen yhteenvedossa niitä ei ole huomioitu.

YVA:ssa ei ole hyödynnetty matkailutoimialan ja Kuusamon lukuisia tutkimuksia, joita on tehty useita myös erityisesti matkailun ja kaivostoiminnan keskinäisistä vaikutuksista.

YVA:ssa ei ole tehty arvioita kaivostoiminnan kielteisistä vaikutuksista muille elinkeinoille ja vapaa-ajan asumiselle. Tämä johtuu ilmeisesti siitä, että YVA:ssa ei ymmärretä miten matkailuelinkeinon vetovoimatekijät Kuusamossa perustuvat Kuusamon vahvaan imagoon luontomatkailukohteena ja toisaalta miten imagon muuttuminen vaikuttaa matkailijoiden kohdevalintaan ja näin matkailuelinkeinon kehittymisedellytyksiin.

Fyysisiä ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia ja niiden merkitystä alueen imagolle ei ole arvioitu. Pöly, melu, maisemaa muuttavat louhokset, rakenteet ja valot samoin kuin jo pelkkä uhka vaarallisten aineiden päästöriskeistä vesistöön, ilmaan ja luontoympäristöön muuttavat ihmisten mielikuvia nykyisestä erämaisestä luontokohteesta. Uraanin läsnäolo kaivosmineraalien joukossa otettiin sitä talteen tai ei, tuo vakavan uhan mielikuviin. Puhdas luonto ja vedet, kirrkaassa vedessä uivat kalat, tuoreet marjat ja metsän antimilla elävät porot, valkoiset hanget ja hiljaisuus eivät kaivostoiminnan alkaessa enää mielikuvissa ole tuotteita Kuusamon puhtaasta erämaasta. Nämä ovat kuitenkin Kuusamon matkailun sekä monen muun luontuelinkeinon peruspilareita, ja näihin kohdistuvat uhat ja vaikutukset on pystyttävä mittaamaan ja mallintamaan osana vaikutusarvioita muille elinkeinoille ja asumiselle.

²⁸ Pekka Kauppila, seminaari Kuusamossa 12.12.2013, alustavien tutkimustulosten esittely

O-vaihtoehdon analyttisempi tutkiminen kokonaisvaikutuksiltaan suhteesta kaivoshankkeen toteuttamiseen tarjoaisi välttämättä tarvittavan välineen intressivertailun tekemiseen kaivostoiminnan ja muiden elinkeinojen vaikutusten arvioimiseksi ja antaisi eväitä kaivoslain 48,2§ edellyttämään toteuttamiskelpoisuuden arviointiin sekä tukemaan käynnistyvää kaavoitusta ja lupamenettelyä. Intressivertailua on mallinnettu tässä lausunnossa matkailutyöpaikkojen kehitysskenaario vaihtoehdoilla.

Riskien arviointi on tekemättä erityisesti huomioiden vaikutusten merkittävyyden arviointi muille elinkeinoille ja asumiselle.

Käytettävissä²⁹ oleva tutkimustieto Kuusamoon suunnitellun kaivostoiminnan ja matkailun yhteensovittamisesta osoittavat yhdenmukaisesti että Juomasuon ja Rukan vieressä sijaitsevien eteläisten louhinta-alueiden ja niiden vaatiman rikastamon rakentaminen tulisivat merkittävästi muuttamaan Kuusamon ja Rukan matkailun toimintaympäristöä ja imagoa ja muuttamaan matkailutoimialan kasvutrendin laskusuuntaan.

Tutkimusten mukaan asiakkaiden ostokäyttäytyminen tulisi muuttamaan ja kohdeuskollisuus rapautuisi asiakkaiden etsiessä uusia lomakohteita, jotka paremmin vastaavat heidän näkemystään viihtyisästä lomaympäristöstä. Toisin kuin YVA:n yhteenvedossa s. 21 väitetään, yllä olevaa johtopäätöstä tukevat selkeästi myös Ramboll Oy:n itse teettämien asukas- ja matkailuyrityskyselyn tulokset.

Yhteenvetona Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry toteaa, ettei hanke ole YVA:n perusteella toteuttamiskelpoinen. Käytettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta hankkeen aluetaloudelliset haittavaikutukset ylittävät selkeästi hankkeen mahdolliset hyödyt.

Kuusamossa 10. maaliskuuta 2014

Ville Aho
Hallituksen puheenjohtaja
Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry

Liitteet:

- 1) Raija Komppula, matkailuliiketoiminnan professori, "Lausunto Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta erityisesti matkailun elinkeinovaikutusten osalta"
- 2) Vihmo Jouni, ekonomisti, Matkailu- ja Ravintolapalvelut Mara ry, "Yhteenvedo kaivostoimintaa ja matkailua koskevista tutkimuksista Kuusamossa"

²⁹ Jouni Vihmo, tutkimusyhteenvedo, Mara Ry

Viiteluettelo:

Dilacomi tutkimushanke, Hast, Sanna ja Jokinen, Mikko.” Luontoon perustuvien elinkeinojen ja kaivostoiminnan yhteensovittaminen Lapin matkailullisesti tärkeillä alueilla” Metla, Lapin Yliopisto, Oulun Yliopisto 2013

Heiskanen, Kari, professori, TkT, ”Kuusamon Juomasuon esiintymän YVA:an liittyviä teknisiä huomioita”, lausunto Pro Kuusamon YVA-lausunnon liitteenä

Hietala, Jyri, tutkija. Pellervon Taloudellinen tutkimuslaitos: ” Kaivostoiminnan taloudellisten hyötyjen ja ympäristöhaittojen rahanmääräinen arvottaminen” Kuusamon jatkotutkimusosuuden esittely Pro Kuusamon tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

Hietala, Riikka, ”Luonnonrauhan kokeminen ja äänitasot”, Ympäristönsuojelutieteen pro gradu -työ Helsingin yliopisto 2006

Kauppila, Pekka (2012a). Kuusamon matkailutalous vuonna 2010. Teoksessa Kauppila, Pekka & Kirsi Kuosku (toim.): *Kuusamon aluetalousraportti*, 8–39. Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 1/2012.

Kauppila, Pekka (2012b). Matkailu, kaivostoiminta ja aluekehitys: esimerkkeinä Kuusamo, Kittilä ja Sotkamo. Teoksessa Kauppila, Pekka & Kirsi Kuosku (toim.): *Kuusamon aluetalousraportti*, 44–168. Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 1/2012.

Kauppila, Pekka (2013). Kuusamon matkailuelinkeino ja kaivostoiminta: työpaikka- ja talousarvioita vuosille 2016–2025. *Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 2/2013*. 65 s.

Komppula, Raija, matkailuliiketoiminnan professori, ”Lausunto Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta erityisesti matkailun elinkeinovaikutusten osalta”

Kyhälä, Risto, toimitusjohtaja Regatta Resorts Oy, (Realia Group Oy toimitusjohtaja 2006-2012) haastattelu Koillissanomissa 21.2.2014

Laine, Jari, toimialajohtaja, Restel Oy, presentaatio Restel Oy:n Rukan kehityshankkeista Kuusamon valtuuston matkailuseminaarissa 15.4.2012, Koillis-sanomat 16.4.2012

Larsson Kjell, Toimitusjohtaja, Dragon Mining Oy, Yle- uutisartikkeli 12.12.2013: ”Kaivosyhtiö toivoo löytävänsä uusia kultakohteita Kuusamossa”

Miller, N.P.1998. The Effects of Aircraft Overflights on Visitors to U.S. National Parks. Recreational Noise Symposium. Queenstown, New Zealand.

Mäkinen Ilpo, Projektipäällikkö, Dragon Mining Oy, Pro Kuusamon ”Luonto, imago ja elinkeinot”- tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

Savola, Anne, Metlan työraportteja 20, 2005,” Äänimaisema luontomatkailukohteiden suunnittelussa ja kehittämisessä”

Tirkkonen, Susanna, tutkija, Consumer Compass Oy, Mainonnan ja mielikuvan linja- tutkimus Ruka-Kuusamon ja Pyhä-Luoston matkailualueilta, 2006

Vihmo, Jouni, ekonomisti, Mara Ry, ”Yhteenveto kaivostoimintaa ja matkailua koskevista tutkimuksista” 2014

World Tourism Organisation (UNTWO) Tourism Highlights, 2012 edition

Marttala Elina

Lähettäjä: KaivosAsiat
Lähetetty: 12. toukokuuta 2014 10:50
Vastaanottaja: Leinonen Ossi; Marttala Elina
Aihe: VL: Kaivno3969

-----Alkuperäinen viesti-----

Lähettäjä: Bart Liefveld [<mailto:bart.liefveld@kymp.net>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 21:33

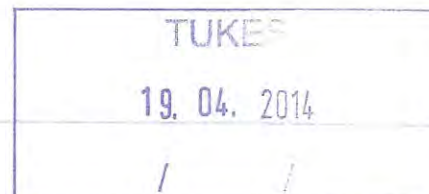
Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Kaivno3969

Hei, vastustan jyrkästi Kuusamon / Kaivno3969 toteutamista vedoten ainutlaatuseen ympäristön suojeluun! Bart Liefveld, Kotkasta!

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 22. huhtikuuta 2014 10:25
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: kaivospiirien kuuleminen Kuusamon kaupunki
Liitteet: Terttu ja Terho Lämsä tukes Roi.docx

Lähettäjä: Terttu Lämsä [<mailto:terttu.lamsa@hotmail.fi>]

Lähetetty: 19. huhtikuuta 2014 14:42

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: kaivospiirien kuuleminen Kuusamon kaupunki

Mielipiteet Kuusamon kaupungin kaivospiireistä:
KaivNroi 4913, 4909, 3965

4909 3965

läh. Terttu ja Terho Lämsä Porrastus 1 B 93600 Kuusamo

terttu.lamsa@hotmail.fi

lähettäisittekö kuittauksen viestin saamisesta, "kiitos"

Terttu ja Terho Lämsä

17.04.2014

Porrastus 1 B 93600 Kuusamo

tila Lehtoniemi 305-422- 58:10 Kuusamo, Virrankylä

Mielipide

Kaivosasiat: Valtakatu 2, 96100, Rovaniemi

KaivNroi 4013, 4909 ja 3965 Kuusamon kaupunki

Kuusamon kaivospiirien kuulemisissa ei ole huomioitu tai kerrottu uraanista, eikä hoidettu uraanilouhinnan jälkihoitoa, valvontaa ja peittämistä Juomasuolla. Louhosvesi on saastunut uraanista ja raskasmetalleista ja sen jälkeen saostunut ympäristöön. Juomasuolla on mitattu myös korkeita säteilyarvoja louhokselta ja Sivakkaharjusta uraanipitoisuuksia.

Vaadimme Dragon Mining Oy:n Sivakkaharjun, Meurastuksenahon ja Juomasuon kaivospiirien purkamista, koska mielestämme kysymyksessä on lähinnä uraanimalmi, kulta on vain sivutuote näillä kaivospiireillä.

Kunnioittaen

Terttu Lämsä ja Terho Lämsä

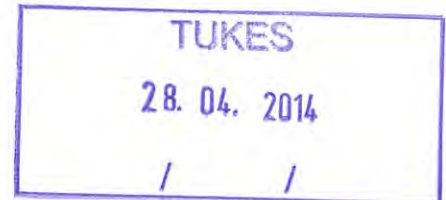
Markus Junttila, Saira Juutinen, Samuli Junttila, Sirpa Räinen, Hannu Räinen, Tiina Räinen, Teemu Räinen

23.4.2014

TEOLLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTO (TUKES) KAIVOSASIT

VALTAKATU 2

96100 ROVANIEMI

SAATE

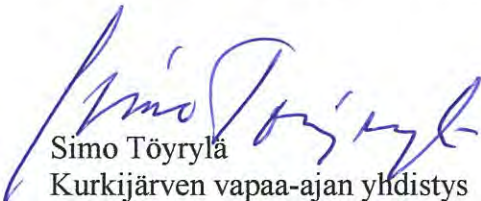
Oheisena lähetämme muistutuksemme, koskien Dragon Mining Oy:n Kuusamossa olevien kaivospiirejä koskevia muistutuksia Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivoksia.

Olemme lähettäneet samat muistukset myös sähköpostitse osoitteella kaivosasiat@tukes.fi

Kuusamon_kultak_TUKES_KaivNro_4909_Kurkijärven_vap_ajan_asukk_yhd_20140415

Kuusamon_kultak_TUKES_KaivNro_4013_Kurkijärven_vap_ajan_asukk_yhd_20140415

Kuusamon_kultak_TUKES_KaivNro_3965_Kurkijärven_vap_ajan_asukk_yhd_20140415

Simo Töyrylä
Kurkijärven vapaa-ajan yhdistys

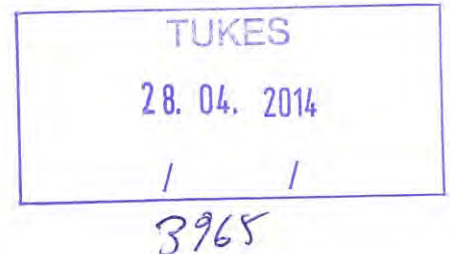
Lauri Mikonpojantie 16 E 4
00840 Helsinki

puh 044 045 1007
simo.toyryla@jippii.fi

Kurkijärven vapaa-ajan asukkaiden yhdistys
Vastuuhenkilönä pj Heikki Mustonen
Tyynenmerenkatu 3, 00220 Helsinki

MUISTUTUS

15.4.2014

TEOLLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTO (TUKES) KAIVOSASIAT
Valtakatu 2, 96100 ROVANIEMI

**VIITE : MUISTUTUS KAIVOSLAIN (10.6.2011/621) 40§ NOJALLA ALLA OLEVAA
KAIVOSPIIRIÄ KOSKEVA KUULEMISASIAKIRJA**

ASIA: Kaivosoikeuden haltija: Dragon Mining
KaivosNro: 3965 (Juomasuo)
Alueen sijainti: Kuusamon kaupunki

Lausunnon antaja: Kurkijärven vapaa-ajan yhdistys,
vastuuhenkilöinä puheenjohtaja Heikki Mustonen ja varapuheenjohtaja Simo Töyrylä

Kuusamon Kurkijärven vapaa-ajan asukkaiden yhdistys

Yhdistyksemme on yhteisö, jonka jäsenet asuvat eripuolella Suomea ja Ruotsia. He tai heidän perheensä ovat pääosin juuriltaan kuusamolaisia ja omistavat Kurkijärvellä tai sen välittömässä läheisyydessä vapaa-ajan asunnon, monissa tapauksissa myös metsää ja rantatiloja perittyinä tai ostettuina. Osa asuu vakinaisesti Kuusamossa. Suuri osa jäsenistöstä on myös Kuusamon energia- ja vesiosuuskunnan jäseniä.

Kurkijärvellä on vapaa-ajan asuntoja 167 kpl. Niistä 115 sijaitsee Kurkijärven puolivälissä olevan Koulunniemen itäpuolella. Vakituksia ympärivuotisesti asuttuja omakotitaloja 40 kpl. YVAssa esitetyn VE3 -rikastamovaihtoehdon vaikutusalueella Jormuan lahdella on 40, Koivulammella 2 ja Kurkijärven yläjuoksulla olevalla Kovajärvellä 14 vapaa-ajan asuntoa. Näin ollen Kurkijärven alueella kaivos- ja sen rikastamohanke vaikutuksineen koskee välittömästi 500 - 700 henkilöä

Lausuntomme kohteella on Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoksen ympäristövaikutusten selvitys (YVA) tehty vuonna 1996-1997 ja 2004-2005 tehty olennaisilta osin puutteellisesti. Siitä johtuen ehdotamme toteutettavaksi vaihtoehdon 0 (VE0), eli koko kaivoshankkeen toteuttamatta jättämisen. Sen seurauksena emme hyväksy myöskään rikastamovaihtoa 3 (VE3) toteutettavaksi. Mielipiteemme tueksi esitämme seuraavaa:

Yleistä

Tiedot YVAN tekijöiden työhistoriasta ja heidän kokemuksestaan kaivosalalta puuttuvat YVasta. Se ei ole omiaan antamaan lukijalle sitä avoimuuden ja luotettavuuden tunnetta, jota YVAN teettäjä ja tekijät ovat korostaneet

Onnettomuustilanteiden toimintamalli, mukaan lukien johtosuhteet eri viranomaistahojen ja kaivoksen johdon välillä, puuttuu tyystin.(vrt. Onnettomuustutkimus lautakunta 1/2014 Talvivaarasta).

Vesistövaikutukset ulottuvat huomattavasti pitemmälle kuin on esitetty.

Ilmastopäästöt kulkeutuvat tuulten vaikutuksesta huomattavasti esitettyä laajemmalle ja kauemmas.

Suunniteltu aikataulu on epärealistinen. Odotettavissa olevien huomautus- ja valituskierrosten jälkeen, kaivostoiminnan aloittamisen ja lopettamisen jälkeen sekä suoritettavien havaittujen että piilevien ja mahdollisesti myöhemmin, jopa vuosikymmenien jälkeen ilmenevien vaikutusten osalta on mahdoton arvioida.

Kustannusarvio haittojen, onnettomuuksien ja odotettujen sekä ennalta odottamattomien, yllättävien vahinkojen kustannusten suuruus eri osapuolille sekä niiden kattaminen puuttuvat.

Uraanin ja muiden vaarallisten mineraalien sekä supermyrkkyjen käsittelyä tapahtuu asutuksen ja julkisten, vilkkaasti liikennöityjen teiden teiden läheisyydessä. Saastuttamattomia kaivoksia ei ole !

Vakuudet.

Nyt kyseessä olevien kaivoshankkeiden kaivoslain vakuukäsittelyn mukaiset Dragon Mining Oy:n esittämät viidentuhannen (5.000,00) euron vakuudet ovat aivan käsittämättömän pienet ja riittämättömät. Vrt Talvivaaran ympäristövahinkojen ennallistamiskustannusten arviot nousevat kymmeneen miljooniin euroihin.

Oheisissa Juomasuon koekaivoslouhoksen ja sen sivukivivallien kuvia katsellessa esitetyllä määrällä tuskin saadaan paikalle edes tarvittavia työkoneita. Kuvista ilmenee, että käsiteltävät malmimassat ovat erittäin suuria. Lisäksi on huomioitava, että käsittelyyn on tullut mm. uraania, joka aiheuttaa huomattavia erityisvaatimuksia. Puhutaan varmaan usean miljoonan euron ennallistamiskustannuksista. Näin ollen vakuuden tulee olla sitä vastaava suuruudeltaan. Summa on oltava niin suuri, ettei Dragon Mining Oy pääse livahtamaan kesken suoritettavien töiden.

Juomasuon koelouhos ja sen sivukivivalli

Jotta päästäisiin, oikeaan arvioon ennallistamiskustannuksista, tulee asiasta suorittaa asiantuntijatyö ja sen mukainen arvio. Asiantuntijan tulee olla mielellään ulkopuolinen taho.

Ohessa esitämme eräitä muita kaivoksen toimintaan liittyviä seikkoja, jotka tulisi huomioida niiden toimintamahdollisuuksia arvioitaessa.

Sosiaalisiin vaikutuksiin kytkeytyy ihmisten arvoista tärkeimpinä terveys, hyvä olo levollisine ja rauhallisine tunteineen sekä mielentiloineen, virkistys ja harrastukset, sosiaaliset suhteet sekä taloudellinen vakaus. Kurkijärvellä olevien asukkaiden juuret ovat täällä vahvasti jo lapsuudesta ja edeltävien sukupolvien ajoilta. Jos rikastamatoiminnot liikennejärjestelyineen tulisivat meidän kurkijärveläisten välittömään läheisyyteen, ne uhkaisivat vakavasti näitä arvoja ja aiheuttavat epävarmuutta, pelkoa, ahdistusta ja surua.

Ekologiset vaikutukset ovat suuria, jopa mahdottomia hallita. Kaikkea ei voi nykytietämyksellä edes ennakoida. Yllätyksiä tuntuu tulleen kaikkialla kaivostoiminnassa. Vaikutusten mittaamisesta ei ole vakuuttavia esityksiä. Kun ongelmia havaitaan ollaan jo pahasti myöhässä. Puhutaan vaarallisista myrkyistä. Syntyneet vaikutukset ja vahingot ovat pitkäkestoisia, osa niistä ulottuu vuosikymmenien päähän tuleville sukupolville, Rikastamon toiminta on ympärivuorokautista. Hiljaisina aikoina kesäiltoinaja -öinä häiritsevältä melulta tuskin voidaan välttyä.

Luontoarvot edellyttävät puhtautta ja raikkautta vesistöissä, kasvillisuudessa ja ilmastossa. Jätevesi- ja pöly sekä pienhiukkaspäästöt uhkaavat marjastusta, kalastusta ja linnustusta, retkeilyä ja muu vapaa-ajanviettoa. Rikastamo rakennelmineen, saostushiekka- ja läjitysvalleineen tuovat raskaan teollisen särön maisemaan .

Lainsäädäntö, Suomen perustuslain mukaan kaikilla suomalaisilla on oikeus puhtaaseen ympäristöön, veteen ja ilmaan Ympäristö- ja vesilait asetuksineen määrittelevät tarkemmin, miten suojellaan ympäristöä sitä uhkaavilta vaaroilta. Lisäksi on koko joukko muita lakeja, asetuksia ja säädöksiä ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi elinympäristössään.

On muistettava, että Rikastamoalueelta 3 on tehty kaksi perusteellista YVA-selvitystä. Kuusamon energia- ja vesiosuuskunnan hakemia Kuusamon alueen jätevesien johtamisesta lijoen vesistöön on Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ympäristövastuualue hylännyt 25.1.2010. Sen Vaasan hallinto-oikeus on jättänyt tutkimatta. Korkein hallinto-oikeus ei ole myöntänyt valituslupaa (29.3.2011/854/3104/1/10).

Riskit ja epävarmuustekijät. Kaivoshankkeeseen liittyy paljon mahdollisia ja ennalta odottamattomia ympäristöuhkia, joiden ratkaisemiseen ei nykytiedolla ole keinoja. YVasta ei käy selväksi, millaisilla resursseilla ongelmatilanteissa toimitaan.

Matkailu- ja elintarviketuotanto käsittäen lähiruoan, maitotalouden, poronlihan-, karjanlihan, kalan- ja marjojen tuotannon, keruun, pyynnin ja jalostuksen, perustuu ainoastaan puhtaisiin ilmasto- ja vesistöoloihin. Menestyvä matkailu ylläpitää Kuusamossa kehittyviä kauppa- ja palvelualan yritystoiminta- jja kehitysmahdollisuuksia.

Raskas liikenne louhoksen ja rikastamon välillä lisää tuhansilla ja taas tuhansilla kuorma-

autoilla liikenteen määrää, aiheuttaa päästöjä pakokaasuina, kuormasta lentävänä polynä ja vuotavana vetenä, kasvattaa onnettomuusriskiä, heikentää tienkuntoa ja rakenteita. On myös rakennettava tielevennyksiä ja risteysjärjestelyjä; kuka ne maksaa.

Taloudellisuus selvityksistä tuorein on Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen (PTT) tutkimus v. 2013. Sen mukaan 10 vuoden ajalta suunnitellun kaivoshankkeen kokonaistaloudellinen vaikutus Kuusamolle olisi + 14 Meur,. Siinä ei kuitenkaan huomioida kaivoshenkilöstön palkkojen ja verojen viemistä muualle Kuusamon talousalueelta. Samoin kaivosyhtiölle kertyvät voitot, jos niitä edes syntyy, varmasti tuloutetaan muualle, todennäköisesti jopa Suomen rajojen ulkopuolelle, Taloudellisia menetyksiä kiinteistöjen arvonalaskua tai jopa täysin nolnaan toteutuvia arvonalennuksia ei sisälly tutkimukseen. Menetykset voidaan laskea kymmenissä miljoonissa euroissa. Tuore kiinteistöalan asiantuntijan arvio 20 % arvonalennuksella 6000 vapaa-ajan asunnosta olisi jo 70 miljoonaa euroa. Menetettyjä tunnearvoja ei voi korvata rahallakaan ! Kaupungin panostus kaivostoiminnan edellyttämään infrastruktuurin rakentamiseen puuttuu tyystin. Jälkien siivoamisen kustannuksiin ei ole varauduttu laskelmissa. On epäselvää, kenen toimesta ja miten mahdollisesti syntyvät ympäristövahingot katetaan. YVAssa ei myöskään käy selville, miten toimitaan kaivosyrityksen maksukyvyttömyys-, yrityssaneeraus- tai konkurssitilanteissa. Mahdollisista vakuuksista eikä niiden suuruudesta ole mainintaa. Kykeneekö jo nyt vaikeuksissa oleva yhtiö varaamaan kymmeniä miljoonia euroja vuosikymmeniksi siten, että ne ovat yksiselitteisesti sidottu ainoastaan ja vain täällä mahdollisesti syntyviin vahinkoihin ja niiden korjaamiseen. Mitä tehdään niiden vahinkojen suhteen, joita ei voi lainkaan korjata!

Tehdyt kyselytutkimukset Kuusamon yrityksille ja asukkaille asettavat selkeästi luonto-, ympäristö- ja viihtyvyystekijät sekä yrityksissä matkailun, porotalouden ja lähiruokaan perustuvan maa- ja kalatalouden kaivostoiminnan edelle. Monissa vastauksissa kaivostoiminta halutaan kieltää kokonaan kaivosalaan liittyvän kielteisen imagon vuoksi.

Kaupungin ympäristöjulistus 15.4.1993perustuu täysin puhtaaseen ja raikkaaseen luontoon. Kultakaivostoiminta, johon liittyy huomattavien uraani- ja muiden säteilevien ja liukenevien aineiden käsittelyä ja riskejä niiden käsittelyn hallitsemiseksi ei kerta kaikkiaan tähän julistukseen sovi. Sen jälkeen ja siihen luottaen on moni matkailualan yrittäjä ja vapaa-ajan asukas tehnyt sijoitus- ja hankintapäätöksiään. Kaivos louhinta-alueineen keskellä Rukan matkailun ydinaluetta ja Käylän kylää ja kansallisesti ja kansainvälisestikin tunnetun Oulangan kansallispuiston vieressä, valtavine malmimäärien kuljetuksine läpi Rukan matkailualueen ja Kuusamon keskustan sekä jätevesien purkamisine lijoen vesistöön, ilmastopäästöine välittömälle vaikutusalueelle Kurkijärvelle ja Kuusamon keskustaan ja koko kaupungin alueelle ei kertakaikkiaan sovi Kuusamossa sen asukkaille, vapaa-ajan asukkaille kuin matkailijoillekaan.

LOPUKSI toteamme, että Kurkijärven vapaa-ajan asukkaiden yhdistyksen mielestä yleisen edun ja kestäväen kehityksen kannalta ainoa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti oikea ratkaisu on esitetty Dragon Mining Oy / KaivNro 3965 (Juomasuo) Kuusamon kultakaivoshankkeen toteuttamatta jättäminen. Myöskään emme nyt eikä myöhemminkään voi missään olosuhteissa hyväksyä esitetyn kaltaisen rikastamotoiminnan perustamista alueellemme Kurkijärven ympäristöön.

Edellä esitettyyn esitämme, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) hankkeen yhteysviranomaisena se voisi lausunnossaan Kuusamon kultakaivoshankkeen toteuttamatta jättämisen olevan ainoa toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. Niin päästäisiin hyvään ratkaisuun luonnon ja kaikkien laajan alueen asukkaiden elinolosuhteiden kannalta.

Lausuntomme olemme lähettäneet samankaltaisena myös sähköpostitse osoitteeseen kaivosasiat@tukes.fi nimellä:

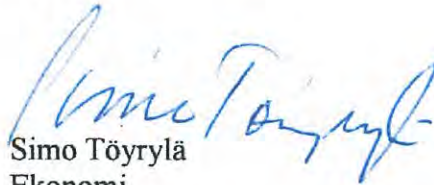
Kuusamon_kultak_TUKES_KaivNro_3965_Kurkijarven_vap_ajan_asukk_yhd_20140415

Helsinki, 15 päivänä huhtikuuta 2014

Kurkijärven vapaa-ajan asukkaiden yhdistys

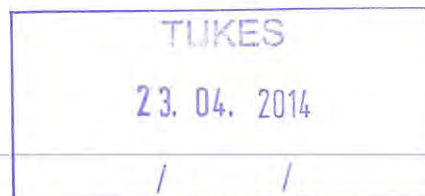
Heikki Mustonen
Insinööri
Puheenjohtaja
Tyynenmerenkatu 3 C 66
00220 Helsinki /
Vap.aj.as. Kuusamo
maili.mustonen@kolumbus.fi

Simo Töyrylä
Ekonomi
Varapuheenjohtaja
Lauri Mikonpojan tie 16 E 4
00840 Helsinki /
Vap.aj.as. Kuusamo
simo.toyryla@gmail.com

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 23. huhtikuuta 2014 14:07
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus kaivosoikeuden haltija Dragon Miningin OY:lle Kaivosnumero 3965:n asiasta Kuusamon kaupungissa

Lähettäjä: Tapio Kaariainen [<mailto:tapio.kaariainen@pp.inet.fi>]

Lähetetty: 23. huhtikuuta 2014 12:12

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Muistutus kaivosoikeuden haltija Dragon Miningin OY:lle Kaivosnumero 3965:n asiasta Kuusamon kaupungissa

Muistutus koskien kaivosasiaa 3965 Juomasuolla Kuusamon kaupungissa:

Allekirjoittanut Lilja Marjatta Alajuuma (180951) omistan yhdessä poikani Marko Johannes Kurtin (091070) kanssa kiinteistöyhtymän Kurtti Lilja ja Marko, Y-tunnus: 0978630-2 (Kiinteistötunnus: 35-422-0091-0012-R.) Nimeen on jäänyt sukunimekseni Kurtti ,mutta nykyinen sukunimeni on Alajuuma. Kiinteistöyhtymällä on asuinrakennus ja kotitarpeisiin puutarhaviljelyä. Lisäksi marjastamme, sienestämme ja metsästämme kiinteistöyhtymän ja sen ympärillä olevilla alueilla. Kaivosalue on lähituntumalla ja pilaisi mitä ilmeisimmin asumisen mahdollisuuden kokonaisuudessaan. Todennäköisesti se pilaisi porakaivomme veden laadun ja ympäröivän luonnon hyötykäytön. Suunnitelmissamme on ollut entisten viljelysmaiden uudelleenkäyttö ja metsänparannustöitä. Kaivoksen tullessa näin lähelle, se pilaisi kokonaisuudessaan tilamme käytön myrkkujen,radioaktiivisten aineiden,pölyn ja metelin yhteisvaikutuksen seurauksena. Lisäksi kiinteistöyhtymämme arvo romahtaisi kokonaan. Kiellämme ja vaadimme Juomasuon kaivoksen avaamisen ja vaadimme entisten kaivauksien peittämisen aikaisempien aikaisempien sopimusten mukaisesti.

Kiinteistöyhtymä Lilja ja Marko Kurtin puolesta Kuuusamossa 23.4.2014

Marjatta Alajuuma (ent.Kurtti)
Ruijantie 27 A 4
93600 Kuusamo
marjatta.alajuuma@gmail.com

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 1. huhtikuuta 2014 15:02
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus KaivNro 3965

-----Alkuperäinen viesti-----

Lähettäjä: Marko Tuovila [<mailto:marko.tuovila@gmail.com>]

Lähetetty: 1. huhtikuuta 2014 13:12

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Muistutus KaivNro 3965

Hakijalla Dragon Mining Oy on kesken eräisiä asioita ja hoitamattomia ongelmia muilla suomen kaivoksillaan. Ehdotan että hakija veloitetaan hoitamaan asiat kuntoon muilla kaivoksilla, ennen kuin myönnetään lisäoikeuksia tai uusia alueita.

Muistutan myös että ko. Juomasuon (Kaivnro 3965) alueella sijaitsee koelouhos, joka on jäänyt asianmukaisesti hoitamatta ja sulkematta jo 1990 luvulla tehdyn koelouhinnan jälkeen.

Koelouhokselta ja lähialueilta sekä esim. lähipuroista ja vesistöistä on havaittu kohonneita haitta-aine pitoisuuksia, mm. uraania.

Hakija tulisi velvoittaa ottamaan käyttöön veden käsittely, koska kuten kuulutuksessa ilmoitetaan koelouhos on täyttynyt vedestä ja se aiotaan tyhjentää. Tämä aiheuttaa jo merkittäviä vesipäästöjä, joka ylittää reilusti nykyiseen kaivospiiriin liittyvät oikeudet.

Alueella on myös merkittävää poronhoitoa ja poroja onkin tavattu juomasta jopa koelouhoksen vettä. Tämä ei varmasti ole hyvä asia.

Hakijan kaivospiiriin liittyvä rikastamo vaihtoehto 3 sijaitsee alkuperäiskansan "Kuusi saamelaiset" alueella.

Muistutan myös että Kuusamossa on meneillään parhaillaan yleiskaavan päivitys sekä luonnonvarojen yhteensovittaminen, uusia alueita tai oikeuksia ei tulisi tällä hetkellä laajentaa, tämä voi haitata kaavatyötä sekä luonnonvarojen yhteensovittamissuunnitelmaa. Vasta kun nämä valmistuvat tulisi kaivosasioissa edetä.

Marko Tuovila
Kuusamo

Kiinteistö yhtymä Nurmelan muistutus Juomasuon kaivospiiristä

Kiinteistö yhtymä Nurmela Rno.45:43 on perustettu v.2013 Kalle, Maija ja Osmo Mustosen kuolinpesien selvityksen yhteydessä. Palstat (3kpl) sijaitsevat kaivospiirin Vieressä, sen länsi puolella. Palstojen pinta-ala yhteensä 35,169ha
Palstoilta on perinteisesti haettu lähes kaikki talon tarvitsema puutavara, kuten: polttopuut, sahatavara ja joulukuusista lähtien. Kaivospiiri ja yhtymän maat ovat kyläläisten hyvin tuntemia ja suosittuja marjamaita.
Kaivospiiriä perustettaessa, meille annettiin sellaista tietoa, että siitä louhitaan vain kultaa, eikä uraanista ja muista vaarallisista aineista puhuttu mitään. Mielestämme tämä on törkeää, oleellisen tiedon pimittämistä. Sen vuoksi vaadimme, että kaivospiiri puretaan ja koelouhos peitetään ja ympäristö maisemoidaan. Emme halua, että uraania louhitaan näin lähellä asutusta. Vaadimme myös, että yhtymän maille kaivetut tutkimus ojat ja montut peitetään ja niiden tieltä kaadetut puut korvataan. Ojat ja montut ovat vaikeuttaneet metsässä liikkumista jo yli 20 vuoden ajan, joten vaadimme myös tästä kohtuullista korvausta.
Me kaikki omistamme vakituiseen -tai loma asunnon Käylän ympäristössä. Mahdollisen kaivoksen pölyhaitat, romahduttaisivat näiden arvon, koska ne sijaitsevat 3-5 kilometrin säteellä Juomasuolta.
Viime aikojen tiedot Suomen kaivosten vesistö vaikutuksista, ovat karmeata luettavaa kitkan vesistöä ajatellen, jos kaivokselle annetaan lupa. Me kaikki allekirjoittaneet pyydystämme lähes kaiken kotitarve kalan, suunnitellun kaivoksen vesistö vaikutus alueelta. On sanomattakin selvää, että kaivoksen avaaminen, on ihmisoikeus rikos Meitä vastaan. Tulemme puolustamaan oikeuksiamme jatkossakin.

Metsäyhtymä Nurmela

Pekka Mustonen
Sirikka Oikarainen
Jyri Heikkilä
Raija Takala

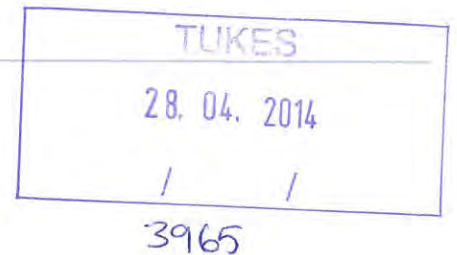
Vaadimme vastaukset kirjallisena alla näkyvään osoitteeseen.

Yhteyshenkilö Pekka Mustonen 0400-693526 pekka2111@wippies.fi
Kurtinvaarantie 27d 93999 Kuusamo

Marttala Elina

Lähetäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 11:00
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Mielipide Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivos
Liitteet: Mielipide Rukakeskus ja Rantasipi.pdf;
Ruka_Kuusamo_matkailu_ry_YVAlausunto_final_10032014.pdf

Lähetäjä: Maili Kuisma [<mailto:maili.kuisma@ruka.fi>]
Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:18
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Mielipide Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivos

Maili Kuisma
Johdon sihteeri
Rukakeskus Oy / Pyhätunturi Oy
Keilaranta 1
FI-02150 ESPOO

Tel +358 400 101600
GSM +358 40 7383812
e-mail: maili.kuisma@ruka.fi
<http://ski.ruka.fi> - Kaikki Rukan rinteistä!
<http://ski.pyha.fi> - Kaikki Pyhän rinteistä!

Säilytetään Kuusamo luontokaupunkina! Tule mukaan jäseneksi www.prokuusamo.fi !

Tukes

Valtakatu 2

96100 Rovaniemi

Asia: Mieli pide koskien Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiireille annettavia määräyksiä ja niille määrättäviä vakuuksia

Mielipiteen antaja:

Rukakeskus Oy

Keilaranta 1, 02150 Espoo

Rantasipi Oy

Hämeentie 19, 00500 Helsinki

Viite: Kuulutus 28.3.2014: kaivNrot 3965 (Juomasuo) ja 4013 (Sivakkaharju), 4909 (Meurastuksenaho)

Mielipide

Tukes on antanut yllä mainitulla kuulutus kirjeellään mahdollisuuden esittää mielipiteitä ja muistutuksia ennen yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeellisten määräysten antamista ja vakuuksien määräämistä kaivosoikeuden haltijalle. Esitämme mielipiteenämme kunnioittavasti seuraavaa:

Viitteen mukaiset kaivospiirit sijaitsevat välittömästi Rukan kehittyvän ja kansainvälistyvän matkailukeskuksen äärellä (Meurastuksenaho, Sivakkaharju) ja kesämatkailun vetovoiman ydinalueella Kitkajoen äärellä, Oulangan kansallispuiston vieressä.

Rukan viereiset kaivospiirit aiheuttavat vakavan maisema-, pöly, sekä meluhaitan joka oleellisesti tulee heikentämään Rukan asiakkaiden matkailuelämystä. Juomasuon

kaivospiirin alueen suurimmat riskit perustuvat todennäköisiin vesistö päästöihin sekä imagovaikutuksiin heikentäen Kuusamon luontomatkailumielikuvaa puhtaan luonnon ja erämaan äärellä. Näitä haittoja sekä niiden vaikutuksia asiakkaiden kokemukseen ja sen myötä negatiivisesti kehittyvään tulevaan ostokäyttäytymiseen on selvitetty liitteenä olevassa Ruka-Kuusamon Matkailuyhdistyksen YVA-selostukseen annetussa lausunnossa.

Jo alueelle investoineiden yritysten ja vapaa-ajanasukkaiden investointien turvaamiseksi on lupamääräykset mitoitettava siten, ettei Kuusamon luontoon ja luontomielikuvaan aiheuteta korvaamatonta vahinkoa.

Tämän varmistamiseksi ympäristövakuudet on asetettava sellaiselle tasolle, että mahdollisesti muille elinkeinoille aiheutuvat välilliset ja välittömät riskit pystytään tosiasiallisesti korvaamaan.

Pyydämme Tukesia erityisesti huomioimaan lupamääräyksissään kaivostoiminnan toiminnan lyhytikäisyyden suhteessa sen aiheuttamiin pysyviin haittoihin. Sama toimintaympäristö voi tuottaa yhteiskunnallisesti monin kerroin matkailuelinkeinon kautta, useita vuosikymmeniä, jopa vuosisatoja, eteenpäin.

Muilta osin yhdyimme erikseen mainiten Pro Kuusamo Ry:n jättämään mielipiteeseen.

Helsingissä 28.4.2014

Ville Aho

Toimitusjohtaja

Rukakeskus Oy

Jari Laine

Toimialajohtaja

Rantasipi Oy

Liitteet:

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry
Rukankyläntie 8
93825 Rukatunturi
y-tunnus 17916162

Pohjois-Pohjanmaan ELY- Keskus
Kirjaamo
PL 86
90101 OULU

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry:n lausunto Kuusamon kultakaivos Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA)

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry toimii Rukan ja Kuusamon alueen matkailuelinkeinon edunvalvojana ja yhteismarkkinoinnin toteuttajana noin miljoonan euron vuosibudjetilla. Yhdistyksen n. 140 jäsenyritystä edustavat yli 95 % alueen noin 110 miljoonan euron vuosittaisesta matkailutulosta.

YVA- selostuksesta yleisesti

YVA- selostus on sivumäärältään laaja ja sisältää paljon tietoa, väittämiä ja faktoja edellyttäen lukijaltaan kaivostoimialaan ja siihen liittyviin toimialoihin liittyvää erikoisosaamista ja ymmärtämystä. YVA- selostuksen arviointi perustuu merkittävässä määrin alustavaan suunnitteluun, arviointi on epävarmaa, epäluotettavaa ja paikoin lähes arvailevaa.

YVA:ssa esitetyt tutkimustulokset ja toisaalta niistä vedetyt johtopäätökset eivät tue kaikkialta osin toisiaan vaan ovat jopa ristiriitaisia keskenään. YVA sisältää myös selkeästi virheellisiä väittämiä.

Matkailuelinkeinon ja muihin Kuusamon luonto-imagoon tukeutuvien elinkeinon kannalta keskeisin ongelma on, että YVA-selostuksessa ei tutkita kaivostoiminnan aiheuttamaa muutosta Kuusamon luonto-imagoon ja sen vaikutuksia muille elinkeinoille ja vapaa-ajanasumiselle. Tämä kulminoituu s. 21 yhteenvetotaulukon s. 375 keskeisistä epävarmuustekijöistä virheellisenä väittämänä: *”On vaikea arvioida, mistä tekijöistä alueen matkailullinen imago muodostuu ja miten se todella vaikuttaa matkakohteen valintaan”*. Johtopäätöksenä kuitenkin hanke todetaan toteuttamiskelpoiseksi s.21: *YVA:n perusteella ei ole odotettavissa merkittäviä vaikutuksia matkailuelinkeinon toimintamahdollisuuksiin*. Väitteestä poiketen alueen matkailullisen imagon muodostumista, siihen liittyviä vetovoimatekijöitä ja sen vaikutusta matkakohteen valintaan voidaan arvioida ja sitä on laaja-alaisesti tutkittu niin kotimaisessa kuin kansainvälisessä matkailututkimuksessa. Matkailupalveluiden markkinointi perustuu puhtaasti alueen imagoon ja mielikuviin, sillä matkailupalvelua ei luonteensa vuoksi voi käsin kosketella tai kokeilla ennen ostopäätöstä ¹.

Yhteysviranomaisen on edellyttänyt lausunnossaan että hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin on tarkistettava. *Arviota hankkeen yhteisvaikutuksista kaivostoiminnan ja sen todennäköisen laajenemisen*

¹ Matkailuliiketoiminnan professori Raija Kompula, lausunto

kokonaisvaikutuksista ei ole tehty vaikka vain tämän arvioinnin kautta pystyttäisiin mieltämään hankkeen yhteisvaikutukset ympäröivään maankäyttöön ja ympäristöön. YVA:ssa keskitytään lähinnä fyysisten vaikutusten arviointiin ja niidenkin osalta lähinnä Juomasuon alueelle. Hankkeesta vastaava yhtiö on kuitenkin kertonut, ettei tiedossa oleva mineraalivaranto toistaiseksi ole riittävä² ja että tavoitteena on laajentaa kaivostoimintaa tulevaisuudessa Kuusamon alueella.³⁴ Matkailuelinkeinon kannalta kaivostoiminnan yhteisvaikutusten arviointi on erittäin oleellinen huomioiden Turvallisuus- ja Kemikaaliviraston karttaotteessa esiintyvien valtausalueiden sijainnin suoraan Rukan ja Kuusamon matkailualueen ytimessä, Oulangan ja Riisitunturin Kansallispuistojen vieressä.

Kuva 1. Ote Tukes kaivosrekisteristä Rukan lähiympäristöstä 2013, Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistyksen esityksestä Kuusamon kaupunginvaltuuston matkailuseminaarissa 15.4.2013

Kaivoshankkeen riskien arviointi on käytännössä tekemättä, samoin myös mahdollisten poikkeustilanteiden ja niiden myötä syntyvien mahdollisten ympäristökatastrofien vaikutukset alueen ympäristöön, imagoon ja näin muiden toimialojen kuten matkailun kilpailukykyyn. Talvivaaran tyyppisten ympäristökatastrofien toistuminen Kuusamossa Kitkajoen ääressä, Oulangan Kansallispuiston välittömässä naapurissa olisi erittäin vakava koko Kuusamon luontoimagoon pohjautuville elinkeinoille, asukkaille ja kiinteistönomistajille.

² Projektipäällikkö Ilpo Mäkinen, Pro Kuusamon "Luonto, Imago ja elinkeinot"-tilaisuus Kuusamossa 29.1.2014

³ Projektipäällikkö Ilpo Mäkinen, Dragon Mining Oy, toimitusjohtaja Kjell Larsson, Dragon Mining Oy, 29.1.2014

⁴ Toimitusjohtaja Kjell Larsson, Dragon Mining Oy, 12.12.2013

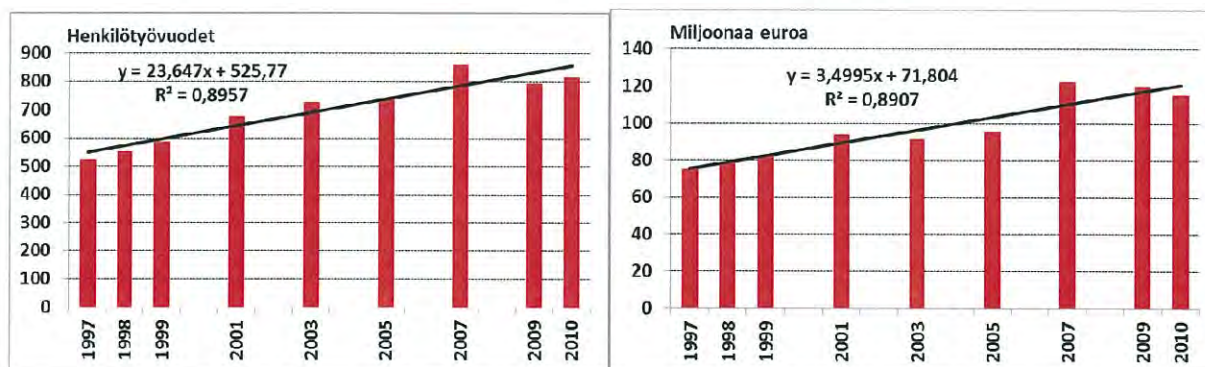
YVA:ssa ei selvitetä kaivosyhtiön taloudellista kykyä kantaa riskiä eikä sitä, kuka lopulta mahdollisen riskin toteutuessa sen joutuu kantamaan.

Kuusamon matkailun volyyymi, vetovoimatekijät ja positiointi luontomatkailukohteena

Yhteysviranomainen on edellyttänyt YVA-ohjelman lausunnossa hankkeen toteuttajan laativan kokonaisselvityksen hankkeen vaikutuksista matkailuun.

Kuusamon matkailutoimialan välittömät työllistämisaikutukset ovat 816 henkilötyövuotta. Vuoden 2012 Tilastokeskuksen kunnittaisen toimipaikkarekisterin mukaan 21 % yritystyöpaikoista syntyy matkailutoimialan piirissä.⁵ Matkailutoimialalla on Kuusamossa yli 100 vuoden perinteet. Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry:ssä on noin 140 jäsenyritystä ja toimiala työllistää Kuusamossa pääasiassa paikkakuntalaisia. Matkailu hyödyttää lisäksi erityisesti vähittäiskauppaa, palvelualaa sekä rakentamistoimialaa. Matkailutoimiala perustuu Kuusamossa ainutlaatuihin luontoon ja sen imagoon, kuten Oulangan kansallispuistoon, vaellusreitistöihin, vesistöihin kuten Kitka- Oulanka- ja Kuusinkijokeen ja lukuisiin järviin sekä Rukan matkailukeskukseen.

Tutkija, FT, Pekka Kauppila on tutkinut 90-luvun puolivälistä lähtien Kuusamon matkailun vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen. **Matkailu on työvoimavaltaista palveluliiketoimintaa; liiketoiminnan kasvaessa myös toimialan luomat työpaikat lisääntyvät lähes samassa suhteessa.** Tämä on selkeästi todennettavissa pitkäaikaisissa matkailutulo- ja työpaikkatutkimuksissa. Viimeiset tutkimustulokset ovat vuodelta 2010, jolloin välitön matkailutyöllisyys Kuusamossa oli 816 henkilötyövuotta (htv) ja matkailijoiden alueelle jättämä matkailutulo 118 M€. ⁶ *Matkailutoimialalla henkilötyövuodet ovat 13 vuoden tutkimusaikana 1997-2010 lisääntyneet 292 htv eli 56 %.*

Kuva 2. Kuusamon matkailutulo- ja henkilötyövuosien kehitys 1997-2010. Lähde: Hätälä & Kauppila 1999; Kauppila & Ervasti 2001; Ervasti & Kauppila 2003; Juntheikki & Korhonen 2005; Kauppila 2007, 2009, 2011, 2012

Ns työpaikkavuoto ulkopaikkakuntalaisille on Pekka Kauppilan tutkimusten mukaan 8 % matkailun henkilötyövuosista, kun kaivostoiminnan osalta se on Dragon Mining Oy:n arvion

⁵ Pekka Kauppila & Kirsi Kuosku, Kuusamon aluetalousraportti 2012

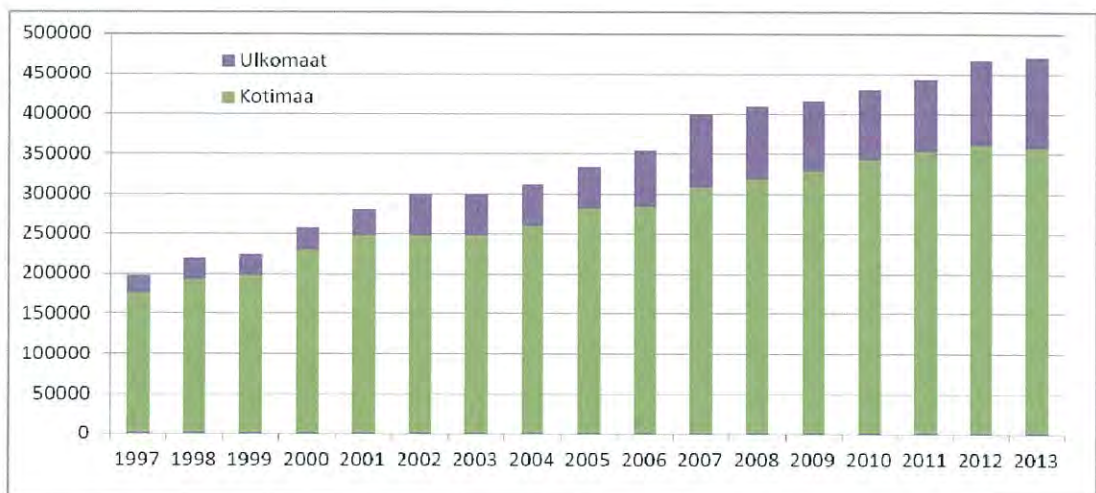
⁶ Pekka Kauppila, Kuusamon matkailutalous vuonna 2010, Kuusamon aluetalousraportti 2012

mukaan 45 %. Kuusamon matkailutoimialan suuruudesta ja vastaavasti suunnitellun Kuusamon kaivostoiminnan pienuudesta johtuen Kuusamossa matkailutoimialan työllistävyys tulisi olemaan 8-9 matkailutyöpaikkaa / 1-2 kaivostyöpaikkaa kohden⁷. Lisäksi on huomioitava kaivostoiminnan odotettu lyhyt elinkaari, n. 7-10 vuotta.

Matkailu on yksi maailman kolmesta suurimmasta toimialasta (energia, autoteollisuus, matkailu). Tutkimusten mukaan maailman matkailijamäärät kasvavat miljardilla matkailijalla v. 2010 ja 2030 aikana, suurimpina kohdealueina nähdään Aasia ja Eurooppa.⁸ Maailman kasvavat matkailutrendit (puhtaus, luonto, ruoka, kulttuuri) tukevat erinomaisesti Lapin ja Suomen matkailun kasvupotentiaalia.

Ruka on Suomen toiseksi suurin matkailukeskus Vuokatin jälkeen. Rekisteröidyt yöpymiset ovat kasvaneet tasaisesti vuosikymmenestä toiseen ollen vuonna 2013 468.904 vuorokautta. Yöpymisvuorokausista yli 35 % toteutuu lumettomaan aikaan touko-lokakuussa korostaen *Kuusamon kesämatkailusesongin vetovoimaa moneen kilpailevaan pohjoisen kohteeseen verrattuna* (Levi 25 %, Ylläs 17 %)⁹.

Kuusamossa kansainvälisten asiakkaiden osuus on 23 %, kun Lapin keskiarvo on jo lähes 40 %. Kuusamon ja koko Suomen matkailun kasvun odotetaan tulevan kansainvälisistä matkailijoista. Vuonna 2012 valtakunnan tasolla vientituloihin suoraan verrattavissa oleva ulkomainen matkailutulo oli 4,4 miljardia euroa ja se oli 10 % kasvussa edelliseen vuoteen verrattuna. Matkailu oli 2012 nopeimmin kasvava viennin ala.¹⁰

Kuva 3. Rekisteröityjen yöpymisvuorokausien kehitys Kuusamossa vuosina 1997-2013 (Tilastokeskus 2014).

Rekisteröityjen yöpymisten lisäksi toteutuu yli kaksinkertainen määrä yöpymisvuorokausia yksityisissä lomamökeissä, joita vuokraavat useat yhtiöt. Esim. Rukan välittömässä

⁷ Pekka Kauppila, Kuusamon matkailuelinkeino ja kaivostoiminta; työpaikka- ja talousarvioita vuosille 2016-2025. 2013

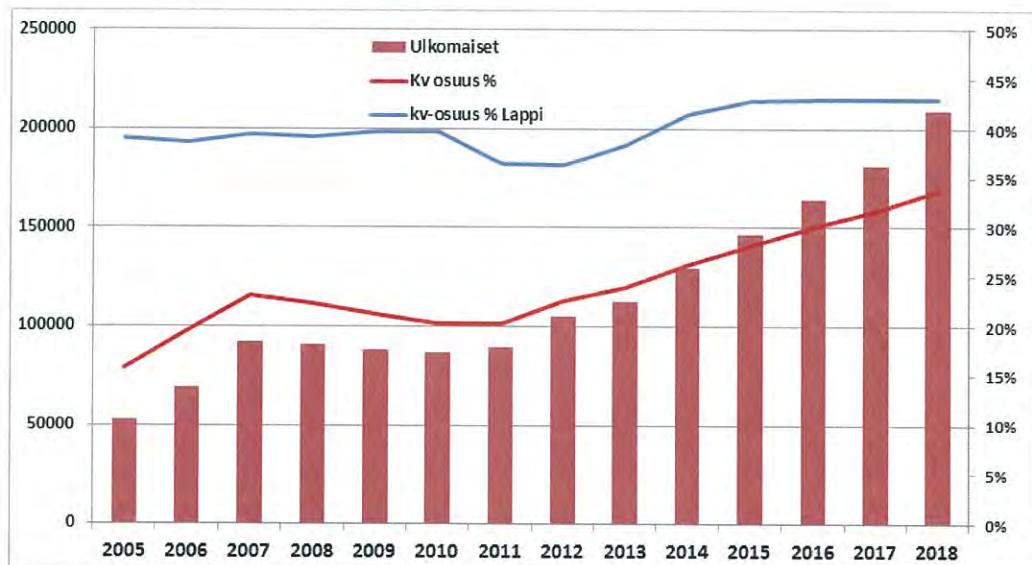
⁸ World Tourism Organisation, 2012

⁹ Tilastokeskus, Rekisteröidyt yöpymiset 2013

¹⁰ Mara Ry presentaatio (lähde: Tulli, Suomen Pankki, Tilastokeskus)

läheisyydessä 5km säteellä on arviolta 25 000 vuodepaikkaa, joita tilastokeskuksen rekisteröinnin piirissä ainoastaan n. 15 %.

Ruka-Kuusamon matkailuyhdistys Ry on yhdessä Kuusamon kaupungin kanssa linjannut kasvutavoitteensa vuoteen 2018. Kasvu perustuu kansainvälistymiseen ja kahteen vahvaan teemaan: ”Ruka World Cup Resort” jonka kautta haetaan vahvaa kansainvälistä näkyvyyttä ja imagoa talvimatkailun kasvuun korostaen Rukan monipuolisia talviaktiiviteetteja, ja vastaavasti ”Kuusamo – Land of National Parks”- teema lumettoman ajan matkailuun kärkenä Oulangan ja Riisitunturin kansallispuistot reitistöineen, jokineen ja luontomaisemineen.

Kuva 4. Kansainvälisten rekisteröityjen yöpymisten toteuma 2005-2013 ja kasvutavoitteet Kuusamossa 2014-2018 sekä kansainvälisten asiakkaiden osuus Kuusamossa ja Lapissa keskimäärin. Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry.

Imagovaikutukset

Matkailutoimialaa ja Kuusamon imagoon on systemaattisesti rakennettu vuosikymmenien ajan ja Ruka-Kuusamo on Suomessa yksi vanhimmista ja arvostetuimmista matkailubrändeistä¹¹.

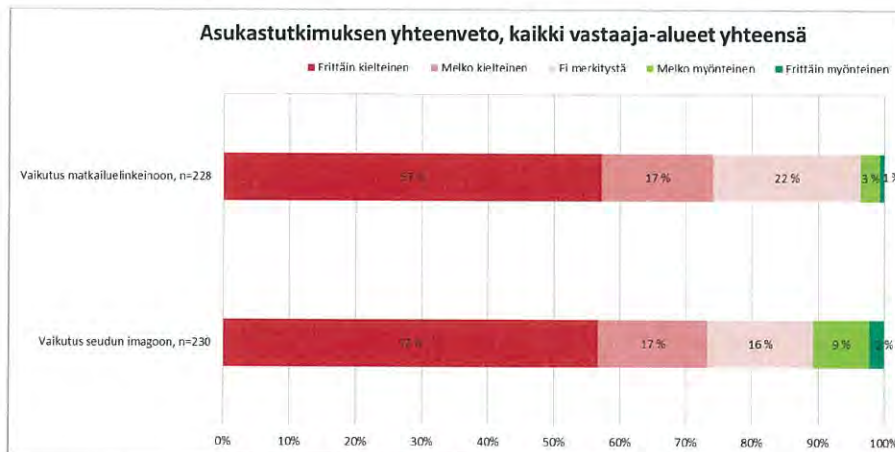
Imagon strategista merkitystä Kuusamon matkailu- ja luontoelinkeinoille sekä vapaa-ajankiinteistöjen arvolle ja kehittymiselle ei ole YVA-selostuksessa sen merkittävyys huomioon ottaen riittävästi ymmärretty, eikä arviointia ole tehty käytettävissä olevaan tutkimustietoon ja asiantuntijatietoon tukeutuen. Toisin kuin YVA-selostuksessa väitetään (s.375), imagoa ja sen kehittymistä ajassa ja suhteessa kilpaileviin kohteisiin pystytään tutkimaan tieteellisesti pätevin keinoin. (vrt Consumer Compass tutkimus yllä)

¹¹Professori Raija Komppula, lausunto

Matkailun kilpailukyvyille ja kasvulle matkailukohteen imago on äärimmäisen arvokas ja välttämätön, sillä palvelutuotteena matkailu myydään puhtaasti mielikuvien kautta ja imagon avulla matkailukohde asemoidaan ja arvotetaan suhteessa muihin kohteisiin.¹² Imago vaikuttaa vahvasti matkakohteen valintaan ja ostopäätöksiin; matkakohteen valinnan kriteerit liittyvät suoraan (positiivisiin) mielikuviin matkakohteesta.

*”Matkailukohteen markkinoinnin kannalta on keskeistä ymmärtää, että matkailukohteen hyvä maine on se asiakkaiden ja muiden sidosryhmien keskuudessa kehittynyt arvostus ja luottamus, joka rakentuu vuosien saatossa ja vahvistuu positiivisten kokemusten avulla. Kun hyvän maineen omaava kohde esiintyy yhtenäisesti toiminnassa ja markkinointiviestinnässä ja jatkuvasti lunastaa asiakaslupauksensa, kehittyy kohteesta **brändi**. Brändillä on imago, joka kertoo siitä, millaisena asiakkaat ja muut kohderyhmät sen näkevät. Imago voi olla erilainen eri kohderyhmissä, ja imago voi joskus hetkellisesti saada kolhujakin, mutta lyhytaikaiset (esimerkiksi hiihtokeskuksen kohdalla yhden kauden aikaiset) ongelmat eivät vielä välttämättä tuhoa brändiä ja mainetta.”¹³*

YVA:ssa tuodaan esille, että sekä asukas- että matkailuyrityskyselyssä suurin huolenaihe on kaivostoiminnan vaikutuksilla alueen imagoon, s. 221: *”Kaikkein merkittävimpänä nähtiin, että kaivostoiminta tulee vastaajien arvion mukaan vaikuttamaan alueen imagoon puhtaana luontomatkailukohteena kielteisesti. Myös matkailu- ja mökki-investointeihin kaivostoiminnan pelätään vaikuttavan erittäin kielteisesti.”*

Kuva 5. Yhteenveto Rambolin asukastutkimuksen kysymyksistä kaivostoiminnan vaikutuksista seudun imagoon ja matkailuelinkeinoon (s.339-346)

Vuonna 2006 Ruka-Kuusamon matkailuyhdistys ja Pyhä-Luoston matkailuyhdistys teettivät Mielikuva- ja mainonnan linja- tutkimuksen Consumer Compass Oy, Susanna Tirkkosella selvittääkseen kunkin tunturin asemointia asiakasnäkökulmasta markkinointitoimenpiteiden pohjaksi. Tutkimus kertoo selvästi Kuusamon vahvuuden luontomatkailukohteena ja vahvat spontaanit mielikuvat jotka yhdistetään Kuusamo brändiin: luonto, rauha, erämaa.¹⁴

¹² Professori Raija Komppula, lausunto

¹³ Professori Raija Komppula, lausunto

¹⁴ Susanna Tirkkonen, Consumer Compass 2006

TRENDIKKYYS / NUOREKKUUS AFTER SKI MONIPUOLISUUS	MAHTAVA LUONTO LUONNON / SIELUNRAUHA ERÄSEIKKAILU
PARHAIMMAT TUNTURIT HIMOLASKETTELU LAADUKKUUS KOKO PERHEELLE	KARU LUONTO AITOUS RAUHALLISUUS

Kuva 6. Rukan, Kuusamon, Pyhän ja Luoston asemointi matkailijoiden mielikuvakentällä, Consumer Compass focus group tutkimus 2006

Metlan Ylläksellä ja Levillä vuonna 2013 toteuttaman matkailijoille kohdistetun Dilacom - tutkimuksen mukaan Lapin matkailu perustuu luontoarvoihin. Tämä korostuu vielä erityisesti kansainvälisten matkailijoiden osalta. Matkakohteen valinnan kriteerinä (vetovoimatekijänä) tärkeimmät olivat:

1. Kauniit luontomaisemat
2. Liikuntamahdollisuudet
3. Koskematon erämaa.

Kansainvälisistä asiakkaista peräti 49 % vastanneista ilmoitti että kaivostoiminnan aloittaminen / laajeneminen alueella vähentäisi halukkuutta vieraila matkakohteessa uudelleen. Tutkimuksen mukaan 67 % Levin ja 80 % Ylläksen asiakkaista arvioi kaivostoiminnan laajenemisen heikentävän alueiden imagoa luontomatkailukohteena¹⁵. Kesäkuussa 2014 vastaavan matkailijatutkimuksen tulokset julkaistaan Kuusamon osalta.

Myös Pellervon Taloudellisen Tutkimuskeskuksen (PTT) ja Syke:n juuri valmistunut matkailijatutkimus osoittaa että alkaessaan kaivostoiminta toisi mukanaan negatiivisen kehityksen matkailun liiketoimintaan ja matkailun työpaikkakehitykseen. **PTT:n tutkimuksen mukaan Kuusamossa matkailutoimialalta häviäisi pysyvästi -186 henkilötyövuotta.** Tämä perustuu matkailijoiden ostuskollisuuden rapautumiseen kun uusintaostot vähenevät noin puoleen mikäli kaivostoiminta alueella käynnistyy. *Tutkimuksen mukaan kaivostoiminnan vaikutuksia pidettiin lisäksi pääosin peruuttamattomina, sillä vain 5 % vastaajista uskoi alueen erämaisen luonteen palautuvan kaivostoiminnan loppumisen jälkeen*¹⁶.

PTT :n tulosten lopputuloksena Kuusamon työpaikkojen nettokehitys matkailu/kaivostyöpaikkojen osalta on +-0. PTT ei kuitenkaan ole tutkimuksissaan huomionnut Pekka Kauppilan tutkimuksissa esitettyä lähtökohtaa, jonka mukaisesti matkailutoimialan

¹⁵ Dilacom tutkimushanke, 2013

¹⁶ Jyri Hietala, PTT, Pro Kuusamo ilta 29.1.2014

henkilötyövuodet kehittyvät positiivisesti lähes samaa vauhtia matkailutulon kasvun kanssa. Kaivostoiminnan työpaikat on kaivosyhtiön puolelta arvioitu pysyvän ennallaan koko toiminnan ajan. *Tämä huomioiden kaivostoiminta aiheuttaa laskennallisesti matkailuelinkeinolle -470 henkilötyövuoden menetyksen kaivoksen 10 elinvuoden aikana! Tämä on kuvattuna grafiikassa VO- vaihtoehdon kohdalla.*

YVA:ssa korostetaan, että koettu uhka ei ole yhtäläinen itse uhkan toteutumisen kanssa, ja sen mukaisena johtopäätöksenä todetaan, ettei kaivoksen mahdollisella avautumisella olisi juurikaan vaikutusta matkailun toimintaedellytyksiin. **Johtopäätös on täysin virheellinen, sillä jo pelkkä uhka aiheuttaa ihmisten ja yritysten toimintaan muutoksia**¹⁷. Jo kaivoshankkeen vireillä olosta aiheutuva toimintaympäristön epävarmuus vaikuttaa negatiivisesti yritysten kehittämis- ja investointihalukkuuteen. *Alueen merkittävimmän hotelliketjun toimialajohtaja on tuonut Kuusamon kaupungin valtuuston tietoisuuteen yhtiön johdon päätöksen jäädyttää suunnitellun Rukan hotellilaajennus- ja kylpyläinvestoinnin kunnes ratkaisu YVA:n alla olevasta kaivoshankkeesta on tiedossa*¹⁸. Matkailuinvestoinnit ovat pitkäaikaisia, 20-40 vuoden poistoaikoja vaativia investointeja. Tällaiset pitkä-aikaiset investoinnit edellyttävät vakaata toiminta-ympäristöä ja johdonmukaisia päätöksiä ja toimenpiteitä niin valtakunnallisella kuin alueellisella tasolla.

*”Jotta kohteen imago ja maine säilyisi hyvänä, se vaatii jatkuvia positiivisia kokemuksia ja positiivista kehittämistä. Negatiiviset viestit ovat aina uhka mielikuville riippumatta siitä, miten todellisia uhkat ovat. Kuluttaja ei välttämättä vaivaudu tarkistamaan negatiivisen viestin todenperäisyyttä tilanteissa, joissa hänellä on valinnan varaa, vaan valitsee automaattisesti riskittömän vaihtoehdon. Jo pelkkä huhu mahdollisesta tulevasta uhkatekijästä saa ostajan varovaiseksi myös yritysmarkkinoilla, mistä jokapäiväisin esimerkki lienee arvopaperipörssi, jossa seurataan tiiviisti pienempiäkin huhuja ja markkinoiden huolia. Pienikin huoli saa osakekurssit laskuun.”*¹⁹

YVA:n perusteella ei ole odotettavissa merkittäviä vaikutuksia matkailuelinkeinon toimintamahdollisuuksiin. Tämä on kuitenkin väittämänä täysin ristiriidassa Ramboll Oy:n matkailuyrityksille ja asukkaille tehtyjen kyselyiden tulosten kanssa. Rambollin kyselyiden kanssa yhdensuuntaisia tuloksia on saatu lukuisista muistakin viimeaikaisista tutkimuksista²⁰. Rambollin matkailuyrityskyselyn mukaan kolme neljästä yrityksestä pitää mahdollisen kaivostoiminnan vaikutuksia Kuusamon seudun matkailuimagolle vähintään kielteisinä ja lähes sama määrä kokee kaivostoiminnan vaikuttavan kielteisesti omaan liiketoimintaansa.

Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys on tehnyt jäsenilleen kaksi kyselyä kaivostoimintaan liittyen (ensimmäisen maaliskuussa 2012 ja toisen tammikuussa 2014 YVAN julkistamisen jälkeen), joiden päätulokset on esitelty tutkimusyhteenvedossa. Peräti 74 % yrityksistä arvioi, että kaivostoiminnalla on kielteisiä vaikutuksia oman yrityksen toimintaan. Alle 10 % arvioi

¹⁷ Raija Komppula, lausunto

¹⁸ Jari Laine, Restel Oy toimialajohtaja. Valtuustoseminaari Kuusamossa 15.4.2012. Restel jäädyttää investointinsa Kuusamossa kunnes ratkaisu kaivoshankkeeseen tehty.

¹⁹ Professori Raija Komppula, lausunto

²⁰ Tutkimusyhteenveto 2014, Jouni Vihmo, Mara Ry

vaikutukset positiiviseksi. 45 % vastaajista ilmoitti kantansa muuttuneen kyselyiden välillä selvästi kielteisemmäksi ja hieman kielteisemmäksi 14 %. Ainoastaan 4 % kertoi kantansa muuttuneen positiivisemmaksi. Yrityskyselyn ja muun käytettävissä olevan tiedon perusteella Matkailuyhdistys on katsonut, ettei Juomasuon kaivostoiminnan ja matkailun yhteensovittaminen ole mahdollista.

Metlan Dilacom-hankkeen ” Luontoon perustuvien elinkeinojen ja kaivostoiminnan yhteensovittaminen Lapin matkailullisesti tärkeillä alueilla” Kuusamon tutkimustulokset julkaistaan kesäkuussa 2014. Tutkija Pekka Kauppilan ”Toimintaympäristön roolit matkailukeskuksen näkökulmasta; esimerkkinä Ruka-Kuusamo” tutkimus valmistuu kesäkuussa 2014.

Vaikutukset alueen kiinteistöjen arvoihin

YVA (s. 204) selostuksen mukaan alle 5 km säteellä pohjoisesta ja eteläisistä louhinta-alueista sijaitsee yhteensä 343 vakituista asuinrakennusta ja 1297 vapaa-ajanasuntoa.

YVA:ssa ei ole selvitetty hankkeen vaikutuksia alueen kiinteistöjen arvoihin / arvonmuodostukseen, eikä tunnistettu riskiä kiinteistöjen arvon laskusta vaikka asukastutkimusten mukaan 84 % uskoi vapaa-ajankiinteistöjen arvon kielteiseen kehitykseen, ja 74% vakituudessa asuinkäytössä olevien kiinteistöjen kielteiseen arvonkehitykseen. Näin ollen puuttuu myös suunnitelma siitä, miten mahdolliset kiinteistöjen arvonmenetykset korvataan.

Matkailuyrityksille suunnatun kyselyn mukaan jopa 69 % vastanneista uskoo mökki-investointien kielteiseen kehitykseen kaivostoiminnan alkaessa (YVA s. 222).

*Kuva 7. Rambol Oy:n korjattu kaaviokuva kiinteistöjen arvon kehityksestä kaivostoiminnan alkaessa: Asukaskyselyn korjatun yhteenvedon mukaan kaivoksen vaikutuksen vapaa-ajan asuntojen arvoon arvio kielteiseksi 84 % vastaajista ja vakituistenkin asuntojen arvon usko kehittyvän kielteisesti peräti 75 % vastanneista. **YVA raportin kaavio kiinteistöjen arvonkehityksestä s. 336 on virheellinen.***

Laskelman mukaan esimerkiksi 15 % arvonlasku Rukan vaikutuspiirissä oleville vapaa-ajan asunnoille tarkoittaisi n. 75 miljoonan euron arvonlaskua kiinteistönomistajille ²¹. Tällainen

²¹ Risto Kyhälä haastattelu, Koillissanomat 21.2.2014

arvonalennus vaikuttaa välittömästi uudisrakentamisen hidastumiseen ja jopa pysähtymiseen. Vapaa-ajan asuntojen rakentamisella on merkittävä rooli myös Kuusamon rakennustoimialalle.

Kuusamo ja Rukan matkailukeskus on yksi valtakunnan suurimmista vapaa-ajankiinteistöjen keskittymistä ja *vapaa-ajankiinteistöjen rooli matkailualueen majoituskapasiteetin tarjoajana on kriittisen tärkeä nostaa kaupallisen vuodekapasiteetin moninkertaiseksi*. Rukan matkailukeskuksen vaikutuspiirissä on laskettu olevan n 25 000 vuodepaikkaa, joista yli 20 000 yksityisten omistamissa vapaa-ajanasunnoissa. Näistä yli 6000 vuodepaikkaa on matkailijoiden hyödynnettävissä vuokravälitykseen erikoistuneiden yhtiöiden toimesta.

Vapaa-ajan asunnot hankitaan vapaa-ajan käyttöön, jolloin niiden hankintaa ja käyttöä ohjaavat samantyyppiset motiivit kuin lomailijoita yleensä. Vapaa-ajan asunnon sijoituksen arvoon vaikuttaa ensisijaisesti matkailukohteen vetovoima, imago sekä asunnon tarkempi sijainti kohteen sisällä.

Maisemavaikutukset

Maisemavaikutukset on YVA:ssa arvioitu puutteellisesti. Kuusamon kaivoshankkeet ovat matkailijoille selkeästi havaittavissa sekä Rukan eteläisten louhosten että Juomasuon kaivoksen osalta. Vaikka Juomasuolle on matkaa n 12 km Rukan huipulta, näkyy kaivosalue valoineen, sivukivikasoiheen ja rakennuksineen selvästi Rukalle. ***Virheellisesti lasketut sivukiven määrät muuttavat YVA:ssa esitetyt maisemavaikutukset merkittävästi tuoden yli puolet lisää korkeutta nyt jo 30 metriä korkeiksi arvioituihin sivukivikasoihin***²². *Karhunkierros, Vuoden Retkikohde 2014 ja Suomen suosituin vaellusreitti*, kulkee Rukalta Valtavaaran lakien yli ohittaen reitille selvästi näkyvän Juomasuon kaivosalueen. Kaivosalueista olisi tehtävä maisemamallinnus suosituilta reiteiltä käsin ja jo tehdyt mallinnukset on korjattava vastaamaan totuudenmukaisia sivukivikasan korkeuksia.

Kaivostoimialan usein esiin nostamat jo toteutuneet kaivoshankkeet niin Kittilässä kuin Talvivaarassa eivät missään olosuhteissa näy matkailukeskuksen maisemassa. Kaivokset sijaitsevat täysin erillään ja syrjässä matkailijavirroista ja matkailijoiden käyntikohteista yli 20 km päässä. Niiden läheisyydessä ei ole myöskään kansallispuistoa tai muuten arvokkaita luontoalueita tai vesistöjä, toisin kuin Juomasuolla. Niiden hyviä tai huonoja kokemuksia ja vaikutuksia matkailijamäärien mahdollisiin muutoksiin ei voi miltään osin rinnastaa Kuusamossa suunnitellun hankkeen vaikutuksiin.

Meluvaikutukset

YVA:ssa ei ole selvitetty kaivostoiminnan aiheuttamia meluvaikutuksia matkailijoiden kokemuksiin, luontomatkailutuotteiden houkuttelevuuteen ja laadun mahdolliseen heikkenemiseen ja matkailu-imagoon. Tämä selvitys olisi tehtävä sillä kaivostoiminnan melulähteet tuottavat melua 16-24 tuntia vuorokaudessa (s. 289) aiheuttaen selkeää meluhaittaa luontoreiteille ja luontomatkailukohteelle sekä vapaa-ajankiinteistöjen asukkaille

²² Professori Kari Heiskanen, Pro Kuusamon lausunto

YVAN määrittelyn mukaan s. 287 ” *Melu on sellaista ääntä, jonka ihminen tulkitsee haitalliseksi/häiritseväksi eikä halua kuunnella sitä.*” Meluvaikutuksia on kuitenkin YVA:ssa tarkisteltu ainoastaan hankkeesta syntyviä melutasoja valtioneuvoston päätöksen 993/1992 antamiin melutasojen ohjearvoihin peilaten. Tämän päätöksen mukaan häiritsevän melutason alaraja on 40 db.

Luontokokemukset ovat yksilöllisiä ja niihin vaikuttavat monet tekijät. Esimerkiksi äänimaisema vaikuttaa visuaalisen maiseman ohella luontokokemuksen laatuun ja mahdollisuuteen kokea luonnon rauhaa.²³

Luontokokemuksen yhteydessä melun määrittämiseen ei riitä yksin äänitasot, vaan on otettava huomioon myös muita äänen ominaisuuksia ja elämyksellisiä piirteitä. Melu, jolla on informaation sisältöä (esim. naapurista kuuluva musiikki), koetaan yleensä kielteisemmäksi kuin melu jolla on vähäinen informaation sisältö (esim. liikenteen melu). Häiritsevyyden kokemus kasvaa, jos kokija pitää ääntä tarpeettomana²⁴. Yhdysvalloissa Haleakalan kansallispuistossa tehdyssä tutkimuksessa jopa 60 % vastaajista piti jo 10 db lentomelua luonnonrauhaa häiritsevänä.²⁵ *Oletettavissa on, että kaivosalueelta kantautuva melu mm Karhunkierroksen luontoreitin tai Kitkajoen melojalle tai kalastajalle kaivosalueen vieressä tuottaa informaation sisältöä jonka äänitaso erittäin alhaisenakin koetaan matkailijoiden kannalta häiritsevänä.*

Pölyvaikutukset

Hankkeen pölyvaikutusten arvioinnissa ei ole tutkittu pölyvaikutuksia matkailumielikuvaan. Puhtaan luonnon vetovoiman merkityksestä, esimerkiksi saate- ja meluhaitoista matkailussa on olemassa sekä suomalaista että kansainvälistä tutkimustietoa. Mielikuvat puhtaasta luonnosta kolhiintuvat nopeasti talvimaisemassa valkoiselle hangelle kertyvästä tummasta pölypeitteestä.

O-vaihtoehdon vaikutusten arviointi

YVA-selostuksessa käsitellään lyhyesti VO-vaihtoehdon vaikutuksia s. 34: ” *Hankealueilla nykyiset luonnon-olosuhteet ja asuinympäristö säilyvät ennallaan. Tämän vaihtoehdon toteutuminen tarkoittaa Dragon Mining Oy:lle että hankealueella tehdyt tutkimukset jäävät hyödyntämättä ja yhtiö pyrkii harjoittamaan liiketoimintaansa toisaalla. Kaivostoiminnan työpaikkoja ei synny Kuusamon alueelle.*

Vaihtoehtojen tarkistelu suoritetaan lisäksi YVA-selostuksen taulukoissa s 368-372. VO-vaihtoehdon osalta lähes poikkeuksetta tyydytään toteamaan että tämän vaihtoehdon myötä eri tarkasteltavat osa-alueet säilyvät entisellään ja niiden kehitys riippuu muista tekijöistä.

²³ Anne Savola, Metla työraportteja 20, 2005

²⁴ Riikka Hietala, Helsingin yliopisto 2006, Luonnonrauhan kokeminen ja äänitasot

²⁵ Miller (1998)

”Sosiaaliset vaikutukset: Elinolot ja alueiden virkistyskäyttömahdollisuudet sekä matkailuedellytykset säilyvät ennallaan tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivokset tuomat lisätulomahdollisuudet jäävät toteutumatta. Asukaskyselyn perusteella mieluisa vaihtoehto.”

”Elinkeino-vaikutukset: Kaivoksen tuomat suorat ja välilliset työpaikat ja tulot jäävät toteutumatta. Kuusamon matkailun ja muun elinkeinoelämän kehitys riippuu muista tekijöistä.”

”Vaikutukset matkailuelinkeinoon: Alueen maisema ja imago säilyvät nykyisellään tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivostoiminnan tuoma matkailupalveluiden lisääntyvä kysyntä jää toteutumatta.”

Tämäntyyppinen tulkinta voisi olla oikeutettu alueilla, jossa kaivostoiminnan aloittamista suunnitellaan alueilla, joilla mahdolliset vaikutukset alueen muihin elinkeinoihin, asumiseen ja imagoon eivät ole merkittäviä. **Kuusamossa VO-vaihtoehtoa on kuitenkin tarkasteltava suhteessa vaihtoehtoihin V1-V3 kaivostoiminnan alkaessa.** Lisäksi on todettava, että kaivostoiminnan ei voida missään olosuhteissa odottaa tuovan matkailupalveluille lisääntyvää kysyntää, kuten YVA:ssa on virheellisesti annettu ymmärtää.

Kohdassa ”9.15.3 Vaikutukset elinkeinoihin” ilmenee, että YVA:ssa ei miltään osin arvioida kaivostoiminnan negatiivisia vaikutuksia muiden toimialojen kehitykseen ja työpaikkoihin ja näin alueen elinkeinojen nettovaikutusta: *”Kaivoksen perustamisella olisi suora myönteinen vaikutus Kuusamon alueen työllisyyteen ja elinkeinoelämään uusien suorien ja välillisesti syntyvien työpaikkojen seurauksena”.* Kaivoslaissa kuitenkin todetaan seuraavaa:

Kaivoslain 48,2§: ”Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia tai heikentää merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua vaaraa tai vaikutuksia voida lupamääräyksin poistaa.”

Tämän pykälän käsittelemiseksi on mallinnettava kaivostoiminnan vaikutuksia niin asutukselle kuin elinkeinoille. Aikaisemmin on esitetty esimerkin omainen arvio vapaa-ajan kiinteistöjen arvonkehityksestä. Vaikutuksia matkailuelinkeinoon voidaan kuvata esimerkiksi matkailutyöpaikkojen kautta.

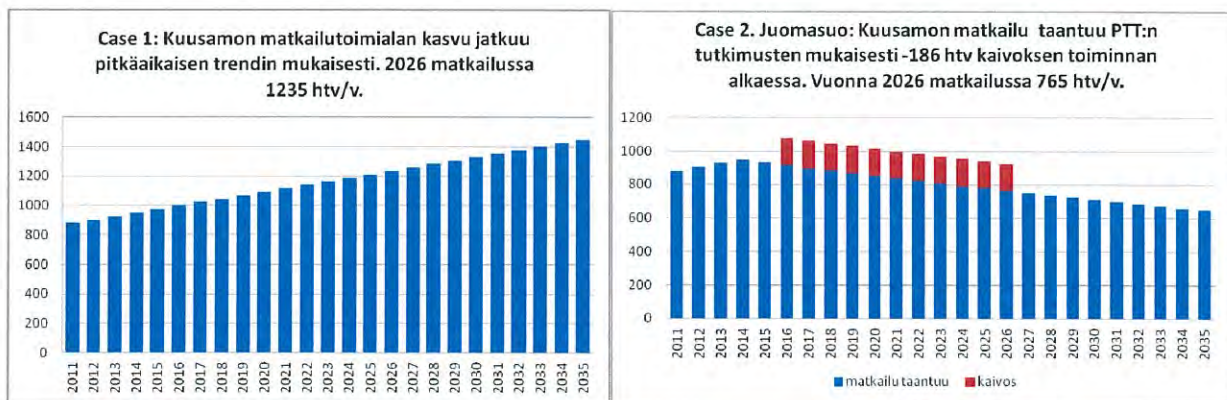
Alla on kuvattu kaksi matkailutyöpaikkojen kehitystrendiä, joista ensimmäinen on mallinnettu Pekka Kauppilan pitkäaikaisten tutkimusten (1997-2010)²⁶ mukaisella kaavalla

²⁶ Pekka Kauppilan yhteenveto tutkimuksista: Hätälä & Kauppila 1999; Kauppila & Ervasti 2001; Ervasti & Kauppila 2003; Juntheikki & Korhonen 2005; Kauppila 2007, 2009, 2011, 2012

jatkaen matkailun pitkäaikaista kasvutrendiä. Toinen trendi on rakennettu hyödyntäen PTT²⁷ tutkimustuloksia joiden mukaan matkailuelinkeinon kasvu kääntyy kaivostoiminnan myötä negatiiviseksi ja toimialan henkilötyövuosista häviää – 186 htv/v. Tämä vaikutus perustuu matkailijoiden ostokäyttäytymisen muutokseen alueen imagon muuttuessa. Samoin vaikuttaa yritysten kehityspanosten ja investointien vähentyminen toimintaympäristön riskien kasvaessa ja muuttuessa matkailuyritysten kannalta turvattomaksi.

Ero näiden kahden trendin välillä jo pelkästään matkailutoimialan osalta 10 vuoden kaivostoiminnan päätteeksi v. 2016 on -470 henkilötyövuotta. Tämä kuvaa matkailuelinkeinon kannalta 0-vaihtoehdon toteutumisen vaikutusta, ei suinkaan YVA:ssa esitetty johtopäätös V0 vaihtoehdon vaikutuksista matkailuelinkeinolle, s.371: ”Alueen maisema ja imago säilyvät nykyisellään tai niiden kehitys riippuu muista tekijöistä. Kaivostoiminnan tuoma matkailupalveluiden lisääntyvä kysyntä jää toteutumatta”.

Huomioitavaa on myös, että kaivostoiminnan päättyessä vaikutukset matkailuelinkeinon jatkuvat edelleen muuttuneen imagon ja toteuttamatta jääneiden investointien kautta. Tämän vaikutusta kuvataan jatkamalla kaivostoiminnan myötä muuttunutta matkailun kehitystrendiä kymmenen vuotta eteenpäin.

Kuva 8. Kuvaus matkailutyöpaikkojen kehityksestä V0 /V1-V3 perustuen matkailun pitkäaikaisen kehitystrendiin ja PTT:n tutkimustuloksiin (2014). Case 1 ja 2 ero v. 2026 matkailun henkilötyövuosien osalta on peräti -470 henkilötyövuotta.

Pekka Kauppilan tutkimus matkailukeskuksen ja sen toimintaympäristön keskinäisestä vaikuttavuudesta ja riippuvuussuhteista valmistuu huhtikuussa 2014. Samat kehitystrendit ja niiden suhteelliset erot olisi selvitettävä 0-vaihtoehdon ja VE1-VE3 vaihtoehtojen suhteen kalatalouteen, virkistykseen, vapaa-ajan asuntojen rakentamiseen ja muihin elinkeinoihin. *Alustavien tutkimustulosten mukaan riippuvuussuhteet matkailukeskuksen ja sen toimintaympäristön välillä leviävät hyvin laajalle alueelle vaikka matkailijavirrat keskittyvät*

²⁷ PTT ja Syke 2014: ”Kaivostoiminnan taloudellisten hyötyjen ja ympäristöhaittojen rahamääräinen arvottaminen”, tutkija Jyri Hietalan esittämiä tutkimustuloksia Pro Kuusamon tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

matkailukeskuksiin.²⁸ YVA-selvityksessä on kuitenkin keskitytty tutkimaan ainoastaan kaivosalueen välittömässä läheisyydessä tapahtuvia muutoksia ja vaikutuksia.

Jo matkailuelinkeinoa koskevien tutkimustulosten mallintamisen kautta on selvää, että kaivostoiminta tulee pysyvästi muutamaa Kuusamon elinkeinorakennetta muuttaen Kuusamon vahvan luontoperusteisen elinkeinojen toimintaympäristöä siten, että niiden kehittäminen ja kasvu häiriintyy vakavasti. ***On aiheellista kysyä, onko tämä elinkeinopoliittisesti kohtuullista, ja jos näin on, mihin perustuu kaivostoimialan etusija Kuusamon olosuhteissa. Todennäköistä on, ettei lupaehdoin voida estää kuvatun tyyppistä kehitystä Kuusamon vahvaan luontoimagoon perustuvien elinkeinojen osalta.***

Yhteenveto

Matkailun merkitys on Kuusamon aluetaloudelle erittäin suuri. Yhteysviranomaisen lausunnossa YVA-ohjelmaan on edellytetty kokonaisvaltaista selvitystä hankkeen vaikutuksista matkailuun. YVA:ssa on tarkisteltu pintapuolisesti vaikutuksia matkailuelinkeinoon, mutta selvitys sisältää erittäin vakavia ja olennaisia puutteita ja virheellisiä johtopäätöksiä. Selostuksessa ei ole hahmotettu matkailuelinkeinon keskeistä osa-aluetta eli matkakohteen imagoa ja sen merkitystä asiakkaan ostopäätöksissä. YVA:ssa esitetyt tulokset alueen yrittäjien näkemyksistä esitellään, mutta johtopäätöksissä ja YVA-selostuksen yhteenvedossa niitä ei ole huomioitu.

YVA:ssa ei ole hyödynnetty matkailutoimialan ja Kuusamon lukuisia tutkimuksia, joita on tehty useita myös erityisesti matkailun ja kaivostoiminnan keskinäisistä vaikutuksista.

YVA:ssa ei ole tehty arvioita kaivostoiminnan kielteisistä vaikutuksista muille elinkeinoille ja vapaa-ajan asumiselle. Tämä johtuu ilmeisesti siitä, että YVA:ssa ei ymmärretä miten matkailuelinkeinon vetovoimatekijät Kuusamossa perustuvat Kuusamon vahvaan imagoon luontomatkailukohteena ja toisaalta miten imagon muuttuminen vaikuttaa matkailijoiden kohdevalintaan ja näin matkailuelinkeinon kehittymisedellytyksiin.

Fyysisiä ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia ja niiden merkitystä alueen imagolle ei ole arvioitu. Pöly, melu, maisemaa muuttavat louhokset, rakenteet ja valot samoin kuin jo pelkkä uhka vaarallisten aineiden päästöriskeistä vesistöön, ilmaan ja luontoympäristöön muuttavat ihmisten mielikuvia nykyisestä erämaisestä luontokohteesta. Uraanin läsnäolo kaivosmineraalien joukossa otettiin sitä talteen tai ei, tuo vakavan uhan mielikuviin. Puhdas luonto ja vedet, kirkaassa vedessä uivat kalat, tuoreet marjat ja metsän antimilla elävät porot, valkoiset hanget ja hiljaisuus eivät kaivostoiminnan alkaessa enää mielikuvissa ole tuotteita Kuusamon puhtaasta erämaasta. Nämä ovat kuitenkin Kuusamon matkailun sekä monen muun luontoelinkeinojen peruspilareita, ja näihin kohdistuvat uhat ja vaikutukset on pystyttävä mittaamaan ja mallintamaan osana vaikutusarvioita muille elinkeinoille ja asumiselle.

²⁸ Pekka Kauppila, seminaari Kuusamossa 12.12.2013, alustavien tutkimustulosten esittely

O-vaihtoehdon analyttisempi tutkiminen kokonaisvaikutuksiltaan suhteesta kaivoshankkeen toteuttamiseen tarjoaisi välttämättä tarvittavan välineen intressivertailun tekemiseen kaivostoiminnan ja muiden elinkeinojen vaikutusten arvioimiseksi ja antaisi eväitä kaivoslain 48,2§ edellyttämään toteuttamiskelpoisuuden arviointiin sekä tukemaan käynnistävää kaavoitusta ja lupamenettelyä. Intressivertailua on mallinnettu tässä lausunnossa matkailutyöpaikkojen kehitysskenaario vaihtoehdoilla.

Riskien arviointi on tekemättä erityisesti huomioiden vaikutusten merkittävyyden arviointi muille elinkeinoille ja asumiselle.

Käytettävissä ²⁹ oleva tutkimustieto Kuusamoon suunnitellun kaivostoiminnan ja matkailun yhteensovittamisesta osoittavat yhdenmukaisesti että Juomasuon ja Rukan vieressä sijaitsevien eteläisten louhinta-alueiden ja niiden vaatiman rikastamon rakentaminen tulisivat merkittävästi muuttamaan Kuusamon ja Rukan matkailun toimintaympäristöä ja imagoa ja muuttamaan matkailutoimialan kasvutrendin laskusuuntaan.

Tutkimusten mukaan asiakkaiden ostokäyttäytyminen tulisi muuttumaan ja kohdeuskollisuus rapautuisi asiakkaiden etsiessä uusia lomakohteita, jotka paremmin vastaavat heidän näkemystään viihtyisästä lomaympäristöstä. Toisin kuin YVA:n yhteenvedossa s. 21 väitetään, yllä olevaa johtopäätöstä tukevat selkeästi myös Ramboll Oy:n itse teettämien asukas- ja matkailuyrityskyselyn tulokset.

Yhteenvetona Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry toteaa, ettei hanke ole YVA:n perusteella toteuttamiskelpoinen. Käytettävissä olevan tutkimustiedon pohjalta hankkeen aluetaloudelliset haittavaikutukset ylittävät selkeästi hankkeen mahdolliset hyödyt.

Kuusamossa 10. maaliskuuta 2014

Ville Aho
Hallituksen puheenjohtaja
Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys ry

Liitteet:

- 1) Raija Komppula, matkailuliiketoiminnan professori, "Lausunto Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta erityisesti matkailun elinkeinovaikutusten osalta"
- 2) Vihmo Jouni, ekonomisti, Matkailu- ja Ravintolapalvelut Mara ry, "Yhteenveto kaivostoimintaa ja matkailua koskevista tutkimuksista Kuusamossa"

²⁹ Jouni Vihmo, tutkimusyhteenveto, Mara Ry

Viiteluettelo:

Dilacomi tutkimushanke, Hast, Sanna ja Jokinen, Mikko.” Luontoon perustuvien elinkeinojen ja kaivostoiminnan yhteensovittaminen Lapin matkailullisesti tärkeillä alueilla” Metla, Lapin Yliopisto, Oulun Yliopisto 2013

Heiskanen, Kari, professori, TkT, ”Kuusamon Juomasuon esiintymän YVA:an liittyviä teknisiä huomioita”, lausunto Pro Kuusamon YVA-lausunnon liitteenä

Hietala, Jyri, tutkija. Pellervon Taloudellinen tutkimuslaitos: ” Kaivostoiminnan taloudellisten hyötyjen ja ympäristöhaittojen rahanmääräinen arvottaminen” Kuusamon jatkotutkimusosuuden esittely Pro Kuusamon tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

Hietala, Riikka, ”Luonnonrauhan kokeminen ja äänitasot”, Ympäristönsuojelutieteen pro gradu -työ Helsingin yliopisto 2006

Kauppila, Pekka (2012a). Kuusamon matkailutalous vuonna 2010. Teoksessa Kauppila, Pekka & Kirsi Kuosku (toim.): *Kuusamon aluetaloustraportti*, 8–39. Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 1/2012.

Kauppila, Pekka (2012b). Matkailu, kaivostoiminta ja aluekehitys: esimerkkeinä Kuusamo, Kittilä ja Sotkamo. Teoksessa Kauppila, Pekka & Kirsi Kuosku (toim.): *Kuusamon aluetaloustraportti*, 44–168. Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 1/2012.

Kauppila, Pekka (2013). Kuusamon matkailuelinkeino ja kaivostoiminta: työpaikka- ja talousarvioita vuosille 2016–2025. *Naturpolis Kuusamo, tutkimuksia 2/2013*. 65 s.

Komppula, Raija, matkailuliiketoiminnan professori, ”Lausunto Dragon Mining Oy:n Kuusamon kultakaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta erityisesti matkailun elinkeinovaikutusten osalta”

Kyhälä, Risto, toimitusjohtaja Regatta Resorts Oy, (Realia Group Oy toimitusjohtaja 2006-2012) haastattelu Koillissanomissa 21.2.2014

Laine, Jari, toimialajohtaja, Restel Oy, presentaatio Restel Oy:n Rukan kehityshankkeista Kuusamon valtuuston matkailuseminaarissa 15.4.2012, Koillis-sanomat 16.4.2012

Larsson Kjell, Toimitusjohtaja, Dragon Mining Oy, Yle- uutisartikkeli 12.12.2013: ”Kaivosyhtiö toivoo löytävänsä uusia kultakohteita Kuusamossa”

Miller, N.P.1998. The Effects of Aircraft Overflights on Visitors to U.S. National Parks. Recreational Noise Symposium. Queenstown, New Zealand.

Mäkinen Ilpo, Projektipäällikkö, Dragon Mining Oy, Pro Kuusamon ”Luonto, imago ja elinkeinot”- tilaisuudessa Kuusamossa 29.1.2014

Savola, Anne, Metlan työraportteja 20, 2005, ” Äänimaisema luontomatkaileukohteiden suunnittelussa ja kehittämisessä”

Tirkkonen, Susanna, tutkija, Consumer Compass Oy, Mainonnan ja mielikuvan linja- tutkimus Ruka-Kuusamon ja Pyhä-Luoston matkailualueilta, 2006

Vihmo, Jouni, ekonomisti, Mara Ry, ”Yhteenveto kaivostoimintaa ja matkailua koskevista tutkimuksista” 2014

World Tourism Organisation (UNTWO) Tourism Highlights, 2012 edition

Marttala Elina

Lähetäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 11:00
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn
Liitteet: VihreidenJuomasuolausuntoTUKESILLE.odt

Lähetäjä: Mika Flöjt [<mailto:mika.flajt@gmail.com>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:15

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn

Hei,

Koillismaan Vihreiden muistus liitteessä koskien **Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909)**kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn.

Mika Flöjt

puheenjohtaja

Koillismaan Vihreät ry

MUISTUTUS
KOILLISMAAN VIHREÄT RY

Kuusamo 28.4.2014

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: **Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin
Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909)
kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn**

Kaivosoikeuden haltija Dragon Mining Oy

Muistuttaja: Koillismaan Vihreät ry
c/o Mika Flöjt
Kormasentie 1
93600 Kuusamo
mika.flojt@gmail.com

Koillismaan Vihreät ry on Koillismaan alueella toimiva Oulun vaalipiirin paikallisyhdistys, jonka kotipaikka on Kuusamo.

Muistutuksemme koskee Tukesin 28.3.2014 kuuluttamia Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirejä. Lehtikuulutuksessa nuo kaivospiirit lueteltiin yhdessä, mutta varsinaisissa kuulutusasiakirjoissa kutakin kaivospiiriä käsiteltiin erillisinä ilman kaivoshankkeiden yhteisvaikutusten arviointeja.

Vaatimuksemme Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien suhteen ovat:

1) Vaadimme kyseisiä perusoikeuksien turvaamiskäsittelyjä hylättäviksi kuulutusasiakirjojen oleellisten puutteiden vuoksi.

Kuulutuksen yhteydessä esitetyt asiakirjat ovat vastoin uuden kaivoslain tarkoitusta, siirtymäsäännöksiä ja perusoikeuslainsäädäntöä. Toteutettu kuulemismenettely vajavaisin kuulemisasiakirjoin loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen tietojensaantioikeutta, riittäviin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia ja perusoikeuksia.

Kuulutusasiakirjoissa ei ole dokumentoitu kaivospiirien voimassaolotilannetta, kyseisten uraanivyöhykkeellä olevien kaivospiirien mineraalien analyysituloksia ei ole esitetty, haitallisten mineraalien ominaisuuksia ei ole selvitetty, kaivosyhtiön kaikkien kaivospiirien kokonaistilannetta yhdessä muiden kaivoslain alaisten hakemusten kanssa ei ole kuvattu eikä niiden hankkeiden kokonaisvaikutuksia ole arvioitu. Alueen kaikkien hankkeiden kuvauksia, toteutumisen tavoiteaikatauluja ja kumuloituvia yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu.

Kaivosviranomainen ei ole tuonut esille kaivospiirin kokonaistilannetta yksityisten ja yleisten perusoikeuksien turvaamisen kannalta eikä kaivosviranomaisten aikaisemmin antamia lupamääräyksiä haittojen torjumiseksi ole edes olemassakaan.

Dragonin selvityksestä puuttuvat uskottavat kuvaukset siitä, kuinka yhtiö aikoo turvata perusoikeuksiin kuuluvat yksityiset ja yleiset edut. Arviointi alueen kaivospiirien ja malmienetsintähankkeiden yhteisvaikutuksista alueen luontoarvoihin, -imagoon ja elinkeinoelämään puuttuu, eikä kaivosyhtiö ole tehnyt edes kaivospiirikohtaisia perusoikeustarkasteluja.

2) Vaadimme tämän perusoikeuksien turvaamiskäsittelyn hylättäväksi esitetyllä kaivospiirikohtaisella menettelyllä, koska toteutetussa menettelyssä ei ole suoritettu kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutusten arviointia. Kokonaisharkintaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi ei voida näissä kuulutusasiakirjoissa esitetyillä tiedoilla luotettavasti toteuttaa.

Kaivosviranomainen ei ole selvityspyynnössään painottanut kaivoslain tärkeimpää elementtiä: yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien turvaamista kokonaisharkintaan perustuen, joten myöskään Dragon selonteossaan ei ottanut hankkeiden kokonaisvaikutusten arviointiin kantaa. Kuulutusasiakirjoissa ei ole perusoikeuksien turvaamista arvioitu eikä selvitetty kokonaisvaikutuksiin perustuen. Täten kyseiset kuulutusasiakirjat eivät anna riittävää arviointitietoa perusoikeuksien turvaamispäätösten tekemiseksi. Alueella on runsaasti kaivoslain alaisia hankkeita, joita ei kuulutusasiakirjoissa ole kuvattu; ote GTK:n kaivosrekisterin kaivoskartasta liitteessä 1. Tuostakin kartasta puuttuvat tällä hetkellä karensissa olevat alueet.

Toteutettu menettely alueen kunkin kaivospiirin määräysten tarkastelusta erillisinä yksittäisinä asioina on kaivoslain tarkoituksen ja siirtymäsäännösten sekä perusoikeuslainsäädännön vastainen. Toteutettu menettely loukkaa alueen yhteisöjen ja ihmisten perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja oleellisiin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia.

3) Vaadimme kaivosviranomaista perumaan kyseisiin kaivospiireihin liittyvät kaivosoikeudet ja purkamaan kaivospiirit Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909).

Kyseiset hyödyntämättömät kaivospiirit ovat aiheuttaneet jo vuosikymmenien ajan pelkästään haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Kaivospiirit sijaitsevat Kuusamon uraanivyöhykkeellä keskeisellä matkailualueella, jossa jo kaivostoiminnan aloittamisen uhka aiheuttaa kohtuutonta haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Kaivospiiri- ja kaivosoikeusmääräyksillä ei voisi estää kohtuuttoman haitan syntymistä yleiselle ja yksityiselle edulle. Pelkästään kaivospiirien olemassaolo on haitannut alueiden käytön suunnittelua muuhun luontaiseen käyttöön jo vuosikymmenien ajan.

Tuon vuosikymmeniä kestäneen haitan edelleen jatkaminen ala-arvoisen löysästi toteutetulla uuden kaivoslain edellyttämällä perusoikeustarkasteluilla, ilman yritystäkään kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaishaittojen todelliseen arvioimiseen, on räikeä yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien loukkaus. Tuo loukkaus kohdistuu koko alueen (Kitkajärven ja Kitkajoen vesistöalue ympäristöineen, Rukan matkailualue) ja niiden ympäristöjen

asukkaisiin, mökkiläisiin, yhteisöihin, elinkeinoihin sekä vapaa-ajan virkistyskäyttömahdollisuuksiin. Kaivoshankkeiden vesistövaikutukset kohdistuvat pitkäaikaisilta yhteisvaikutuksiltaan Kitkajärveen ja Kitkajokeen, laajemminkin kuin vain kyseisten kaivospiirien välittömässä läheisyydessä.

4) Vaatimuksemme jälkihoitotöiden vakuuden asettamiseksi ja jälkihoitotöiden välittömäksi aloittamiseksi.

Kuulutusasiakirjojen mukaan Juomasuon esiintymää on koelouhittu vuonna 1992. Koelouhoksen pituus on noin 200 metriä ja leveys noin 100 metriä. Avolouhos on täyttynyt osittain vedellä. Syvyyttä ei mainita.

Kuulutusasiakirjan mukaan Juomasuon kaivospiirialue *”ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta”*. Kaivoslain mukaista vakuutta koskevia jälkihoitokustannuksia toiminnanharjoittaja arvioi aiheutuvan pintamaakasojen maisemoinnista, tutkimuskaivantojen peittämisestä sekä avolouhoksen reunojen luiskauksesta tai avolouhoksen aitaamisesta.

Vaadimme Juomasuon koelouhinnassa syntyneen avolouhoksen suhteen seuraavia välittömiä toimenpiteitä:

- Avolouhos on täytettävä niin sanotulla tiiviskerrosmenetelmällä pohjavesien pilaantumisen estämiseksi. Emme hyväksy louhoslammen jättämistä silleen. Aitaaminen ja varoitustaulut tai edes louhoksen sivujen luiskaaminen eivät estä **pilantuneen** louhosveden vajumista pohjaveteen saakka, ellei veden kulkeutumisen estäviä tiiviskerroksia rakenneta riittävän huolellisesti.
- Tiiviskerroskerrosten rakentamisten ja avolouhoksen yhteydessä on selvitettävä nykyisen radioaktiivisia aineita sisältävän louhosveden käsittely. Louhosvettä ei sellaisenaan saa johtaa ympäristöön ja vesistöihin.
- Louhosalueen vierellä olevat uraanipitoiset louhoslohkareet on poistettava ja maaperien radioaktiivisuustasot kartoitettava ja tarvittavat toimenpiteet tehtävä.
- Louhosalueen ympäristöstä on selvitettävä radioaktiivisuuskertymät ja poistettava saastuneet maaperät ja kasvillisuus. (vrt. näkinsammaleen alfasäteilypitoisuus.)
- Sivukivikasojen uraanipitoisuudet ja -määrät on selvitettävä. Myös kaivospiirin alueella olevien tienpohjiin käytettyjen sivukivien ominaisuudet on selvitettävä.

Ympäristön radioaktiivisuuden seuranta on järjestettävä laajemmaltakin alueelta, jotta pitkän ajan ympäristövaikutukset voidaan kontrolloida. Viittaamme tässä yhteydessä Paukkajanvaaraan ja Soklin koerikastuksista syntyneisiin vuosikymmeniä kestäneisiin jälkiseurantatoimenpiteisiin.

Noihin Juomasuon nykyisen tilanteen edellyttämiin jälkihoitovelvoitteisiin nähden Dragonin ehdottama 5000 € vakuus vaikuttaa olemattomalta. Katsomme, että kaivosviranomaisen on vakuusharkinnassaan otettava uraanin aiheuttamat jälkihoitokustannukset täysimääräisesti huomioon ja asetettava riittävä vakuus noiden jälkihoitotoimenpiteiden asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Kyseiset jälkihoitotyöt on käynnistettävä välittömästi.

Jo ennen varsinaisten jälkihoitotoimenpiteiden määrittämistä on kaivoksen turvallisuus tarkastettava ja tarpeelliset väliaikaiset turvaamistoimenpiteet määrättävä välittömästi tehtäväksi.

Vaatimustemme yksityiskohtaiset perustelut ovat:

A) Oleelliset puutteet kuulutusasiakirjoissa

Kuulutusasiakirjoissa mainitaan kaivospiirien haltijaksi Dragon Mining, mutta ei ole kuvattu kyseisten kaivospiirien kokonaisuutta, eikä kerrottu Dragonilla olevan kaivospiirien lisäksi hakemuskäsittelyissä samalla uraanivyöhykkeellä useita muita malminetsintähakemuksia ja varauksia.

Dragonilla on Kuusamossa ja lähikunnissa huomattavan laajoja varaus- ja malminetsintälupahakemusvaiheissa olevia suunnitelmia (valtausta / malminetsintälupaa haettu lähes 12 000 ha alueelle). Kuulutusasiakirjoista puuttuu kuitenkin selvitys noista hakemuksista ja siitä, miten nuo etsintävaiheessa olevat hankkeet liittyisivät konkretisoituessaan näihin vanhoihin kaivospiireihin, joiden tarkistuskäsittelystä nyt on kyse. Kuin nämä kaivospiirit olisivat edelleen 1990 luvulla, irrallaan nykytilanteesta.

Dragon on perustellut Tukesille noiden laajojen malminetsintähakemustensa pyrkimyksenä olevan laajemman toimintakokonaisuuden muodostaminen yhdessä entisten kaivospiirien kanssa. Mutta tätä kaivosyhtiön ilmaisemaa laaja-alaisempaa toimintakokonaisuus -tavoitetta Tukes ei ole tuonut esille näihin kuulutusasiakirjoihin, eikä Dragonkaan.

Dragonin etujen mukaista on hallita noita kaivospiirejään kokonaisuutena, mutta samalla nuo kaivospiirit (ja niiden mahdollinen toiminta) ovat kokonaisvaikutuksiltaan erityinen haitta alueen yleisille ja yksityisille eduille. Tukes jätti kuulutusasiakirjoissa kuvaamatta tuon Kuusamon uraanivyöhykkeelle sijoittuvan kaivospiirien ja malminetsintähankkeiden kokonaisuuden, eikä täten antanut todellisia ja riittäviä tietoja muistutusten ja mielipiteiden jättämiselle yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen menettelyssä. Kuusamon uraanivyöhyke on esitetty liitteessä 2.

Kauppa- ja teollisuusministeriö teki jo vuonna 2006 päätöksen, että uraanivyöhykkeillä noudatetaan kaivoslakiakin tiukempaa menettelyä laajan kuulemismenettelyn muodossa. (Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös nro 024/2006: 'KTM käsittelee uraanin etsintälupia lain vaatimaa tarkemmin'. Tiedote 16.2.2006.) Näissä Kuusamon uraanivyöhykkeellä olevissa kaivospiireissä ei tuota laajaa kuulemismenettelyä ole kuitenkaan koskaan tehty, ei edes kairausten uudelleen aloituksessa 2010. Uudessakin kaivoslaissa on uraaniin liittyviä erityispykäläitä, joissa edellytetään laajoja kuulemisia, mutta tuollaista uraaniin liittyvää kuulemismenettelyä kaivosviranomaisen ei ole toteuttanut, eikä sisällyttänyt sitä tähänkään kuulemiseen. Katsomme, että uraanikuulemisten ohittaminen on räikeä perusoikeuksien loukkaus.

Kaivoslain tarkoituksen mukaan kaivoslain alainen lupaharkinta tulee **yhteensovittaa (erilleen)** muun maankäytön suhteen ja hankkeiden vaikutusten kokonaisvaltaiseen tarkasteluun niin välittömien kuin myös välillisten ympäristövaikutusten osalta. Tätä kaivoslain yleistarkoitusta ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa noudatettu. Kuulutusasiakirjoihin ei sisälly sellaista aineistoa, joiden perusteella alueen yhteisöt, yksityiset henkilöt ja asianosaiset voisivat arvioida kaivoslain alaisten hankkeiden aiheuttamia kokonaisvaikutuksia omiin etuihinsa nähden. Kaivosviranomaisen kuitenkin edellyttää yksilöityjä muistutuksia näiden vajavaisten

kuulutussasiakirjojen pohjalta. Katsomme, että näiden vajavaisten kuulutussasiakirjojen vuoksi yleisten ja yksityisten etujen turvaamista on mahdotonta tehdä luotettavasti kokonaisvaltaiseen harkintaan perustuen.

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perustuslain 2§:n 2 momentin, 14§:n ja 20§:n 2 momentin turvaamaa mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristönsä tulevaisuuteen. Noissa säädöksissä edellytetään julkisen vallan menettelyllään turvaavan jokaiselle oleellisten tietojen saannin ja tietoihin pohjautuvan osallisuusosoikeuden elinympäristönsä tulevaisuuteen liittyvissä päätöksenteoissa, jo niiden varhaisissa käsittelyvaiheissa. Tämä oleellisten tietojen anto yleisölle ja asianosaisille ei toteudu näissä kuulutussasiakirjoissa.

Kaivoslaki velvoittaa kaivosviranomaista ottamaan päätöksenteossa huomioon alueiden käytön suunnittelujärjestelmät ja -tavoitteet sekä ympäristövaikutusten arviointien tulokset. Näitä yleisten etujen turvaamisen kannalta oleellisia seikkoja ei ole tässä kuulutussasiakirjoissa kuvattu, eikä kuulutussasiakirjoissa ole annettu alueiden käyttösuunnitelmien tekemiseen riittäviä tietoja.

Katsomme, että kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutuksista sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuuksista kuulutussasiakirjoissa ei ole esitetty riittäviä selvityksiä.

B) Kaivospiirien historiatiedot oleellisen puutteellisia

Näissä 28.3.2014 kuulutussasiakirjoissa Tukes ei kuvaile kyseessä olevien kaivospiirien virallisia historiatietoja.

Esimerkiksi Juomasuon kaivospiirin osalta viitataan vain siihen, että kaivospiiritoimitus on ollut valmis ja kaivoskirja on annettu 5.11.1993. Vanhan kaivoslain (503/1965) 50 § mukaan mikäli kaivosoikeuden haltija ei ole annetun määräajan kuluessa ryhtynyt kaivostyöhön tai muuhun sellaiseen esiintymän luonteen edellyttämään työhön, joka osoittaa yhtiön vakavasti pyrkivän kaivospiirissä varsinaiseen kaivostyöhön, on kaivosviranomaisen määrättävä, että yhtiö ryhtyy kahden vuoden sisällä kaivostyöhön uhalla, että kaivosoikeus muuten voidaan julistaa menetetyksi. Juomasuon kaivospiirissä ei kaivostoimintaa ole aloitettu (vain koelouhinta 1992). Vuodesta 1993 alkanut määräaika enintään 10 vuotta toiminnan aloittamiseen on umpeutunut, mutta kuulutussasiakirjoissa ei esitetä viittauksia kaivosviranomaisen määräyksiin kaivostyöhön ryhtymisestä tai hakijayhtiön hakemuksista jatkoajan saamiseksi saati kaivosviranomaisen virallisista päätöksistä kaivospiirille annetuista jatkoajoista.

Tämä on sikäli merkittävää, että Dragon Mining itse ilmaisi vuonna 2011 ympäristövaikutusten arviointiohjelmansa kohdassa 10.1 'Kaivospiiri', että *"hankkeen kaivospiirit ovat vanhentuneet, joten niille joudutaan hakemaan jatkoaikaa. Samalla tarkastellaan kaivospiirien laajennustarvetta uusien toimintojen sijoittamiseksi"*.

Nyt kuulutussasiakirjoissa Tukes ei mainitse tuosta kaivospiirien/kaivosoikeuksien vanhentumisesta, jatkoaikahakemuksista eikä myöskään mahdollisista jatkoaikapäätöksistä tai kaivospiirin laajennustarpeesta yhtään mitään. Eikä myöskään Dragon mainitse mitään. Katsomme, että kaivosoikeuden lupatilanteesta ei ole annettu tarpeellisia ja riittäviä tietoja.

Katsomme, että yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta on oleellista, että lausunnonantajat, muistuttajat ja mielipiteiden esittäjät saavat tietoonsa yksityiskohtaisesti kyseisen kaivoslain alaisen kohteen lupatilanteen tilanteessa, jossa heiltä kuulutuksella pyydetään mielipiteitä erityisesti yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Pidämme oleellisten tietojen kertomatta jättämistä yksipuolisena kaivosyhtiön etujen turvaamisena ja samalla yleisten ja yksityisten etujen loukkauksena.

C) Puutteet ja virheet annetuissa selvityksissä

C1 Juomasuo.

Kuulutusasiakirjassa 2014 esitetty Juomasuon vanha/vanhentunut kaivospiiri on pienempi kuin Dragonin YVA-selostuksessaan 2013 esittämä huomattavasti laajempi kaivospiiri. Kuulutuksen ja muistutuspyynnön kohdistamien kuvitteelliseen vanhaan kaivospiiriin ilman kaivosyhtiön tarkennettua kaivoshankesuunnitelmaa on harhautusta eikä yleisten etujen turvaamista. Erityisesti huomautamme, että kaivoslain mukaan tulee arvioida kaivostoiminnasta aiheutuvia haittoja. Dragonin YVA-selostuksen 2013 mukaan kyseessä on useissa kaivospiireissä tapahtuva **satellittikaivoksiin** ja keskusrikastamoon perustuva kaivoshanke. Yhtenä keskusrikastamon paikkavaihtoehtona Dragon oli YVA-selostuksessaan esittänyt Juomasuota, tosin isommassa kuin nyt kuvatussa kaivospiirissä. Nyt kuulutusasiakirjassa Juomasuon kaivospiirin osalta ei keskusrikastamovaihtoehtoa mainittu ollenkaan. Esitetty kaivospiirikohtainen tarkastelu ilman suunnitellun kaivostoiminnan kokonaisuuden huomioimista on kaivoslain 52 §:n vastainen.

Kaivoslain 52.3 § mukaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi on kaivosviranomaisen annettava tarpeelliset määräykset:

1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;

Dragon ei selvityksessään kuvaile ollenkaan kaivostoiminnan vaikutuksia vaan pelkästään toimimatonta vanhaa kaivospiiriä. Dragon väittää, että toimimaton kaivospiiri ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta. Vaikka käynnistämätön kaivospiiri aiheuttaa vähemmän haittaa kuin kaivostoiminta, niin Dragonin väite on kuitenkin vastoin totuutta. Viittaamme tässä yhteydessä erityisesti Kitkan Viisaat ry:n teettämiin radiologisiin analyyseihin Juomasuon louhosvedestä, louhoskivistä ja louhoksen ympäristöstä. Ne mittaukset osoittavat tuon vuonna 1992 suoritetun lyhytaikaisen koelouhinnan aiheuttavan edelleen erittäin merkittävää radiologista kuormitusta louhoksen ympäristöön. (Kitkan Viisaat ry:n tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä on esitetty liitteessä 3.)

Tuloksista on todettavissa mm: louhoksen viereltä otetun kivinäytteen uraanipitoisuus oli 19 %, louhosveden sedimentin säteily ylitti kansainvälisen säteilyn haitallisuusnormin kolminkertaisesti, louhosalueen ulkopuolelta näkinsammal -näytteen alfasäteily ylitti 182 -kertaisesti kansainvälisen haitallisuusnormin sekä 7 -kertaisesti ydinenergialain toimenpiderajan. Tuohon nähden Dragonin väite terveyshaittojen puuttumisista on totuuden vastainen ja niin vastuuton, että kaivosoikeudet on peruttava.

Dragon väittää selonteossaan myös, että avolouhoksen reunat ovat pääsääntöisesti verrattain loivat, mikä ei pidä paikkaansa. Louhoksen kallioreunat ovat pystysuoria. Pintamaakerroksen

luiskat ovat paikoitellen verrattain loivia. Louhosalueen reunoille on nostettu uraanipitoisia louhoslohkareita, joista otetusta näytteessä oli tuo lähes 19 % uraania. Nuo louhoslohkareet ovat muodoltaan ja sijoittelultaan kuin istumakiviksi tarkoitettuja. Louhosalutta ei ole aidattu, merkitty eikä säteilyistä varoiteta. Louhoksen turvallisuutta ei ole tarkastettu.

Avolouhoksen läheisyydestä otetuissa näkinsammalnäytteissä oli erittäin korkeat alfasäteilyarvot. Se kertoo, että louhoksen radioaktiiviset aineet ovat jo nyt kertyneet kasvien elonkiertoon. Vaadimme välittömiä toimenpiteitä radioaktiivisten aineiden leviämisen pysäyttämiseksi.

Kuulutusasiakirjassa esitetty kartta on niin yleispiirteinen, ettei siitä ole mahdollista havaita kaivospiirin läpi virtaavaa Hangaspuroa. Avolouhoksen suotovedet valuvat nykyisinkin Hangaspuroon ja sitä kautta Kitkajokeen. Hangaspurosta on mitattu kohonneita päästöarvoja.

Haitallisiin vaikutuksiin kuuluvat myös mahdolliset vaikutukset pohjavesiin. Juomasuon louhoksen kallioperän rosoisuutta tai kiinteyttä ei ole edes Dragonin YVA-selvityksessä 2013 kuvailtu. Kuitenkin havaintojen mukaan avolouhos ei mistään kohti vuoda laitojensa yli, joten louhokseen kertyvät vedet vajoavat jonnekin. Louhosvedessä on mittauksen mukaan radioaktiivisuutta, joten sitä menee vajuvesienkin kanssa jonnekin. Pohjavesitutkimuksia virtaussuuntineen ei kuitenkaan ole riittävästi tehty edes YVA-selvityksessä 2013. Avolouhos muodostaa jatkuvan pohjavesien pilaamisen lähteen, joka on mahdollisimman nopeasti suljettava.

Varsinaisia kaivostoiminnan arvioituja haitallisia vaikutuksia ei ole Dragonin selvityksessä ollenkaan esitetty, vaikka selvityksen tämän kohdan otsikko sellaista edellytti. Dragon puhuu kultakaivoksesta. Oikeasti kyseessä on monimetallikaivos, jossa kulta on enimmäkseen sitoutunut uraanin sisään. Lisäksi on useita muita hankalasti hallittavia metalleja sekä harmemineraaleja. Kaivostoiminnan kokonaisvaikutuksia yleiselle ja yksityisille eduille arvioitaessa tulisi esitellä kaikki haitalliset aineet, joita kaivostoiminnan yhteydessä käsitellään ja arvioida niiden haitallisia vaikutuksia koko kaivostoiminnan elinkaaren ajalta ja myös tarvittavia jälkihoitotarpeita. Tätä arviointia ja selvitystä ei ole tehty. Uraanista vaietaan kokonaan. Kullan rikastusratkaisua kemikaaleineen ei esitetä. Vesistövaikutusten arviointia satelliittikaivoksissa ja keskusrikastamossa ei esitetä. Uraanin suhteen korkeapitoista rikastushiekkakasaa ei käsitellä lainkaan.

Katsomme, että esitetyn aineiston perusteella ei yleisiä ja yksityisiä etuja pysty turvaamaan muuten kuin kaivosoikeudet perumalla ja avolouhos täyttämällä tiiviskerrosmenetelmällä.

2) toimenpiteet, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistytöitä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

Tässä selvityksen kohdassa Dragon puhuu tutkimuksista, joilla kultaesiintymän geometria ja pitoisuus sekä louhinnan ja kaivostoiminnan toteuttamiskelpoisuus selvitetään tarkoituksenmukaisella tarkkuudella. Uraanista, koboltista tai esimerkiksi harvinaisista maametalleista ei puhuta selvityksessä eikä näissä kuulutusasiakirjoissa mitään.

YVA-selostuksessaan 2013 Dragon myöntää uraania sisältyvän kultarikasteeseen, mahdolliseen kobolttirikasteeseen ja rikastushiekkakasioihin, mutta uraanin kokonaismääriä ja pitoisuusarvoja noissa eri rikastusjakeissa ei ilmoiteta. Sivukivikasojen uraanipitoisuuksista ei esitetä arvioita ollenkaan.

Tämä kaivoslain kohta kaivosmineraalien tuhlauksen estämisestä edellyttäisi selvitystä arvomineraaleista uraani mukaan lukien, myös varautumisesta niiden mahdollisesti myöhemmin alkavaan hyödyntämiseen. Uraanin suhteen kysymys on akuutti yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta. Perusoikeuksien turvaamisen kannalta on kestävämpää vaieta tässä vaiheessa uraanista, jättää uraanikuulemiset tekemättä sekä jättää uraanin liittyvät kaivospiirimääräykset tekemättä, vaikka tiedetään Dragonin suunnitellussa kaivotoiminnassa kertyvän uraania 50 – 70 tonnia vuodessa Dragonin oman YVA-selostuksen perusteella. Uraanista vaikeneminen näissä kuulutusasiakirjoissa on rikos alueen ihmisten perusoikeuksia vastaan.

Mahdollista myöhemmin alkavaa uraanin hyödyntämistä varten olisi Dragonille edullista jo alusta alkaen rikastaa uraania niin sanottuun korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Näin Dragon ilmoittaakin aiheenaan YVA-selostuksessa, mutta ei puhu uraanista mitään näissä kuulutusasiakirjoissa. Korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasan arvioidun uraanipitoisuuden on Dragon ilmoittanut olevan ydinenergiain toimenpiderajalla 0,1 %, kuitenkin perustelematta millä keinoin tuo pitoisuus pidetään ilmoitetussa ydinenergiain rajassa.

On ilmennyt, että Dragon on pyytänyt 29.11.2012 ja saanut jo keväällä 25.4.2013 TEM:iltä ydinenergiain tarkoittaman ennakkotiedon siitä, tarvitaanko yhtiön toiminnalle ydinenergiain mukainen lupa. Yhtiön tietopyynnössään TEM:ille esittämät vaihtoehdot toimintoilleen olivat (näitä vaihtoehtoja ei edes Dragonin YVA-selostuksessa 2013 esitelty):

1. Uraania ei prosessoida tuotteena eikä haitta-aineena
2. Uraani puhdistetaan prosessissa ilman hyödyntämistarkoitusta
3. Uraania erotetaan prosessissa tuotantotarkoituksessa; tai
4. Uraanipitoinen jäte kuljetetaan ja käsitellään kaivoksen ulkopuolisella laitoksella

Dragonin YVA-selostuksessa 2013 selostuksen kohdassa 10.11 selostetaan ministeriön vastausta (TEM/2711/08.10.01/201) väitteellä, että Dragon ei suunnittele uraanin **talteenottamista (erilleen)**, mutta ikään kuin varalta on kysytty ennakkotieto luvan tarpeesta, ja todetaan TEM:in kertomat erityyppisiin lupiin vaikuttavat uraanipitoisuuden rajat 0,05 % ja 0,1 %. Noita rajoja Dragon on sitten YVA-selostuksessaan käyttänyt, tosin yleensä ilman tarkennusta siitä ollaanko malmeissa, tuotteissa, rikastuskasojen pitoisuuksissa tai jätejakeissa niiden raja-arvojen alapuolella vai yläpuolella tai millä keinoin pitoisuuksia hallitaan.

Vaikka selvästikin Dragon on valmistautunut myös uraanin hyödyntämiseen, niin YVA-selostuksessa 2013 väitetään useaan kertaan toistaen, ettei uraanin hyödyntäminen ole tarkoituksena. Siitä poiketen YVA-selostuksen lopussa kohdassa 9.19.5 todetaan ”*Mikäli hankkeen suunnittelussa päädytään uraanin talteenoton toteuttamiseen, kohdistuvat toimintaan lisäksi ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä edellytetyt*

turvallisuusvaatimukset.” Lause on vaarallinen, varsinkin kun se on riskeihin varautumis - otsikon alla. Kuin Dragon uskoisi/uskottelisi ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä esitettyjen turvallisuussäädösten astuvan voimaan vasta uraanin hyödyntämistilanteesta alkaen. Todellisuudessaan nuo turvallisuusvaatimukset täytyy koko ajan täyttää. Tai täytyisi täyttää. Myös kaivospiirimääräyksissä olisi oltava nuo turvallisuussäädökset, mutta Juomasuon määräyksiä ei ole ollenkaan. Kaivospiirimääräyksiä tarkistettaessa, kuten nyt, nuo turvallisuusmääräykset olisi kirjoitettava siihen muotoon, että niitä olisi pakko noudattaa alusta alkaen eikä vasta ”hyödyntämisestä lähtien”. Mutta nyt kuulutetulla menettelyllä vaiettiin uraanista, joten uraaniin liittyviä määräyksiä ei kaivosviranomaisella ilmeisesti ollut aikomustakaan antaa. Uraanin hyödyntämättömyys ei anna lupaa turvallisuusvaatimuksista poiketa, mutta uraanin salaamistilanteissa tietenkin syntyy mahdollisuus siihen.

Dragonin hankkeen kannalta suuri ero on tietenkin sillä, että uraanin hyödyntäminen vaatii valtioneuvoston luvan, ja silloin siihen päätökseen liittyy Kuusamon kunnan veto-oikeus. Tämä kunnallisdemokraattinen riskitekijä yritetään tässäkin hankkeessa kiertää pyrkimällä aloittamaan hanke kunnan nimissä ilman uraanitavoitetta, jo ”hyväksi havaitulla” Talvivaaran mallilla. Dragon Mining omassa finanssiraportissaankin toteaa, että Talvivaara osoittaa mallin kuinka uraani voidaan jälkikäteen luvittaa tuotantoon.

Kitkan Viisaat ry (pitäisikö olla Koillismaan Vihreät?) katsoo, että kaivosviranomaisen olisi tullut kuulutusasiakirjoissa tuoda tietämänsä uraanivyöhyke, uraanipitoisuudet, uraanin ympäristökysymykset, erillinen uraanikuulemismenettely, uraaniin liittyvät lupamenettelyt sekä uraaniin liittyvä kunnallinen veto-oikeus näissä kuulutusasiakirjoissa esille. Katsomme, että uraani on tahallaan jätetty mainitsematta näissä kuulutusasiakirjoissa, jotta kaivosyhtiölle syntyisi jälkikäteen mahdollisuus uraanin hyödyntämiseen kultakaivoksen nimissä käynnistetyssä kaivoksessa. Pidämme tällaista kuulutusmenettelyä vakavana yleisten ja yksityisten etujen vastaisena toimintana.

3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;

Vasta selvityksensä tässä kohdin Dragon tuo esille, että GTK paikansi ja tutki Juomasuon, Hangaslammen ja Pohjasvaaran esiintymiä 1980-luvulla. Eteläisen louhinta-alueen, siis Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon esiintymiä, ei Dragon kuitenkaan tässä yhteydessä mainitse ollenkaan, vaikka ne lienevät oleellisia esiintymän hyödyntämisen laajuutta selvitettäessä, varsinkin mikäli keskusrikastamo sijoitettaisiin Juomasuon laajennettavan kaivospiirin alueelle. Myöskään Dragon ei tuo esille, että kaikki nuo alueet olivat löytyneet KTM:n rahoittamien uraaninetsintöjen seurauksena.

Dragon esittää tutkimustuloksinaan vain kultamineraalivarantoja, eikä urania edelleenkään mainita ollenkaan, vaikka otsikko on esiintymän tutkimustulosten selvitysvelvollisuus. Dragon mainitsee Juomasuon esiintymää koelouhitun vuonna 1992 ja koerikastuksen suoritetun Rautuvaaran rikastamolla Kolarissa (Outokumpu Oy). Tuon koerikastuksen tuloksetkin Dragon jättää selostamatta. Outokumpu Oy:n koerikastuksessa Rautuvaarassa vuonna 1993 ei urania saatu rikastettua erilleen kullasta eikä riittävästi rikastushiekastakaan. *(Reijo Anttonen, Outokumpu Finnmines Oy: 'Kuusamon Juomasuon kultaesiintymän koelouhinta, diaarinro:nne 1003/340/92'. Outokumpu Oy:n raportti STUK:ille 7.12.1993.)* [Koillismaan

Vihreät toi nuo raportit esille jo vuonna 2011 muistutuksessaan Dragonin YVA-arviointiohjelmasta.]

Kyseisessä Outokumpu Oy:n vuoden 1993 raportissa on selostettu, että koerikastuksessa kultaa ja uraania ei saatu toisistaan erilleen painovoimaerotuksella eikä vaahdotusrikastuksellakaan. Rikastushiekkakasaan joutui siis sekä uraania että kultaa. Toisaalta vaahdotusrikastuksessa aikaansaatu kultarikastekin oli niin uraanipitoista (0,007 – 0,17 %), että se osittain ylitti ydinenergia-asetuksen 0,1 % uraanirajan. Outokumpu sekoittikin kultarikasteen suhteessa 1:10 Saattoporan kultarikasteeseen ennen toimittamista Harjavallan sulattoon, jossa se jatkokäsiteltiin edelleen sekoitettuna muihin sulaton raaka-aineisiin. Minne kultarikasteen mukana Harjavaltaan mennyt uraani lopulta päätyi, ei raportissa kerrottu. Rautuvaaran painovoimarikastuksessa tärypöytärikasteen U-pitoisuus oli 1,9 – 45,4 %. Tuo uraanipitoinen tärypöytärikaste sekoitettiin myöhemmin Pahtavuoman kaivoksen uraanirikasteeseen (n.5000 tn). [Outokumpu Oy:n raportissa ei mainita minne nuo uraanirikasteet toimitettiin]. Juomasuon malmin koerikastuksesta syntynyt uraanipitoinen rikastushiekka sijoitettiin Rautuvaaran rikastushiekka-kasaan (**tavuviiva pois**) erikseen tehtyyn kaivantoon. Pahtavuoman kaivoksen uraanipitoinen rikastushiekka johdettiin samaan kaivantoon.

Nyt parhaillaan käynnissä olevassa Hannukaisen kaivoksen ympäristölupaprosessissa ei noita Rautuvaaran kaivoksen rikastushiekkakasaan piilotettuja uraaneja mainita lainkaan. Uraanitiedot katoavat viranomaiskäsittelyissä.

Nuo Juomasuon malmin uraanin ja kullan koerikastustiedot Outokumpu Oy raportoi STUK:ille vasta saatuaan ensin kaivoskirjan Juomasuon kaivospiiriin. Niinpä Juomasuon kaivoskirjassa ei uraanisanaa mainita. Esimerkki osoittaa salailuhistorian olevan pitkään jatkunut maan tapa, joka mahdollistaa leväperäiset todellista tilannetta vastaamattomat kaivosmääräykset tai peräti kaivosmääräysten puuttumisen kokonaan, kuten Juomasuolla.

On epäiltävissä, että Juomasuon malmin uraanin ja kullan erottaminen toisistaan rikastusprosessissa on vaikeata, sillä GTK:n tutkijan Heikki Pankan (GTK raportti M19/4613/-89/1/10, 1998) mukaan ”*Selvimmin kulta näyttää rikastuneen uraniniittirakeisiin sekä niiden välittömään läheisyyteen*”. Pankan mukaan selvimmin kulta on uraniniittirakeissa. Se tarkoittaa, että kultaa ei voi käsitellä uraaniin koskematta. Dragonin YVA-selostuksen 2013 rikastuskaaviossa annetaan kuitenkin vaikutelma ikään kuin kultaa saataisiin ensin vaahdotusrikastuksella irti ja sitten lopuksi (jos niin halutaan) saataisiin painovoimarikastuksella uraanirikaste erilleen sijoitettavaksi erilliseen korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Kuitenkin YVA-selostuksen sivulla 64 mainitaan, että vaahdotusprosessi ei erottele uraania. Lisäksi sanotaan, että mikäli rikastamon lopputuote on kultapitoinen vaahdotusrikaste, niin se osa uraanista, joka ei mene vaahdotusrikasteen (siis kultarikasteen) mukana jatkojalostettavaksi, menee rikastushiekkaan. Rikastusprosessin tuottama kultarikaste olisi siis nykyisessäkin Dragonin esittämässä ratkaisussa uraanipitoista, mutta pitoisuusarviota ei esitetä.

YVA-selostuksessa 2013 esitetään yhtenä vaihtoehtona kullan sulattamista kultaharkoiksi Kuusamossa. Siinä väitetään lopputuloksena olevan kultaharkkoja 0 % uraanipitoisuudella, mutta ei kuvata lähtörikasteen uraanipitoisuutta, prosessissa poistettavan uraanin määrää eikä syntyvien prosessisakkojen uraanipitoisuuksia ja niiden käsittelyä ja loppusijoittamisia.

Uraania siis sisältyisi kultarikasteeseen, mahdolliseen kobolttirikasteeseen sekä rikastushiekkakasoisiin, mutta uraanin kokonaismääriä ja pitoisuusarvoja noissa eri rikastusjakeissa ei ilmoiteta. Sivukivikasojen uraanipitoisuuksista ei esitetä arvioita. Näistä seikoista ei nyt Tukesin kuulutusasiakirjoissa mainita mitään.

Katsomme, ettei kuulutusasiakirjoissa ole esitetty riittävässä määrin esiintymiin liittyviä olemassa olevia tutkimustuloksia. Valikoidusti esitetyt kultapitoisuustiedot antavat harhaanjohtavan kuvan esiintymien luonteesta. Kuulutusasiakirjan selvänä tarkoituksena näyttää olevan jatkaa vuosikautia jatkunutta oleellisten tietojen salaamista kaivosyhtiön eduksi ja yleisten sekä yksityisten etujen haitaksi.

4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen erityisellä poronhoitoalueella;

Dragon selonteossaan sanoo osana ympäristövaikutusten arviointiprosessia tehdyn erillinen selvitys mahdollisen kaivostoiminnan aiheuttamista vaikutuksista porotaloudelle. Sitä selvitystä ei ole kuitenkaan kuulutusasiakirjaan sisällytetty.

YVA-selostuksen 2013 mukaan poroelinkeino rajattaisiin aidalla kaivosalueen ulkopuolelle, peräti mahdollisen suojavyöhykkeen taakse. Kaivosalue saastuu radioaktiivisesta ja raskasmetallipitoisesta pölystä louhosaluetta huomattavasti laajemmaltakin alueelta ja pysyy kaivoksen sulkemisenkin jälkeen poroille kelvottomana ruokailualueena vuosikymmeniä. Kun Dragonilla on suunnitelmiensa perusteella intressinä käynnistää jatkuvasti uusia satelliittikaivoksia Pohjois-Kuusamoon, on todettava niiden aikaa myöten aiheuttavan kasvavaa suurta haittaa poroelinkeinojen harjoittamiselle Kuusamossa. Näitä haittoja ei ole riittävästi arvioitu YVA-selostuksessa, eikä ollenkaan näissä kuulutusasiakirjoissa.

Dragon esittää selvityksessään, että yhteistyöllä eri toimialojen intressit pyritään sovittamaan yhteen mahdollisimman hyvin ja että alueen paliskunnan kanssa tehdään yleensä sopimus ennen toiminnan aloittamista. *”Kaivotoiminnasta mahdollisesti aiheutuvat porovahingot ja muut vaikutukset poronhoitoelinkeinolle ehkäistään ja tarvittaessa korvataan”.*

Katsomme, että sellaisen avoimen valtakirjan antaminen kaivosyhtiölle, joka perustuu jälkikäteen tehtäviin sopimuksiin asianosaisten kesken, jättäen vielä kaivosyhtiölle takaportin ”yleensä”, on kaivoslain 52.3 §:n vastainen. Tuo lain kohta velvoittaa kaivosviranomaisista antamaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Myös poronhoidon turvaamiseksi on tässä kaivospiirin tarkistuskäsittelyssä annettava tarpeelliset määräykset.

Vastoin kaivoslain tarkoitusta Tukes pyytää huomioimaan, että joillakin erityisellä poronhoito alueella toimivien kaivospiirien haltijoilla voi olla kaivosyhtiön ja paikallisen paliskunnan välinen keskinäinen sopimus poronhoidolle aiheutuvien haittojen korvaamisesta. Tukesin mielestä tällöin ei välttämättä anneta erikseen määräyksiä kaivosviranomaisen toimesta poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella. Tukesin ohje on huono, sillä ohjeesta saattaa saada käsityksen kuin Tukes voisi väistää kaivoslain veloitteen poronhoidon turvaamiseksi annettavista määräyksistä.

Katsomme poroelinkeinoon olevan oleellinen kitkan saamelaisten alkuperäinen elinkeino. Porotalouden toimintaedellytykset on turvattava Kuusamossa osana luontaista

elinkeinotoimintaa ja perinteistä kulttuuria sekä Kuusamon imagon rakentajana ja matkailun vetovoimatekijänä.

Katsomme, että poronhoidon turvaamiseksi on tehtävä riittävät selvitykset kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutuksista poronhoidolle, esitettävä riittävät keinot niiden haittojen poistamiseksi, sekä edellytämme nuo selvitykset ja keinot haittojen poistamiseksi esitettäväksi kuulutusasiakirjoissa, jotta niistä voidaan esittää muistutuksia ja mielipiteitä. Arviointien, selvitysten, toimenpide-ehdotusten, lausuntojen, muistutusten ja mielipiteiden perusteella kaivosviranomaisen on kaivospiirimääräyksiin annettava tarpeelliset määräykset poronhoidon turvaamiseksi. Sopikaa keskenänne -ehdotus ei riitä turvaamismääräykseksi. Katsomme, että kuulutusasiakirjassa esitetty/ehdotettu menettely poronhoidon turvaamisen suhteen ei ole riittävä.

6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvä vakuus 10 luvun mukaisesti sekä muut lopettamiseen liittyvät ja lopettamisen jälkeiset velvollisuudet;

Tässä selvityksensä kohdassa Dragon käsittelee Juomasuon kaivospiiriä toimimattomana kaivospiirinä ja esittää vakuuksia arvioitavan uudelleen, mikäli alueella käynnistetään kaivostoimintaa. Kaivostoiminnan jälkeisiä jälkihoitotöitä ei siis ole arvioitu eikä niiden edellyttämiä vakuusmaksuja ole arvioitu.

Vaatimuksemme tähän asiaan esitimme vaatimuskohdassa 4.

8) muut toimintaa koskevat seikat sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu uudessa kaivoslaissa kiellettyä seurausta;

Tähän kaivoslain edellyttämään selvityksen kohtaan Dragon vastaa lyhyesti:
"Kaivostoiminnassa tulee noudattaa lupaehtoja sekä mahdollisia sopimuksia. Viranomaiset valvovat lupaehtojen noudattamista."

Dragon on siis sitä mieltä, että heidän tulee noudattaa lupaehtoja. Tämänhän pitäisi olla selvä asia. Mutta otsikkohan edellytti kaivosyhtiötä antamaan ehdotuksia (edellisten kohtien 1 - 7 lisäksi) sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu uudessa kaivoslaissa kiellettyä seurausta.

Dragonilta ei ehdotuksia tullut. Dragon ei selvästikään ole kiinnostunut estämään haittojen syntymistä vaan enemmänkin lupamääräyksiin tulevia kiusallisia määräyksiä.

Edellytämme kaivoslupaviranomaisen lupaharkinnassaan ottavan huomioon uuden kaivoslain mukaisesti kaivoslainalaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset, uraanivyöhykkeen ja uraaninkäsittelyn, kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset kumuloituvasti Kitkajoen vesistöön sekä laajojen kaivoslain alaisten hankkeiden vaikutukset luontoperustaisiin elinkeinoihin Kuusamossa ja lähikunnissa. Tukesin tulee huomioida kaivospiirikäsittelyissään Kuusamon luonnonvarasuunnitelmassa esitetyt seuraavat tavoitteet (Kuusamon kunnanvaltuuston iltakoulu 3.2.2014):

- Kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla ei kohdistu merkittäviä haittoja luontoarvoille, luonnontuotteille ja elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistöille, matkailun imagolle tai asutukselle

- Luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle sekä matkailun kannalta keskeiselle alueelle (Oulanka-Ruka-Kitka -alue) ei käytettävissä olevan tiedon pohjalta kaivostoimintaa tai sen rikastustoimintaa voida riskittömästi käynnistää
- Uraanikaivostoiminnan aloittamista Kuusamossa ei hyväksytä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (Kuusamon kaupunginhallitus 20.2.2007 41 §)

9) muut yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömät ja kaivosluvan edellytysten toteuttamiseen liittyvät seikat;

Tähän selvityspyynnön kohtaan Dragon vastasi: *”Toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta.”*

Otsikon alkuosaan Dragon ei vastannut, kuin yleisten ja yksityisten etujen kannalta välttämättömiä muita seikkoja ei olisi. Ei niitä Dragon ollut huomannut myöskään kohdissa 1-8. Dragonin kehuma asiantuntemus huolehtia turvallisuudesta ja edellytyksistä rajoittaa toiminnan vaikutuksia joutuu epäilyksenalaiseksi, koska Dragon ei missään kohdin esitä kyvykkyyttään arvioida noita toiminnan vaikutuksia eikä esitä keinoja haittojen rajoittamiseksi.

Toisaalta Dragonin esitettävä lause *”ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta”* kertoo aikomuksesta hyödyntää uraanikin jälkikäteen, vaikka uraanisanaa ei missään kohden kuulutusasiakirjoja tuotu esille.

C2 Sivakkaharju ja Meurastuksenaho

Kuulutusasiakirjojen mukaan Sivakkaharjun kaivospiiri (KaivNro 4013) on valmis ja kaivoskirja on annettu 17.11.1995. Meurastuksenahon kaivospiiri (KaivNro 4909) on myös valmis ja kaivoskirja on annettu 2.10.1997. Kummassakaan kaivospiirissä kaivostyötä ei ole aloitettu eikä koelouhintaa suoritettu.

Dragon on antanut Sivakkaharjuun ja Meurastuksenahoon liittyvät selvitykset lähes sanasta sanaan samanlaisena kuin Juomasuohonkin. Toki Juomasuolla oli koelouhintaa suoritettu. Niinpä mekin toistamme tässä kohdin Juomasuon kaivospiirin kohdalla esittämämme muistutukset myös Sivakkaharjua ja Meurastuksenahoa koskevana. Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun uraanin olevan mainittuna GTK:n datarekisterissä 12.1.2007 (0,12 % U). Tuon mukaan Sivakkaharjun uraanipitoisuus ylittää uraanimalmion 0,1 %:n rajan. Kuulutusasiakirjoissa ei kuitenkaan Sivakkaharjun uraania mainita.

Huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan aivan Rukan matkailukeskuksen vieressä keskeisellä matkailualueella. Dragon ei selvityksessään edes mainitse matkailuelinkeinolle mahdollisesti syntyvää haittaa eikä sen haitan estämiskeinoja.

Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan Noivioharju-Sivakkaharjun pohjavesialueen reunalla tai päällä. Kuulutusasiakirjoissa ei tuota virallista I-luokan pohjavesialuetta edes mainita, eikä pohjaveden pilaamisen estämiskeinoja esitetä. Edes YVA-selostuksessa 2013 ei esitetty mittaustuloksia pohjavesien virtaussuunnista, nopeuksista ja määristä, eikä esitetty keinoja pohjaveden suojelemiseksi.

Huomautamme, että pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton. Edes kaivoslain alaisilla määräyksillä tai määräysten puuttumisilla ei voida sallia pohjaveden pilaamista. Katsomme, että pohjavedet ovat sellaisia yleiseen etuun kuuluvia seikkoja, jotka on erikseen kaivospiirimääräyksillä turvattava. Uraanivyöhykkeellä tuollainen pohjavesialueen suojelu uraania käsittelevän kaivostoiminnan yhteydessä on käsityksemme mukaan mahdotonta, joten katsomme ainoaksi pohjavesien suojelumahdollisuudeksi kaivosoikeuden perumisen ja kaivospiirien purkamisen.

Kuusamossa Kuusamossa 28.4.2014

Koillismaan Vihreät ry

Yhteyshenkilö Mika Flöjt, puheenjohtaja

Osoite ja yhteystiedot Kormasentie 1 93600 Kuusamo mika.flojt@gmail.com puh. 040 5788784

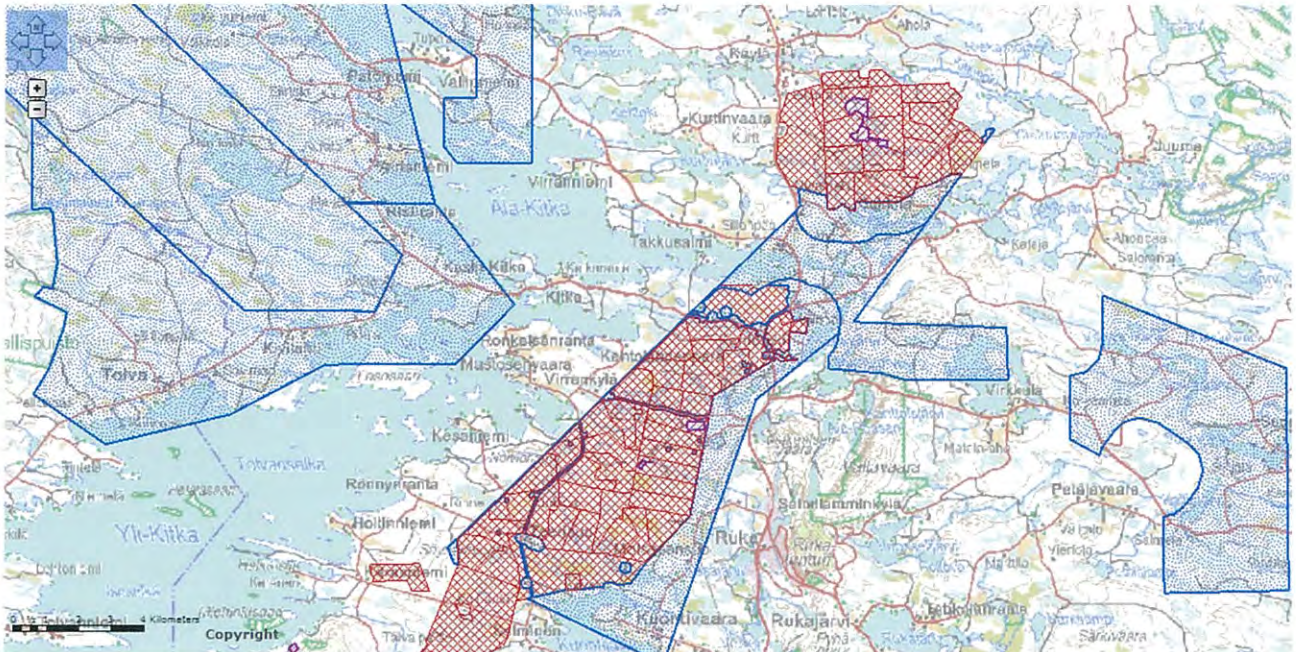
Liite 1 Ote GTK:n kaivoskartasta 18.4.2014

Liite 2 Kuusamon uraanivyöhyke. Kuva GTK:n kaivoskartasta.

Liite 3 Kitkan Viisaiden tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä)
(Tulosten esittelytilaisuudesta video: <http://www.youtube.com/watch?v=wVEuCpx7QMc>)

LIITE 1

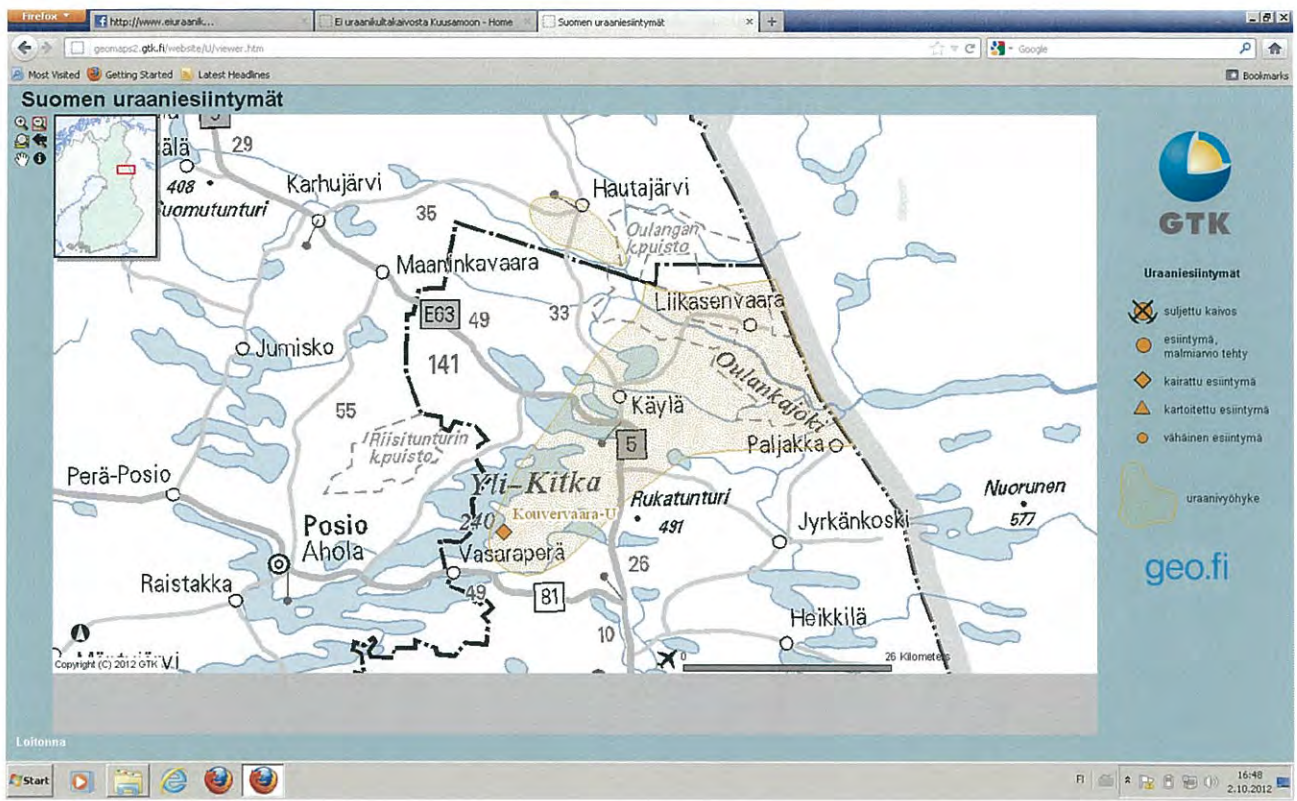
Ote GTK:n kaivoskartasta 18.4.2014

<http://geomaps2.gtk.fi/tukes/> Kaivoskartta 18.4.2014. Huomattakoon, että ns. karensissa olevat alueet eivät näy kartassa.

LIITE 2

Kuusamon uraanivyöhyke. Kuva GTK:n kaivoskartasta.

Kuva GTK:n kaivoskartasta 2.10.2012.

LIITE 3

Kitkan Viisaiden tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä)

Raportti

K1301414

Sivu 2 (7)

29UTBQR4Y2P

Asiakkaan tunnus		2. Juomasuo Louhos 3m 4.10.2013				
Näytteennumero		H13008020				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (z)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allekirjoitus
Näyt.esikäsitt./murskaus/suodatus*	*			1	1	SJAB
Al	12.4	1.24	mg/l	2	1	SJAB
Sb	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
As	0.0286	0.0029	mg/l	2	1	SJAB
Ba	0.110	0.0110	mg/l	2	1	SJAB
Be	0.00068	0.00007	mg/l	2	1	SJAB
B	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
Cd	<0.0004		mg/l	2	1	SJAB
Ca	30.2	3.02	mg/l	2	1	SJAB
Cr	0.0224	0.0022	mg/l	2	1	SJAB
Co	1.90	0.190	mg/l	2	1	SJAB
Cu	0.164	0.0164	mg/l	2	1	SJAB
Fe	26.2	2.62	mg/l	2	1	SJAB
Pb	0.0184	0.0018	mg/l	2	1	SJAB
Li	0.0012	0.0001	mg/l	2	1	SJAB
Mg	13.6	1.36	mg/l	2	1	SJAB
Mn	1.38	0.138	mg/l	2	1	SJAB
Mo	<0.0020		mg/l	2	1	SJAB
Ni	0.102	0.0102	mg/l	2	1	SJAB
P	0.869	0.087	mg/l	2	1	SJAB
K	8.63	0.863	mg/l	2	1	SJAB
Se	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
Ag	<0.0010		mg/l	2	1	SJAB
Na	2.12	0.212	mg/l	2	1	SJAB
Tl	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
V	0.0208	0.0020	mg/l	2	1	SJAB
Zn	0.0246	0.0025	mg/l	2	1	SJAB
Hg	<0.010		ug/l	4	1	SJAB
alfa-aktiivisuus	0.30	0.03	Bq/l	3	1	SJAB
S	32800	3280	ug/l	5	1	SJAB
Sn	<10		ug/l	5	1	SJAB
Bi	<10		ug/l	5	1	SJAB
Si	8480	848	ug/l	5	1	SJAB
Sr	30.4	3.05	ug/l	5	1	SJAB
Te	18	1.48	ug/l	5	1	SJAB
Ti	178	17.8	ug/l	5	1	SJAB
Zr	1.6	0.160	ug/l	5	1	SJAB
U	63.4	6.34	ug/l	5	1	SJAB
Ce	13.0	1.30	ug/l	5	1	SJAB
La	7.65	0.76	ug/l	5	1	SJAB
Th	0.38	0.04	ug/l	5	1	SJAB
pH	7.36	0.08		7	1	SJAB
fluoridi	<0.200		mg/l	8	1	SJAB

Raportti

K1301415

Sivu 2 (7)

29UTDZSGY90

Asiakkaan tunnus		3-1 Louhos 2m 4.10.2013				
Näytteenumero		H13008028				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allakirjoitus
k.a. 105°C	60.8	3.04	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	12.6	2.53	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	36.3	7.86	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.341	0.068	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	332	66.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	49.8	9.97	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	52.3	10.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	21700	4330	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	17.4	3.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	242	48.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	1.14	0.23	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	40.6	8.1	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	403	80.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	6.6	1.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	<0.52		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	7.38	1.48	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	40.1	8.02	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	18.5	3.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.21		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Al	12300	2470	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Bi	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
B	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ca	3470	693	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mg	8050	1610	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
K	3180	636	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Se	2.9	0.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Si	142	28	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Na	518	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
S	551	110	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Te	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ti	1130	227	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zr	6.9	1.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	128	25.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	43.3	8.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Raportti

K1301415

Sivu 5 (7)

29JTDZSGY90

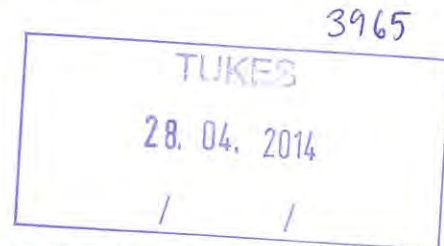

Asiakkaan tunnus		9.Hangaspuro 2 oja hiekka 6.10.2013				
Näyttenumero		H13008033				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysoija	Allekirjoitus
k.a. 105°C	74.8	3.74	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	19.4	3.89	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.188	0.033	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	216	43.2	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	58.0	11.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	8.5	1.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	38000	7200	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	960	192	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	14.6	2.9	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	519	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	2.2	0.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	1.29	0.26	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	4.96	0.99	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	79.1	15.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	8.1	1.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.20		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	1.3	0.3	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	18.8	3.8	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Asiakkaan tunnus		11. Juomasuo Louhok.radio 6.10.2013				
Näyttenumero		H13008034				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysoija	Allekirjoitus
Näyt.esikäsit/murskaus/suodatua*	-			4	1	SUAB
U*	188000	37700	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
k.a. 105°C	97.2	4.65	%	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus	127E5	1910000	Bq/kg k.a.	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus: 12700000 Bq/kg k.a.						

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 11:00
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn
Liitteet: KitkanViisaatMuistutus TUKES dragon-1.docx

Lähettäjä: Mika Flöjt [<mailto:mika.flojt@gmail.com>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:20

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn

Hyvä TUKES,

Kitkan Viisaat ry:n muistutus liitteessä koskien: **Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin**

Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn.

Kitkan Viisaat ry hallituksen puolesta,

Mika Flöjt

puheenjohtaja

puh. 0405788784

MUISTUTUS

Kuusamossa 28.4.2014

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: **Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin
Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909)
kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn**

Kaivosoikeuden haltija Dragon Mining Oy

Muistuttaja: Kitkan Viisaat ry
c/o Mika Flöjt
Kormasentie 1
93600 Kuusamo
mika.flojt@gmail.com

Kitkan Viisaat ry on rekisteröity yhdistys, jonka kotipaikka on Kuusamo. Yhdistyksen tarkoituksena on Kitkajärven ja Kitkajoen vesistöalueen luonto- ja virkistyskäyttöarvojen turvaaminen pyrkimyksenä veden erinomainen laatu.

Tämä muistutuksemme koskee Tukesin 28.3.2014 kuuluttamia Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirejä. Lehtikuulutuksessa nuo kaivospiirit lueteltiin yhdessä, mutta varsinaisissa kuulusasiakirjoissa kutakin kaivospiiriä käsiteltiin erillisinä ilman kaivoshankkeiden yhteisvaikutusten arviointeja.

Vaatimuksemme Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien suhteen ovat:

1) Vaadimme kyseisiä perusoikeuksien turvaamiskäsittelyjä hylättäviksi kuulusasiakirjojen oleellisten puutteiden vuoksi.

Kuulutuksen yhteydessä esitetyt asiakirjat ovat vastoin uuden kaivoslain tarkoitusta, siirtymäsäännöksiä ja perusoikeuslainsäädäntöä. Toteutettu kuulemismenettely vajavaisin kuulemisasiakirjoin loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen tietojensaantioikeutta, riittäviin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia ja perusoikeuksia.

Kuulusasiakirjoissa ei ole dokumentoitu kaivospiirien voimassaolotilannetta, kyseisten uraanivyöhykkeellä olevien kaivospiirien mineraalien analyysituloksia ei ole esitetty, haitallisten mineraalien ominaisuuksia ei ole selvitetty, kaivosyhtiön kaikkien kaivospiirien kokonaistilannetta yhdessä muiden kaivoslain alaisten hakemusten kanssa ei ole kuvattu eikä niiden hankkeiden kokonaisvaikutuksia ole arvioitu. Alueen kaikkien hankkeiden kuvauksia, toteutumisen tavoiteaikatauluja ja kumuloituvia yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu.

Kaivosviranomainen ei ole tuonut esille kaivospiirin kokonaistilannetta yksityisten ja yleisten perusoikeuksien turvaamisen kannalta eikä kaivosviranomaisten aikaisemmin antamia lupamääräyksiä haittojen torjumiseksi ole edes olemassakaan.

Dragonin selvityksestä puuttuvat uskottavat kuvaukset siitä, kuinka yhtiö aikoo turvata perusoikeuksiin kuuluvat yksityiset ja yleiset edut. Arviointi alueen kaivospiirien ja malmienetsintähankkeiden yhteisvaikutuksista alueen luontoarvoihin, -imagoon ja elinkeinoelämään puuttuu, eikä kaivosyhtiö ole tehnyt edes kaivospiirikohtaisia perusoikeustarkasteluja.

2) Vaadimme perusoikeuksien turvaamiskäsittely hylättäväksi esitetyllä kaivospiirikohtaisella menettelyllä, koska toteutetussa menettelyssä ei ole suoritettu kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutusten arviointia. Kokonaisharkintaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi ei voida näissä kuulutusasiakirjoissa esitetyillä tiedoilla luotettavasti toteuttaa.

Kaivosviranomainen ei ole selvityspyynnössään painottanut kaivoslain tärkeimpää elementtiä: yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien turvaamista kokonaisharkintaan perustuen, joten myöskään Dragon selonteossaan ei ottanut hankkeiden kokonaisvaikutusten arviointiin kantaa. Kuulutusasiakirjoissa ei ole perusoikeuksien turvaamista arvioitu eikä selvitetty kokonaisvaikutuksiin perustuen. Täten kyseiset kuulutusasiakirjat eivät anna riittävää arviointitietoa perusoikeuksien turvaamispäätösten tekemiseksi. Alueella on runsaasti kaivoslain alaisia hankkeita, joita ei kuulutusasiakirjoissa ole kuvattu; ote GTK:n kaivosrekisterin kaivoskartasta liitteessä 1. Tuostakin kartasta puuttuvat tällä hetkellä karensissa olevat alueet.

Toteutettu menettely alueen kunkin kaivospiirin määräysten tarkastelusta erillisinä yksittäisinä asioina on kaivoslain tarkoituksen ja siirtymäsäännösten sekä perusoikeuslainsäädännön vastainen. Toteutettu menettely loukkaa alueen yhteisöjen ja ihmisten perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja oleellisiin tietoihin perustuvia osallisuusosoikeuksia.

3) Vaadimme kaivosviranomaista perumaan kyseisiin kaivospiireihin liittyvät kaivosoikeudet ja purkamaan kaivospiirit Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909).

Kyseiset hyödyntämättömät kaivospiirit ovat aiheuttaneet jo vuosikymmenien ajan pelkästään haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Kaivospiirit sijaitsevat Kuusamon uraanivyöhykkeellä keskeisellä matkailualueella, jossa jo kaivostoiminnan aloittamisen uhka aiheuttaa kohtuutonta haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Kaivospiiri- ja kaivosoikeusmääräyksillä ei voisi estää kohtuuttoman haitan syntymistä yleiselle ja yksityiselle edulle. Pelkästään kaivospiirien olemassaolo on haitannut alueiden käytön suunnittelua muuhun luontaiseen käyttöön jo vuosikymmenien ajan.

Tuon vuosikymmeniä kestäneen haitan edelleen jatkaminen ala-arvoisen löysästi toteutetulla uuden kaivoslain edellyttämällä perusoikeustarkasteluilla, ilman yritystäkään kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaishaittojen todelliseen arvioimiseen, on räikeä yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien loukkaus. Tuo loukkaus kohdistuu koko alueen (Kitkajärven ja Kitkajoen vesistöalue ympäristöineen, Rukan matkailualue) ja niiden ympäristöjen asukkaisiin, mökkiläisiin, yhteisöihin, elinkeinoihin sekä vapaa-ajan

virkistyskäyttömahdollisuuksiin. Kaivoshankkeiden vesistövaikutukset kohdistuvat pitkäaikaisilta yhteisvaikutuksiltaan Kitkajärveen ja Kitkajokeen, laajemminkin kuin vain kyseisten kaivospiirien välittömässä läheisyydessä.

4) Vaatimuksemme jälkihoitotöiden vakuuden asettamiseksi ja jälkihoitotöiden, peittämisen, puhdistamisen ja suojaamiseen, välittömään aloitukseen.

Vaatimustemme yksityiskohtaiset perustelut ovat:

A) Oleelliset puutteet kuulutusasiakirjoissa

Kuulutusasiakirjoissa mainitaan kaivospiirien haltijaksi Dragon Mining, mutta ei ole kuvattu kyseisten kaivospiirien kokonaisuutta, eikä kerrottu Dragonilla olevan kaivospiirien lisäksi hakemuskäsittelyissä samalla uraanivyöhykkeellä useita muita malminetsintähakemuksia ja varauksia.

Dragonilla on Kuusamossa ja lähikunnissa huomattavan laajoja varaus- ja malminetsintälupahakemusvaiheissa olevia suunnitelmia (valtausta / malminetsintälupaa haettu lähes 12 000 ha alueelle). Kuulutusasiakirjoista puuttuu kuitenkin selvitys noista hakemuksista ja siitä, miten nuo etsintävaiheessa olevat hankkeet liittyisivät konkretisoituessaan näihin vanhoihin kaivospiireihin, joiden tarkistuskäsittelystä nyt on kyse. Kuin nämä kaivospiirit olisivat edelleen 1990 luvulla, irrallaan nykytilanteesta. Dragon on perustellut Tukesille noiden laajojen malminetsintähakemustensa pyrkimyksenä olevan laajemman toimintakokonaisuuden muodostaminen yhdessä entisten kaivospiirien kanssa. Mutta tätä kaivosyhtiön ilmaisemaa laaja-alaisempaa toimintakokonaisuus - tavoitetta Tukes ei ole tuonut esille näihin kuulutusasiakirjoihin, eikä Dragonkaan.

Dragon Miningin etujen mukaista on hallita noita kaivospiirejä kokonaisuutena, mutta samalla nuo kaivospiirit (ja niiden mahdollinen toiminta) ovat kokonaisvaikutuksiltaan erityinen haitta alueen yksityisille ja yleisille eduille. Tukes jätti kuulutusasiakirjoissa kuvaamatta tuon Kuusamon uraanivyöhykkeelle sijoittuvan kaivospiirien ja malminetsintähankkeiden kokonaisuuden, eikä täten antanut todellisia ja riittäviä tietoja muistutusten ja mielipiteiden jättämiselle yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen menettelyssä. Kuusamon uraanivyöhyke on esitetty liitteessä 2.

Kauppa- ja teollisuusministeriö teki jo vuonna 2006 päätöksen, että uraanivyöhykkeillä noudatetaan kaivoslakiakin tiukempaa menettelyä laajan kuulemismenettelyn muodossa. (Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös nro 024/2006: 'KTM käsittelee uraanin etsintälupia lain vaatimaa tarkemmin'. Tiedote 16.2.2006.) Näissä Kuusamon uraanivyöhykkeellä olevissa kaivospiireissä ei tuota laajaa kuulemismenettelyä ole kuitenkaan koskaan tehty, ei edes kairausten uudelleen aloituksessa 2010. Uudessakin kaivoslaissa on uraaniin liittyviä erityispykäläitä joissa edellytetään laajoja kuulemisia, mutta tuollaista uraaniin liittyvää kuulemismenettelyä kaivosviranomaisen ei ole toteuttanut, eikä sisällyttänyt sitä tähänkään kuulemiseen. Katsomme, että uraanikuulemisten ohittaminen on räikeä perusoikeuksien loukkaus.

Kaivoslain tarkoituksen mukaan kaivoslain alainen lupaharkinta tulee yhteensovittaa muun maankäytön suhteen ja hankkeiden vaikutusten kokonaisvaltaiseen tarkasteluun niin välittömien kuin myös välillisten ympäristövaikutusten osalta. Tätä kaivoslain yleistarkoitusta ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa noudatettu. Kuulutusiakirjoihin ei sisälly sellaista aineistoa, joiden perusteella alueen yhteisöt, yksityiset henkilöt ja asianosaiset voisivat arvioida kaivoslain alaisten hankkeiden aiheuttamia kokonaisvaikutuksia omiin etuihinsa nähden. Kaivosviranomaisen kuitenkin edellyttää yksilöityjä muistutuksia näiden vajavaisten kuulutusasiakirjojen pohjalta. Katsomme, että näiden vajavaisten kuulutusasiakirjojen vuoksi yleisten ja yksityisten etujen turvaamista on mahdotonta tehdä luotettavasti kokonaisvaltaiseen harkintaan perustuen.

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perustuslain 2§:n 2 momentin, 14§:n ja 20§:n 2 momentin turvaamaa mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristönsä tulevaisuuteen. Noissa säädöksissä edellytetään julkisen vallan menettelyllään turvaavan jokaiselle oleellisten tietojen saannin ja tietoihin pohjautuvan osallisuusosoikeuden elinympäristönsä tulevaisuuteen liittyvissä päätöksenteoissa, jo niiden varhaisissa käsittelyvaiheissa. Tämä oleellisten tietojen anto yleisölle ja asianosaisille ei toteudu näissä kuulutusasiakirjoissa.

Kaivoslaki velvoittaa kaivosviranomaista ottamaan päätöksenteossa huomioon alueiden käytön suunnittelujärjestelmät ja -tavoitteet sekä ympäristövaikutusten arviointien tulokset. Näitä yleisten etujen turvaamisen kannalta oleellisia seikkoja ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa kuvattu, eikä kuulutusasiakirjoissa ole annettu alueiden käyttösuunnitelmien tekemiseen riittäviä tietoja.

Katsomme, että kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutuksista sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuuksista ei ole esitetty riittäviä selvityksiä.

B) Kaivospiirien historiatiedot oleellisen puutteellisia

Näissä 28.3.2014 kuulutusasiakirjoissa Tukes ei kuvaile kyseessä olevien kaivospiirien virallisia historiatietoja.

Esimerkiksi Juomasuon kaivospiirin osalta viitataan vain siihen, että kaivospiiritoimitus on ollut valmis ja kaivoskirja on annettu 5.11.1993. Vanhan kaivoslain (503/1965) 50 § mukaan mikäli kaivosoikeuden haltija ei ole annetun määräajan kuluessa ryhtynyt kaivostyöhön tai muuhun sellaiseen esiintymän luonteen edellyttämään työhön, joka osoittaa yhtiön vakavasti pyrkivän kaivospiirissä varsinaiseen kaivostyöhön, on kaivosviranomaisen määrättävä, että yhtiö ryhtyy kahden vuoden sisällä kaivostyöhön uhalla, että kaivosoikeus muuten voidaan julistaa menetetyksi. Juomasuon kaivospiirissä ei kaivostoimintaa ole aloitettu (vain koelouhinta 1992). Vuodesta 1993 alkanut määräaika enintään 10 vuotta toiminnan aloittamiseen on umpeutunut, mutta kuulutusasiakirjoissa ei esitetä viittauksia kaivosviranomaisen määräyksiin kaivostyöhön ryhtymisestä tai hakijayhtiön hakemuksista jatkoajan saamiseksi saati kaivosviranomaisen virallisista päätöksistä kaivospiirille annetuista jatkoajoista.

Tämä on sikäli merkillistä, että Dragon Mining itse ilmaisi vuonna 2011 ympäristövaikutuksien arviointiohjelmansa kohdassa 10.1 'Kaivospiiri', että "hankkeen

kaivospiirit ovat vanhentuneet, joten niille joudutaan hakemaan jatkoaikaa. Samalla tarkastellaan kaivospiirien laajennustarvetta uusien toimintojen sijoittamiseksi”.

Nyt kuulutusasiakirjoissa Tukes ei mainitse tuosta kaivospiirien/kaivosoikeuksien vanhentumisesta, jatkoaikahakemuksista eikä myöskään mahdollisista jatkoaikapäätöksistä tai kaivospiirin laajennustarpeesta yhtään mitään. Eikä myöskään Dragon mainitse mitään. Katsomme, että kaivosoikeuden lupatilanteesta ei ole annettu tarpeellisia ja riittäviä tietoja.

Katsomme, että yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta on oleellista, että lausunnonantajat, muistuttajat ja mielipiteiden esittäjät saavat tietoonsa yksityiskohtaisesti kyseisen kaivoslain alaisen kohteen lupatilanteen tilanteessa, jossa heiltä kuulutuksella pyydetään mielipiteitä erityisesti yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Pidämme oleellisten tietojen kertomatta jättämistä yksipuolisena kaivosyhtiön etujen turvaamisena ja samalla yleisten ja yksityisten etujen loukkauksena.

C) Puutteet ja virheet annetuissa selvityksissä

C1 Juomasuo.

Kuulutusasiakirjassa 2014 esitetty Juomasuon vanha/vanhentunut kaivospiiri on pienempi kuin Dragonin YVA-selostuksessaan 2013 esittämä huomattavasti laajempi kaivospiiri. Kuulutuksen ja muistutuspyynnön kohdistamien kuvitteelliseen vanhaan kaivospiiriin ilman kaivosyhtiön tarkennettua kaivoshankesuunnitelmaa on harhautusta eikä yleisten etujen turvaamista. Erityisesti huomautamme, että kaivoslain mukaan tulee arvioida kaivostoiminnasta aiheutuvia haittoja. Dragonin YVA-selostuksen 2013 mukaan kyseessä on useissa kaivospiireissä tapahtuva satelliittikaivoksiin ja keskusrikastamoon perustuva kaivoshanke. Yhtenä keskusrikastamon paikkavaihtoehtona Dragon oli YVA-selostuksessaan esittänyt Juomasuota, tosin isommassa kaivospiirissä. Nyt kuulutusasiakirjassa Juomasuon kaivospiirin osalta ei keskusrikastamovaihtoehtoa mainittu ollenkaan. Esitetty kaivospiirikohtainen tarkastelu ilman suunnitellun kaivostoiminnan kokonaisuuden huomioimista on kaivoslain 52 §:n vastainen.

Kaivoslain 52.3 § mukaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi on kaivosviranomaisen annettava tarpeelliset määräykset:

1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;

Dragon ei selvityksessään kuvaile ollenkaan kaivostoiminnan vaikutuksia vaan pelkästään toimimatonta vanhaa kaivospiiriä. Dragon väittää, että toimimaton kaivospiiri ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta. Vaikka käynnistämätön kaivospiiri aiheuttaa vähemmän haittaa kuin kaivostoiminta, niin Dragonin väite on kuitenkin vastoin totuutta. Viittaamme tässä yhteydessä erityisesti Kitkan Viisaat ry:n teettämiin radiologisiin analyysihin Juomasuon louhosvedestä, louhoskivestä ja louhoksen ympäristöstä. Ne mittaustulokset osoittavat tuon vuonna 1992 suoritetun lyhytaikaisen koelouhinnan aiheuttavan edelleen erittäin merkittävää radiologista kuormitusta louhoksen ympäristöön. (Kitkan Viisaat ry:n tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä on esitetty liitteessä 3.)

Tuloksista on todettavissa mm: louhoksen viereltä otetun kivinäytteen uraanipitoisuus oli 19 %, louhosveden sedimentin säteily ylitti kansainvälisen säteilyn haitallisuusnormin

kolminkertaisesti, louhosalueen ulkopuolelta näkinsammal -näytteen alfasäteily ylitti 182 -kertaisesti kansainvälisen haitallisuusnormin sekä 7 -kertaisesti ydinenergialain toimenpiderajan. Tuohon nähden Dragonin väite terveyshaittojen puuttumisista on totuuden vastainen ja niin vastuuton, että kaivosoikeudet on peruttava.

Dragon väittää selonteossaan myös, että avolouhoksen reunat ovat pääsääntöisesti verrattain loivat, mikä ei pidä paikkaansa. Louhoksen kallioreunat ovat pystysuoria. Pintamaakerroksen luiskat ovat paikoitellen verrattain loivia. Louhosalueen reunoille on nostettu uraanipitoisia louhoslohkareita, joista otetusta näytteessä oli tuo lähes 19 % uraania. Nuo louhoslohkareet ovat muodoltaan ja sijoittelultaan kuin istumakiviksi tarkoitettuja. Louhosalutta ei ole aidattu, merkitty eikä säteilyistä varoiteta. Louhoksen turvallisuutta ei ole tarkastettu.

Avolouhoksen läheisyydestä otetuissa näkinsammalnäytteissä oli korkeat alfasäteilyarvot. Se kertoo, että louhoksen radioaktiiviset aineet ovat jo nyt kertyneet kasvien elonkiertoon. Vaadimme välittömiä toimenpiteitä radioaktiivisten aineiden leviämisen pysäyttämiseksi.

Kuulutusasiakirjassa esitetty kartta on niin yleispiirteinen, ettei siitä ole mahdollista havaita kaivospiirin läpi virtaavaa Hangaspuroa. Avolouhoksen suotovedet valuvat nykyisinkin Hangaspuroon ja sitä kautta Kitkajokeen. Hangaspurosta on mitattu kohonneita päästöarvoja.

Haitallisiin vaikutuksiin kuuluvat myös mahdolliset vaikutukset pohjavesiin. Juomasuon louhoksen kallioperän rosoisuutta tai kiinteyttä ei ole edes Dragonin YVA-selvityksessä 2013 kuvailtu. Kuitenkin havaintojen mukaan avolouhos ei mistään kohti vuoda laitojensa yli, joten louhokseen kertyvät vedet vajoavat jonnekin. Louhosvedessä on mittausten mukaan radioaktiivisuutta, joten sitä menee vajuvesienkin kanssa jonnekin. Pohjavesitutkimuksia virtaussuuntineen ei kuitenkaan ole riittävästi tehty edes YVA-selvitykseen. Avolouhos muodostaa jatkuvan pohjavesien pilaamisen lähteen, joka on mahdollisimman nopeasti suljettava.

Varsinaisia kaivostoiminnan arvioituja vaikutuksia ei ole Dragonin selvityksessä ollenkaan esitetty, vaikka selvityksen tämän kohdan otsikko sellaista edellytti. Dragon puhuu kultakaivoksesta. Oikeasti kyseessä on monimetallikaivos, jossa kulta on enimmäkseen sitoutunut uraanin sisään. Lisäksi on useita muita hankalasti hallittavia metalleja sekä harmemineraaleja. Kaivostoiminnan kokonaisvaikutuksia yleiselle ja yksityisille eduille arvioitaessa tulisi esitellä kaikki haitalliset aineet, joita kaivostoiminnan yhteydessä käsitellään ja arvioida niiden haitallisia vaikutuksia koko kaivostoiminnan elinkaaren ajalta ja myös tarvittavia jälkihoitotarpeita. Tätä arviointia ja selvitystä ei ole tehty. Uraanista vaietaan kokonaan. Kullan rikastusratkaisua kemikaaleineen ei esitetä. Vesistövaikutusten arviointia satelliittikaivoksissa ja keskusrikastamossa ei esitetä. Uraanin suhteen korkeapitoista rikastushiekkakasaa ei käsitellä lainkaan.

Katsomme, että esitetyn aineiston perusteella ei yleisiä ja yksityisiä etuja pysty turvaamaan muuten kuin kaivosoikeudet perumalla ja avolouhos täyttämällä tiiviskerrosmenetelmällä.

2) toimenpiteet, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

Tässä selvityksen kohdassa Dragon puhuu tutkimuksista, joilla kultaesiintymän geometria ja pitoisuus sekä louhinnan ja kaivostoiminnan toteuttamiskelpoisuus selvitetään tarkoituksenmukaisella tarkkuudella. Uraanista, koboltista tai esimerkiksi harvinaisista maametalleista ei puhuta selvityksessä eikä näissä kuulutusasiakirjoissa mitään.

YVA-selostuksessaan 2013 Dragon myöntää uraania sisältyvän kultarikasteeseen, mahdolliseen kobolttirikasteeseen ja rikastushiekkakasoisiin, mutta uraanin kokonaismääriä ja pitoisuusarvoja noissa eri rikastusjakeissa ei ilmoiteta. Sivukivikasojen uraanipitoisuuksista ei esitetä arvioita ollenkaan.

Tämä kaivoslain kohta kaivosmineraalien tuhlauksen estämisestä edellyttäisi selvitystä arvomineraaleista uraani mukaan lukien, myös varautumisesta niiden mahdollisesti myöhemmin alkavaan hyödyntämiseen. Uraanin suhteen kysymys on akuutti yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta. Perusoikeuksien turvaamisen kannalta on kestävämpiä vaihtoehtoja tässä vaiheessa uraanista, jättää uraanikuulemiset tekemättä sekä jättää uraanin liittyvät kaivospiirimääräykset tekemättä, vaikka tiedetään Dragonin suunnitellussa kaivostoiminnassa kertyvän uraania 50 – 70 tonnia vuodessa Dragonin YVA-selostuksen perusteella. Uraanista vaikeneminen näissä kuulutusasiakirjoissa on rikos alueen ihmisten perusoikeuksia vastaan.

Mahdollista myöhemmin alkavaa uraanin hyödyntämistä varten olisi Dragonille edullista jo alusta alkaen rikastaa uraania niin sanottuun korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Näin Dragon ilmoittaaakin aikeenaan YVA-selostuksessa, mutta ei puhu uraanista mitään näissä kuulutusasiakirjoissa. Korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan arvioitun uraanipitoisuuden on Dragon ilmoittanut olevan ydinenergiain toimenpiderajalla 0,1 %, kuitenkin perustelematta millä keinoin tuo pitoisuus pidetään ilmoitetussa rajassa.

On ilmennyt, että Dragon on pyytänyt 29.11.2012 ja saanut jo keväällä 25.4.2013 TEM:iltä ydinenergiain tarkoittaman ennakkotiedon siitä, tarvitaanko yhtiön toiminnalle ydinenergiain mukainen lupa. Yhtiön tietopyynnössään TEM:ille esittämät vaihtoehdot toiminnoilleen olivat (näitä vaihtoehtoja ei edes Dragonin YVA-selostuksessa 2013 esitellä):

1. Uraania ei prosessoida tuotteena eikä haitta-aineena
2. Uraani puhdistetaan prosessissa ilman hyödyntämistarkoitusta
3. Uraania erotetaan prosessissa tuotantotarkoituksessa; tai
4. Uraanipitoinen jäte kuljetetaan ja käsitellään kaivoksen ulkopuolisella laitoksella

Dragonin YVA-selostuksessa 2013 selostuksen kohdassa 10.11 selostetaan ministeriön vastausta (TEM/2711/08.10.01/201) väitteellä, että Dragon ei suunnittele uraanin talteenottamista, mutta ikään kuin varalta on kysytty ennakkotieto luvan tarpeesta, ja todetaan TEM:in kertomat erityyppisiin lupiin vaikuttavat uraanipitoisuuden rajat 0,05 % ja 0,1 %. Noita rajoja Dragon on sitten YVA-selostuksessaan käyttänyt, tosin yleensä ilman

tarkennusta siitä ollaanko malmeissa, tuotteissa, rikastuskasojen pitoisuuksissa tai jätejakeissa niiden raja-arvojen alapuolella vai yläpuolella.

Vaikka selvästikin Dragon on valmistautunut myös uraanin hyödyntämiseen, niin YVA-selostuksessa 2013 väitetään useaan kertaan toistaen, ettei uraanin hyödyntäminen ole tarkoituksena. Siitä poiketen YVA-selostuksen lopussa kohdassa 9.19.5 todetaan *”Mikäli hankkeen suunnittelussa päädytään uraanin talteenoton toteuttamiseen, kohdistuvat toimintaan lisäksi ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä edellytetyt turvallisuusvaatimukset.”* Lause on vaarallinen, varsinkin kun se on riskeihin varautumis-otsikon alla. Kuin Dragon uskoisi/uskottelisi ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä esitettyjen turvallisuussäädösten astuvan voimaan vasta uraanin hyödyntämistilanteesta alkaen. Todellisuudessaan nuo turvallisuusvaatimukset täytyy koko ajan täyttää. Tai täytyisi täyttää. Myös kaivospiiriin liittyvissä tarkistusmääräyksissä nuo turvallisuusmääräykset olisi kirjoitettava siihen muotoon, että niitä olisi pakko noudattaa alusta alkaen eikä vasta ”hyödyntämisestä lähtien”. Mutta nyt kuulutetulla menettelyllä vaiettiin uraanista, joten uraaniin liittyviä määräyksiä ei kaivosviranomaisella ilmeisesti ollut aikomustakaan antaa. Uraanin hyödyntämättömyys ei anna lupaa turvallisuusvaatimuksista poiketa, mutta uraanin salaamistilanteissa tietenkin syntyy mahdollisuus siihen.

Dragonin hankkeen kannalta suuri ero on tietenkin sillä, että uraanin hyödyntäminen vaatii valtioneuvoston luvan, ja silloin siihen päätökseen liittyy Kuusamon kunnan veto-oikeus. Tämä kunnallisdemokraattinen riskitekijä yritetään tässäkin hankkeessa kiertää pyrkimällä aloittamaan hanke kullan nimissä ilman uraanitavoitetta, jo ”hyväksi havaitulla” Talvivaaran mallilla. Dragon Mining omassa finanssiraportissaankin toteaa, että Talvivaara osoittaa mallin kuinka uraani voidaan jälkikäteen luvittaa tuotantoon.

Kitkan Viisaat ry katsoo, että kaivosviranomaisen olisi tullut kuulutusasiakirjoissa tuoda tietämänsä uraanivyöhyke, uraanipitoisuudet, uraanin ympäristökysymykset, erillinen uraanikuulemismenettely, uraaniin liittyvät lupamenettelyt sekä uraaniin liittyvä kunnallinen veto-oikeus näissä kuulutusasiakirjoissa esille. Katsomme, että uraani on tahallaan jätetty mainitsematta näissä kuulutusasiakirjoissa, jotta kaivosyhtiölle syntyisi jälkikäteen mahdollisuus uraanin hyödyntämiseen kultakaivoksen nimissä käynnistetyssä kaivoksessa. Pidämme tällaista kuulutusmenettelyä vakavana yleisten ja yksityisten etujen vastaisena toimintana.

3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;

Vasta selvityksensä tässä kohdin Dragon tuo esille, että GTK paikansi ja tutki Juomasuon, Hangaslammen ja Pohjasvaaran esiintymiä 1980-luvulla. Eteläisen louhinta-alueen, siis Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon esiintymiä, ei Dragon kuitenkaan tässä yhteydessä mainitse ollenkaan, vaikka ne lienevät oleellisia esiintymän hyödyntämisen laajuutta selvitettäessä, varsinkin mikäli keskusrikastamo sijoitettaisiin Juomasuon laajennettavan kaivospiirin alueelle. Myöskään Dragon ei tuo esille, että kaikki nuo alueet olivat löytyneet KTM:n rahoittamien uraaninetsintöjen seurauksena.

Dragon esittää tutkimustuloksinaan vain kultamineraalivarannot taulukossa 1, eikä uraania edelleenkään mainita ollenkaan, vaikka esiintymän tutkimustulosten selvitysvelvollisuudesta tämän kohdan otsikko puhuu. Dragon mainitsee Juomasuon esiintymää koelouhitun vuonna 1992 ja koerikastuksen suoritettuna Rautuvaaran rikastamolla Kolarissa (Outokumpu Oy). Tuon

koerikastuksen tuloksetkin Dragon jättää selostamatta. Outokumpu Oy:n koerikastuksessa Rautuvaarassa vuonna 1993 ei uraania saatu rikastettua erilleen kullasta eikä riittävästi rikastushiekastakaan. (*Reijo Anttonen, Outokumpu Finnmines Oy: 'Kuusamon Juomasuon kultaesiintymän koelouhinta, diaarinro:nne 1003/340/92'. Outokumpu Oy:n raportti STUK:ille 7.12.1993.*) [*Koillismaan Vihreät toi nuo raportit esille jo muistutuksessaan YVA-arviointiohjelmasta vuonna 2011.*]

Kyseisessä Outokumpu Oy:n vuoden 1993 raportissa on selostettu, että koerikastuksessa kulta ja uraania ei saatu toisistaan erilleen painovoimaerotuksella eikä vaahdotusrikastuksellakaan. Rikastushiekkakasaan joutui siis sekä uraania että kulta. Toisaalta vaahdotusrikastuksessa aikaansaatu kultarikastekin oli niin uraanipitoista (0,007 – 0,17 %), että se osittain ylitti ydinenergia-asetuksen 0,1 % uraanirajan. Kultarikaste sekoitettiin suhteessa 1:10 Saattoporan kultarikasteeseen ennen toimittamista Harjavallan sulattoon, jossa se jatkokäsiteltiin edelleen sekoitettuna muihin sulaton raaka-aineisiin. Minne kultarikasteen mukana Harjavaltaan mennyt uraani lopulta päätyi, ei raportoitu. Rautuvaaran painovoimarikastuksessa tärypöytärikasteen U-pitoisuus oli 1,9 – 45,4 %. Tuo uraanipitoinen tärypöytärikaste sekoitettiin myöhemmin Pahtavuoman kaivoksen uraanirikasteeseen (n.5000 tn). [Outokumpu Oy:n raportissa ei mainita minne nuo uraanirikasteet toimitettiin]. Juomasuon malmin koerikastuksesta syntynyt uraanipitoinen rikastushiekka sijoitettiin Rautuvaaran rikastushiekka-kasaan erikseen tehtyyn kaivantoon. Pahtavuoman kaivoksen uraanipitoinen rikastushiekka johdettiin samaan kaivantoon. Nyt parhaillaan käynnissä olevassa Hannukaisen kaivoksen ympäristölupaprosessissa ei noita Rautuvaaran kaivoksen rikastushiekkakasoihin piilotettuja uraneja mainita lainkaan.

Nuo Juomasuon malmin uraanin ja kullan koerikastustiedot Outokumpu Oy raportoi STUK:ille vasta saatuaan ensin kaivoskirjan Juomasuon kaivospiiriin. Esimerkki osoittaa salailuhistorian olevan pitkään jatkunut maan tapa, joka mahdollistaa leväperäiset todellista tilannetta vastaamattomat kaivosmääräykset, tai peräti kaivosmääräysten puuttumisen kokonaan, kuten Juomasuolla.

On epäiltävissä, että Juomasuon malmin uraanin ja kullan erottaminen toisistaan on rikastusprosessissa vaikeata, sillä GTK:n tutkijan Heikki Pankan (GTK raportti M19/4613/-89/1/10, 1998) mukaan *”Selvimmin kulta näyttää rikastuneen uraniniittirakeisiin sekä niiden välittömään läheisyyteen”*. Pankan mukaan selvimmin kulta on uraniniittirakeissa. Se tarkoittaa, että kulta ei voi käsitellä uraaniin koskematta. Dragonin YVA-selostuksen 2013 rikastuskaaviossa annetaan kuitenkin vaikutelma ikään kuin kulta saataisiin ensin vaahdotusrikastuksella irti ja sitten lopuksi (jos niin halutaan) saataisiin painovoimarikastuksella uraanirikaste erilleen sijoitettavaksi erilliseen korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Kuitenkin YVA-selostuksen sivulla 64 mainitaan, että vaahdotusprosessi ei erottele uraania. Lisäksi sanotaan, että mikäli rikastamon lopputuote on kultapitoinen vaahdotusrikaste, niin se osa uraanista, joka ei mene vaahdotusrikasteen (siis kultarikasteen) mukana jatkojalostettavaksi, menee rikastushiekkaan. Rikastusprosessin tuottama kultarikaste olisi siis nykyisessäkin Dragonin esittämässä ratkaisussa uraanipitoista, mutta pitoisuusarviota ei esitetä. YVA-selostuksessa 2013 esitetään yhtenä vaihtoehtona kullan sulattamista kultaharkkoiksi Kuusamossa. Siinä väitetään lopputuloksena olevan kultaharkkoja 0 % uraanipitoisuudella,

mutta ei kuvata lähtörikasteen uraanipitoisuutta, prosessissa poistettavan uraanin määrää eikä syntyvien prosessisakkojen uraanipitoisuuksia ja niiden käsittelyä ja loppusijoittamisia. Uraania siis sisältyisi kultarikasteeseen, mahdolliseen kobolttirikasteeseen sekä rikastushiekkakasoihin, mutta uraanin kokonaismääriä ja pitoisuusarvoja noissa eri rikastusjakeissa ei ilmoiteta. Sivukivikasojen uraanipitoisuuksista ei esitetä arvioita. Näistä seikoista ei Tukesin kuulutusasiakirjoissa mainita mitään.

Katsomme, ettei kuulutusasiakirjoissa ole esitetty riittävässä määrin esiintymiin liittyviä olemassa olevia tutkimustuloksia. Valikoidusti esitetyt kultapitoisuustiedot antavat harhaanjohtavan kuvan esiintymien luonteesta. Kuulutusasiakirjan selvänä tarkoituksena näyttää olevan jatkaa vuosikausia jatkunutta oleellisten tietojen salaamista kaivosyhtiön eduksi ja yleisten sekä yksityisten etujen haitaksi.

4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen erityisellä poronhoitoalueella;

Dragon selonteossaan sanoo osana ympäristövaikutusten arviointiprosessia tehdyn erillinen selvitys mahdollisen kaivostoiminnan aiheuttamista vaikutuksista porotaloudelle. Sitä selvitystä ei ole kuitenkaan kuulutusasiakirjaan sisällytetty.

YVA-selostuksen 2013 mukaan poroelinkeino rajattaisiin aidalla kaivosalueen ulkopuolelle, peräti mahdollisen suojavyöhykkeen taakse. Kaivosalue saastuu raskasmetallipitoisesta pölystä louhosaluetta huomattavasti laajemmaltakin alueelta ja pysyy kaivoksen sulkemisenkin jälkeen poroille kelvottomana ruokailualueena vuosikymmeniä. Kun Dragonilla on suunnitelmiansa perusteella intressinä käynnistää jatkuvasti uusia satelliittikaivoksia Pohjois-Kuusamoon, on todettava niiden aikaa myöten aiheuttavan kasvavaa suurta haittaa poroelinkeinojen harjoittamiselle Kuusamossa. Näitä haittoja ei ole riittävästi arvioitu YVA-selostuksessa, eikä ollenkaan näissä kuulutusasiakirjoissa.

Dragon esittää selvityksessään, että yhteistyöllä eri toimialojen intressit pyritään sovittamaan yhteen mahdollisimman hyvin ja että alueen paliskunnan kanssa tehdään yleensä sopimus ennen toiminnan aloittamista. Kaivotoiminnasta mahdollisesti aiheutuvat porovahingot ja muut vaikutukset poronhoitoelinkeinolle ehkäistään ja tarvittaessa korvataan.

Katsomme, että sellaisen avoimen valtakirjan antaminen kaivosyhtiölle, joka perustuu jälkikäteen tehtäviin sopimuksiin asianosaisten kesken, jättäen vielä kaivosyhtiölle takaportin ”yleensä”, on kaivoslain 52.3 §:n vastainen. Tuo lain kohta velvoittaa kaivosviranomaista antamaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Myös poronhoidon turvaamiseksi on tässä kaivospiirin tarkistuskäsittelyssä annettava tarpeelliset määräykset.

Vastoin kaivoslain tarkoitusta Tukes pyytää huomioimaan, että joillakin erityisellä poronhoito alueella toimivien kaivospiirien haltijoilla voi olla kaivosyhtiön ja paikallisen paliskunnan välinen keskinäinen sopimus poronhoidolle aiheutuvien haittojen korvaamisesta. Tukesin mielestä tällöin ei välttämättä anneta erikseen määräyksiä kaivosviranomaisen toimesta poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella. Tukesin ohje on huono, sillä ohjeesta saattaa saada käsityksen kuin Tukes voisi väistää kaivoslain velvoitteen poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi annettavista määräyksistä.

Katsomme poroelinkeinon olevan oleellinen kitkan saamelaisten alkuperäinen elinkeino. Porotalouden toimintaedellytykset on turvattava Kuusamossa osana luontaista elinkeinotoimintaa ja perinteistä kulttuuria sekä Kuusamon imagon rakentajana ja matkailun vetovoimatekijänä.

Katsomme, että poronhoidon turvaamiseksi on tehtävä riittävät selvitykset kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutuksista poronhoidolle, esitettävä riittävät keinot noiden haittojen poistamiseksi, sekä edellytämme nuo selvitykset ja keinot haittojen poistamiseksi esitettäväksi kuulutusasiakirjoissa, jotta niistä voidaan esittää muistutuksia ja mielipiteitä. Arviointien, selvitysten, toimenpide-ehdotusten, lausuntojen, muistutusten ja mielipiteiden perusteella kaivosviranomaisen on kaivospiirimääräyksiin annettava tarpeelliset määräykset poronhoidon turvaamiseksi. Sopikaa keskenänne -ehdotus ei riitä turvaamismääräykseksi. Katsomme, että kuulutusasiakirjassa esitetty/ehdotettu menettely poronhoidon turvaamisen suhteen ei ole riittävä.

6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvä vakuus 10 luvun mukaisesti sekä muut lopettamiseen liittyvät ja lopettamisen jälkeiset velvollisuudet;

Tässä selvityksensä kohdassa Dragon käsittelee Juomasuon kaivospiiriä toimimattomana kaivospiirinä ja esittää vakuuksia arvioitavan uudelleen, mikäli alueella käynnistetään kaivostoimintaa. Kaivostoiminnan jälkeisiä jälkihoitotöitä ei siis ole arvioitu eikä niiden edellyttämiä vakuusmaksuja ole arvioitu.

Otamme kantaa tähän vakuuskysymykseen muistutuksemme kohdassa D.

8) muut toimintaa koskevat seikat sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu uudessa kaivoslaissa kiellettyä seurausta;

Tähän kaivoslain edellyttämään selvityksen kohtaan Dragon vastaa lyhyesti:

"Kaivostoiminnassa tulee noudattaa lupaehtoja sekä mahdollisia sopimuksia. Viranomaiset valvovat lupaehtojen noudattamista."

Dragon on siis sitä mieltä, että heidän tulee noudattaa lupaehtoja. Tämänhän pitäisi olla selvä asia ennestäänkin. Mutta tämä kysymyshän edellytti kaivosyhtiötä antamaan ehdotuksia (edellisten kohtien 1 - 7 lisäksi) sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu uudessa kaivoslaissa kiellettyä seurausta.

Dragonilta ei ehdotuksia tullut. Dragon ei selvästikään ole kiinnostunut estämään haittojen syntymistä vaan enemmänkin lupamääräyksiin tulevia kiusallisia määräyksiä.

Edellytämme kaivoslupaviranomaisen lupaharkinnassaan ottavan huomioon uuden kaivoslain mukaisesti kaivoslainalaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset, uraanivyöhykkeen ja uraaninkäsittelyn, kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset kumuloituvasti Koutajoen vesistöön sekä laajojen kaivoslain alaisten hankkeiden vaikutukset luontoperustaisiin elinkeinoiniin Kuusamossa ja lähikunnissa. Tukesin tulee huomioida kaivospiirikäsittelyissään Kuusamon luonnonvarasuunnitelmassa esitetyt seuraavat tavoitteet (Kuusamon kunnanvaltuuston iltakoulu 3.2.2014):

- Kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla ei kohdistu merkittäviä haittoja luontoarvoille, luonnontuotteille ja elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistöille, matkailun imagolle tai asutukselle
- Luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle sekä matkailun kannalta keskeiselle alueelle (Oulanka-Ruka-Kitka -alue) ei käytettävissä olevan tiedon pohjalta kaivostoimintaa tai sen rikastustoimintaa voida riskittävästi käynnistää
- Uraanikaivostoiminnan aloittamista Kuusamossa ei hyväksytä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (Kuusamon kaupunginhallitus 20.2.2007 41 §)

9) muut yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömät ja kaivosluvan edellytysten toteuttamiseen liittyvät seikat;

Tähän selvityspyynnön kohtaan Dragon vastasi: *”Toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta.”*

Selvityspyynnön kohdan 9 alkuosaan Dragon ei vastannut, kuin yleisten ja yksityisten etujen kannalta välttämättömiä muita seikkoja ei olisi. Ei niitä ollut myöskään kohdissa 1-8. Vastauksessa kehutti asiantuntemus huolehtia turvallisuudesta ja edellytyksistä rajoittaa toiminnan vaikutuksia on epäilyksenalainen, koska Dragon ei missään kohdin esitä kyvykkyyttä arvioida noita toiminnan vaikutuksista eikä esitä keinoja niiden rajoittamiseksi.

Toisaalta esitetty lause *”ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta”* kertoo aikomuksesta hyödyntää uraanikin jälkikäteen, vaikka uraanisanaa ei missään kohden kuulutusasiakirjoja tuotu esille.

C2 Sivakkaharju ja Meurastuksenaho

Kuulutusasiakirjojen mukaan Sivakkaharjun kaivospiiri (KaivNro 4013) on valmis ja kaivoskirja on annettu 17.11.1975. Meurastuksenahon kaivospiiri (KaivNro 4909) on myös valmis ja kaivoskirja on annettu 2.10. 1997. Kummassakaan kaivospiirissä kaivostyötä ei ole aloitettu eikä koelouhintaa ole suoristettu.

Dragon on antanut Sivakkaharjuun ja Meurastuksenahoon liittyvät selvitykset lähes sanasta sanaan samanlaisena kuin Juomasuohonkin. Toki Juomasuolla oli koelouhintaa suoritettu. Niinpä mekin toistamme tässä kohdin Juomasuon kaivospiirin kohdalla esittämämme muistutukset myös Sivakkaharjua ja Meurastuksenahoa koskevana. Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun uraanin olevan mainittuna GTK:n datarekisterissä 12.1.2007 (0,12 % U). Tuon mukaan Sivakkaharjun uraanipitoisuus ylittää uraanimalmion 0,1 %:n rajan. Kuulutusasiakirjoissa ei kuitenkaan Sivakkaharjun uraania mainita.

Huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan aivan Rukan matkailukeskuksen vieressä keskeisellä matkailualueella. Dragon ei selvityksessään edes mainitse matkailuelinkeinolle mahdollisesti syntyvää haittaa eikä sen haitan estämiskeinoja.

Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan Noivioharju-Sivakkaharjun pohjavesialueen reunalla tai päällä. Kuulutusasiakirjoissa ei tuota

virallista I -luokan pohjavesialuetta edes mainita, eikä pohjaveden pilaamisen estämiskeinoja esitetä. Edes YVA-selostuksessa 2013 ei esitetty mittaustuloksia pohjavesien virtaussuunnista, nopeuksista ja määristä, eikä esitetty keinoja pohjaveden suojelemiseksi. Huomautamme, että pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton. Edes kaivoslain alaisilla määräyksillä tai määräysten puuttumisilla ei voida sallia pohjaveden pilaamista. Katsomme, että pohjavedet ovat sellaisia yleiseen etuun liittyviä seikkoja, jotka on erikseen kaivospiirimääräyksillä turvattava. Uraaniviyöhykkeellä tuollainen pohjavesialueen suojeleminen uraania käsittelevän kaivostoiminnan yhteydessä on käsityksemme mukaan mahdotonta, joten katsomme ainoaksi suojelumahdollisuudeksi kaivosoikeuden perumisen ja kaivospiirien purkamisen.

D) Kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvä vakuus 10 luvun mukaisesti sekä muut lopettamiseen liittyvät ja lopettamisen jälkeiset velvollisuudet.

Kuulutusasiakirjojen mukaan Juomasuon esiintymää on koelouhittu vuonna 1992. Koelouhoksen pituus on noin 200 metriä ja leveys noin 100 metriä. Avolouhos on täyttynyt osittain vedellä. Syvyyttä ei mainita.

Kuulutusasiakirjan mukaan Juomasuon kaivospiirialue ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta. Kaivoslain mukaista vakuutta koskevia jälkihoitokustannuksia toiminnanharjoittaja arvioi aiheutuvan pintamaakasojen maisemoinnista, tutkimuskaivantojen peittämisestä sekä avolouhoksen reunojen luiskauksesta tai avolouhoksen aitaamisesta.

Vaadimme Juomasuon koelouhinnassa syntyneen avolouhoksen täyttämistä niin sanotulla tiiviskerrosmenetelmällä pohjavesien pilaantumisen estämiseksi. Emme hyväksy louhoslammen jättämistä silleen eikä aitaaminen ja varoitustaulut tai edes louhoksen sivujen luiskaaminen estä pilantuneen louhosveden vajumista pohjaveteen saakka, ellei veden kulkeutumisen estäviä tiiviskerroksia rakenneta riittävän huolellisesti.

Tiiviskerroskerrosten rakentamisten ja avolouhoksen yhteydessä on selvittävä nykyisen radioaktiivisia aineita sisältävän louhosveden käsittely. Louhosvettä ei sellaisenaan saa johtaa ympäristöön ja vesistöihin.

Louhosalueen vierellä olevat uraanipitoiset louhoslohkareet on poistettava ja maaperien radioaktiivisuustasot kartoitettava ja tarvittavat toimenpiteet tehtävä.

Louhosalueen ympäristöstä on selvittävä radioaktiivisuuskertymät ja poistettava saastuneet maaperät ja kasvillisuus. (vrt. näkinsammaleen alfasäteilypitoisuus.)

Sivukivikasojen uraanipitoisuusmäärät on selvittävä.

Ympäristön radioaktiivisuuden seuranta on järjestettävä laajemmaltakin alueelta, jotta pitkän ajan vaikutukset voidaan kontrolloida. Viittaamme tässä yhteydessä Paukkajanvaaraan ja Soklin koerikastuksista syntyneisiin vuosikymmeniä kestäneisiin jälkiseurantatoimenpiteisiin.

Noihin nykyisen tilanteen edellyttämiin jälkihoitovelvoitteisiin nähden Dragonin ehdottama 5000 € vakuus vaikuttaa olemattomalta. Katsomme, että kaivosviranomaisen on vakuusharkinnassaan otettava uraanin aiheuttamat jälkihoitokustannukset täysimääräisesti huomioon ja asetettava riittävä vakuus noiden jälkihoitotoimenpiteiden asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Jo ennen varsinaisten jälkihoitotoimenpiteiden määrittämistä on kaivoksen turvallisuus tarkastettava ja tarpeelliset väliaikaiset turvaamistoimenpiteet määrättävä välittömästi tehtäväksi.

Kuusamossa Kitkan Viisaat ry hallituksen puolesta,
Mika Flöjt
Puheenjohtaja
Puh. 040 578 8784, mika.flojt@gmail.com
Kormasentie 1 93600 Kuusamo

Liite 1 Ote GTK:n kaivoskartasta 18.4.2014

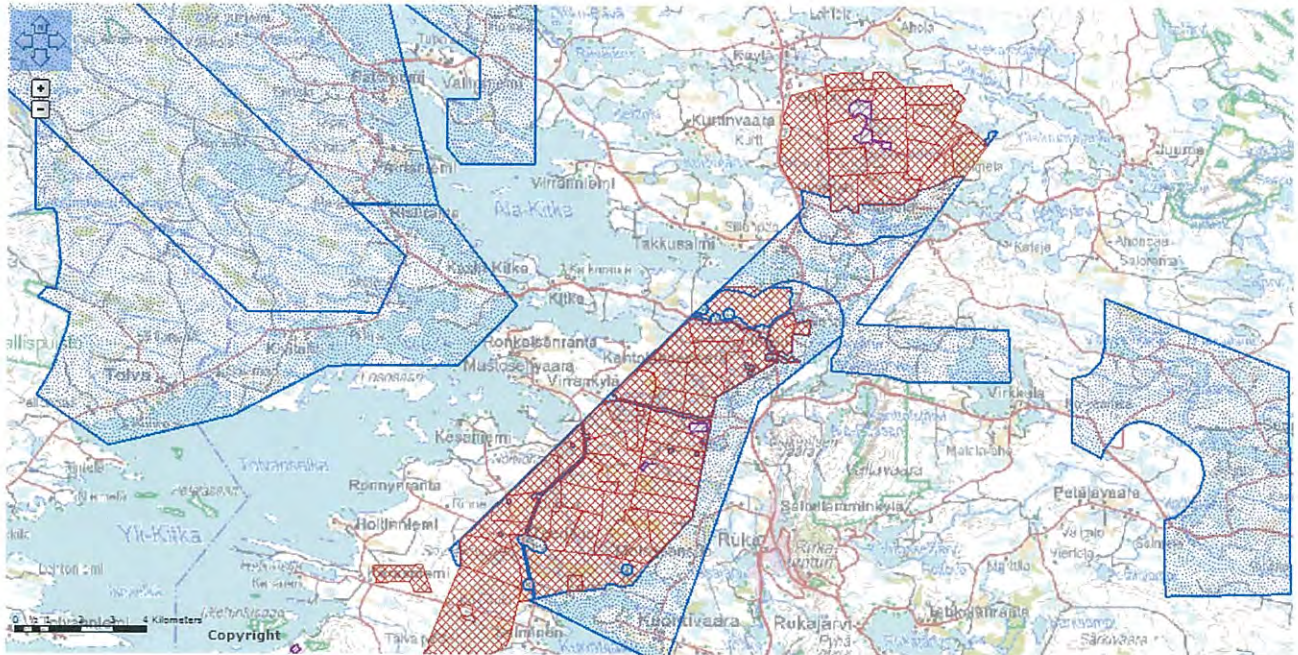
Liite 2 Kuusamon uraanivyöhyke. Kuva GTK:n kaivoskartasta.

Liite 3 Kitkan Viisaiden tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä)

(Tulosten esittelytilaisuudesta video: <http://www.youtube.com/watch?v=wVEuCpx7QMc>)

LIITE 1

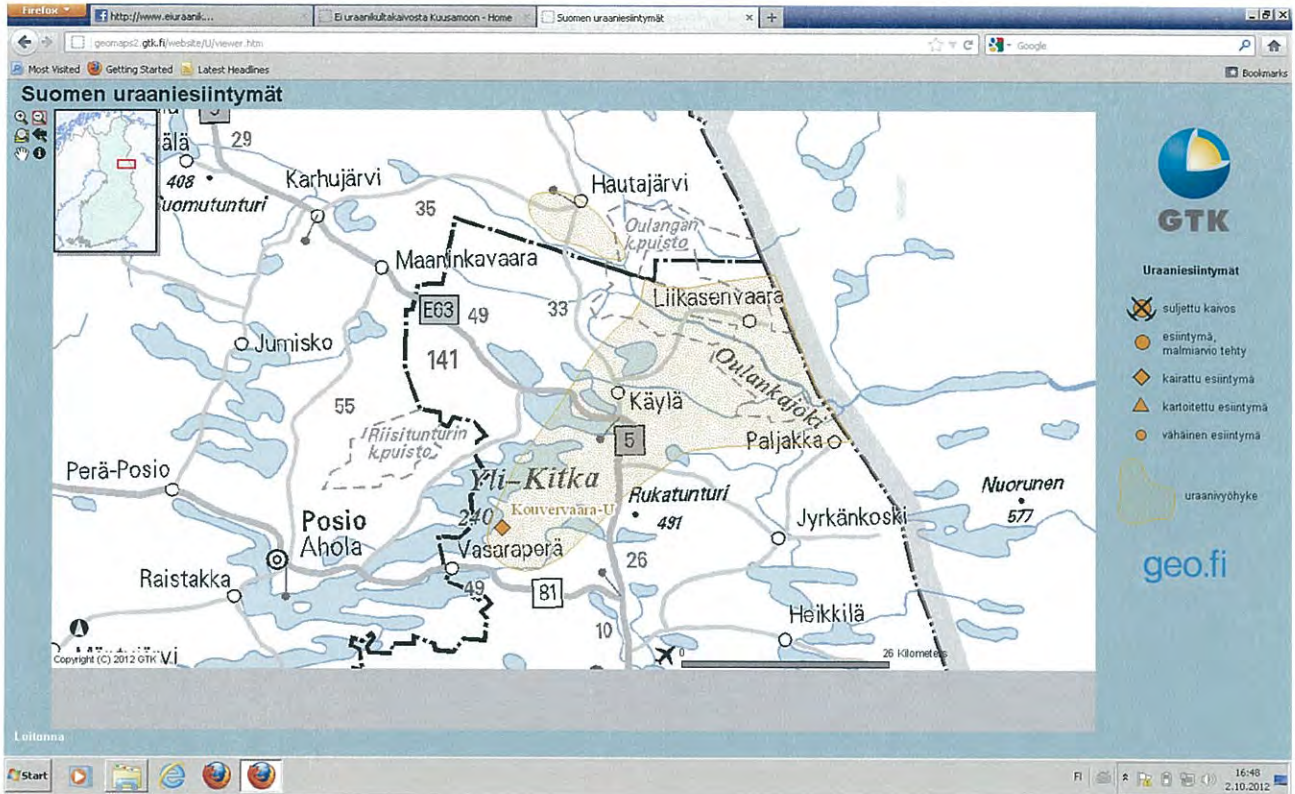
Ote GTK:n kaivoskartasta 18.4.2014

<http://geomaps2.gtk.fi/tukes/> Kaivoskrtta 18.4.2014. Huomattakoon, että ns. karensissa olevat alueet eivät näy kartassa.

LIITE 2

Kuusamon uraanivyöhyke. Kuva GTK:n kaivoskartasta.

Kuva GTK:n kaivoskartasta 2.10.2012.

Kitkan Viisaiden tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä)

Raportti

K1301414

Sivu 2 (7)

29UTBOR4Y2P

Asiakkaan tunnus		2. Juomasuo Louhos 3m 4.10.2013				
Näytteennumero		H13008020				
Analyyssi	Tulos	Mittausepävarmuus (%)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allaikirjoitus
Näyt.osikäsitt./murskaus/suodatus*	-			1	1	SJAB
Al	12.4	1.24	mg/l	2	1	SJAB
Sb	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
As	0.0286	0.0029	mg/l	2	1	SJAB
Ba	0.110	0.0110	mg/l	2	1	SJAB
Be	0.00068	0.00007	mg/l	2	1	SJAB
B	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
Cd	<0.0004		mg/l	2	1	SJAB
Ca	30.2	3.02	mg/l	2	1	SJAB
Cr	0.0224	0.0022	mg/l	2	1	SJAB
Co	1.90	0.190	mg/l	2	1	SJAB
Cu	0.164	0.0164	mg/l	2	1	SJAB
Fe	26.2	2.62	mg/l	2	1	SJAB
Pb	0.0184	0.0018	mg/l	2	1	SJAB
Li	0.0012	0.0001	mg/l	2	1	SJAB
Mg	13.6	1.36	mg/l	2	1	SJAB
Mn	1.38	0.138	mg/l	2	1	SJAB
Mo	<0.0020		mg/l	2	1	SJAB
Ni	0.102	0.0102	mg/l	2	1	SJAB
P	0.869	0.087	mg/l	2	1	SJAB
K	5.63	0.563	mg/l	2	1	SJAB
Se	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
Ag	<0.0010		mg/l	2	1	SJAB
Na	2.12	0.212	mg/l	2	1	SJAB
Tl	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
V	0.0208	0.0020	mg/l	2	1	SJAB
Zn	0.0246	0.0025	mg/l	2	1	SJAB
Hg	<0.010		ug/l	4	1	SJAB
alfa-aktiivisuus	0.30	0.03	Bq/l	3	1	SJAB
S	32800	3280	ug/l	5	1	SJAB
Sn	<10		ug/l	5	1	SJAB
Bi	<10		ug/l	5	1	SJAB
Si	8450	845	ug/l	5	1	SJAB
Sr	30.4	3.05	ug/l	5	1	SJAB
Te	15	1.48	ug/l	5	1	SJAB
Ti	178	17.8	ug/l	5	1	SJAB
Zr	1.6	0.160	ug/l	5	1	SJAB
U	63.4	6.34	ug/l	5	1	SJAB
Ce	13.0	1.30	ug/l	5	1	SJAB
La	7.55	0.75	ug/l	5	1	SJAB
Tb	0.38	0.04	ug/l	5	1	SJAB
pH	7.36	0.08		7	1	SJAB
fluoridi	<0.200		mg/l	8	1	SJAB

Raportti

K1301415

Sivu 2 (7)

29UTDZ8GY90

Asiakkaan tunnus		3-1 Louhos 2m 4.10.2013				
Näytteenumero		H13008028				
Analyyssi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allekirjoitus
k.a. 105°C	60.8	3.04	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	12.6	2.53	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	38.3	7.66	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.341	0.068	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	332	66.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	49.8	9.97	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	52.3	10.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	21700	4330	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	17.4	3.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	242	48.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	1.14	0.23	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	40.6	8.1	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	403	80.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	6.6	1.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	<0.52		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	7.38	1.48	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	40.1	8.02	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	18.5	3.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.21		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Al	12300	2470	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Bi	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
B	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ca	3470	693	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mg	8050	1610	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
K	3180	636	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Se	2.9	0.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Si	142	28	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Na	518	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
S	551	110	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Te	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ti	1130	227	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zr	6.9	1.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	128	25.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	43.3	8.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Raportti

K1301415

Sivu 5 (7)

29JTDZSGY90

Asiakkaan tunnus		9.Hangaspuro 2 oja hiekka 6.10.2013				
Näytteenumero		H13008033				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allekirjoitus
k.a. 105°C	74.8	3.74	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	19.4	3.89	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.166	0.033	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	216	43.2	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	58.0	11.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	8.5	1.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	36000	7200	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	980	192	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	14.8	2.9	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	519	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	2.2	0.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	1.29	0.26	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	4.96	0.99	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	79.1	15.8	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	8.1	1.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.20		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	1.3	0.3	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	18.8	3.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Asiakkaan tunnus		11. Juomasuo Louhok.radio 6.10.2013				
Näytteenumero		H13008034				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allekirjoitus
Näytteenäytelmä/murskaus/suodatus*	-			4	1	SUAB
U*	188000	37700	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
k.a. 105°C	97.2	4.66	%	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus	127E5	1910000	Bq/kg k.a.	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus: 12700000 Bq/kg k.a.						

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:55
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn
Liitteet: UusinSiilasmajanKilta muistutus Tukes Dragon.docx

Lähettäjä: siilasmajan kilta [<mailto:kitkajoki@gmail.com>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 8:57

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn

Hyvä TUKES

Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn liitteessä.

Lausujat: Kuusamon ja Sallan arvokkaiden taimenjokien kalaseurat suojellussa Kitka-Oulankajokien ns. Koutajoen vesistössä.

Kuusamossa 28.4.2014

Siilasmajan Kilta ry, Kitkajoki – Kuusamo
Rupakiven Ritarit ry, Oulanka-Savinajoen kalastusseura, Salla

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Muistuttajat:

Siilasmajan Kilta ry
Kitkajoen kalastusseura, Kuusamo
kitkajoki@gmail.com
yhteyshenkilö Jarmo Paloniemi
paloniemi.jarmo@gmail.com

Rupakiven ritarit
Oulanka-Savinajoen kalastusseura, Salla
Yhteyshenkilö Tuomas Jokelainen
tuomas.jokelainen@gmail.com

Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn

Dragonin kaivospiirien päätöksissä ei ole huomioitu riittävällä tavalla erämaisen ja kirkkaan Kitka- ja Oulankajoen arvokkaita erityispiireitä. Dragonin YVA prosessissa ilmenneiden tietojen pohjalta asiaa ja hanketta ei ole informoitu Suomen ja Venäjän rajavesisopimuksen mukaisesti Venäläiselle osapuolelle eikä YVAsta ja lupapäätöksistä ole heille venäjän kielistä materiaalia tarjolla. Sama tilanne on tässä TUKESin kaivospiirikuuluksissa ja prosessissa.

Kaivoshanke sijoittuu Venäjälle laskevan Kitkajoen vesistön alueelle, vaikuttaen suoraan ja välillisesti Kitkajokeen siten on suomalaisessa oikeus- ja sivistysvaltiossa itsestään selvää, että naapuria tiedotetaan asiallisesti ja heidän kanta kuullaan Rajavesisopimuksen mukaisesti näin isossa luontoa ja vesistöä saastuttavassa kysymyksessä.

Alla kerromme kuinka Kitkajoen Juomasuon kaivospiirin avolouhos jo saastuttaa Kitkajokeen laskevaa Hangaspuroa, siten pilaten, saastuttaen, erittäin arvokasta rajavesistöä. Katsomme, että on TUKESin velvollisuus aloittaa pikaisesti toimet, jolla saastumista vähennetään ja lopulta avonainen Juomasuon uraanilouhos peitetään suojaavan maakerroksen alle, eikä se enää altistu sadannalle, eikä siten tuota saastuneita suotovesiä niin runsaassa määrin. Nykyinen tilanne Juomasuon louhoksella on Rajavesisopimuksen vastainen.

Muistutamme TUKESia että on heidän velvollisuus pyytää virallista lausuntoa Suomalais-Venäläiseltä rajavesikomissiolta ja Rajavesikomission pitää virallisesti tiedottaa ja käsitellä asiaa venäläisen osapuolen kanssa. Jos tämä prosessi laiminlyödään nyt TUKESin ja Rajavesikomission toimesta tulkitsemme sen virkavirheeksi ja yleisten etujen vastaiseksi huonoksi hallintokulttuuriksi.

Muistutamme TUKESin virkamiehiä lainvoimaisesta Suomen Tasavallan ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton välinen rajavesistöjä koskeva SOPIMUKsesta:

<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1965/19650026>

2 artikla

"Rajavesistöissä tai sen rannalla ei ilman sellaista menettelyä, josta tämän sopimuksen II luvussa säädetään, ryhdytä toimenpiteisiin, jotka voivat aiheuttaa toisen sopimuspuolen alueella sellaisia vesistön aseman, syvyyden, vedenkorkeuden tahi vapaan vedenjuoksun muutoksia, jotka saavat aikaan vahinkoa tahi haittaa vesialueelle, kalastukselle, maalle, rakennuksille tai muulle omaisuudelle taikka voivat aiheuttaa tulvan vaaraa tai merkittävää vedenvähyyttä, muuttaa valtavylyä, vaikeuttaa yleisen kulku- tai uittoväylän käyttämistä taikka muulla edellä mainittuun verrattavalla tavalla loukata yleistä etua. Sama koskee toimenpiteitä, jotka aiheuttavat väylän muuttamisen, sulkemisen tai siirtämisen, vaikka nämä toimenpiteet eivät johtaisikaan edellä mainittuihin seurauksiin. Sopimuspuolet huolehtivat siitä, että rajavesistöt ja niissä olevat rakenteet pidetään sellaisessa kunnossa, ettei niistä aiheudu edellä tässä artiklassa tarkoitettuja vahingollisia ja haitallisia seurauksia.

4 artikla

Sopimuspuolet ryhtyvät toimenpiteisiin, jottei rajavesistöjä pilata puhdistamattomilla teollisuus- tai asutusjätevesillä, puutavaran uittojätteillä, alusten jätteillä tai muilla aineilla, jotka voivat aiheuttaa välittömästi tai ajan mittaan vesistön madaltumista, veden laadun vahingollista muuttumista, vahinkoa kalakannalle, maiseman huomattavaa pilaantumista, vaaraa väestön terveydelle taikka muita niihin verrattavia vahingollisia seurauksia väestölle ja kansantaloudelle.

Sopimuspuolet päättävät tarvittaessa yhteisesti vaatimuksista, joita veden laadulle kussakin rajavesistöissä tai sen osassa on asetettava, sekä ovat jäljempänä II luvussa määrättyä menettelyä noudattaen yhteistoiminnassa keskenään suorittaessa rajavesistöjen veden laadun valvontaa ja toimenpiteitä näiden vesistöjen puhdistautumiskyvyn parantamiseksi.

Milloin joidenkin toimenpiteiden suorittaminen saattaa aiheuttaa vesistön tai sen osan pilaantumista sekä veden puhdistautumiskyvyn huonontumista toisen sopimuspuolen alueella, älköön tällaisiin toimenpiteisiin ryhdyttävä noudattamatta niitä määräyksiä, jotka on esitetty tämän sopimuksen II luvussa."

Koska näin suuressa hankkeessa ei ole kuultu rajavesistön toista osapuolta ei TUKESin aloittama kuulutus voi millään tavalla olla oikea, jos Kitkajoen ja Kitkajärven Rukan alueella olevista kaivospiiristä ei kysytä Rajavesikomissiolta ja venäjän aluehallinnon edustajilta. Rajavesisopimusta on noudatettava.

Korostamme, ettei Suomesta ei löydy Kitka-, Kuusinki- ja Oulanka- ja Savinajoen ns. suojellun Koutajoen joen vesistölle ja arvokkaille luontaisille suurtaimen vaelluskaloille korvaavaa vesistöä.

Täydennämme tarvittaessa muistutustamme.

Yleisesti: Suojeltu Kitkajoki ja Oulanka-Paanajärvi vesistö uhattuna

Dragonin kaivospiirit + valtaushakemukset Pohjois-Kuusamossa Kitka-Ruka-Kitkajoki-Oulangalla sekä mahdolliset kaivostoiminnan laajentumisen satelliittilouhokset (laajoja varauksia Kuusingilla, Kitkajärvellä, Pohjois-Posiolla ja Etelä-Sallassa Oulanka-Savinajoella) ovat järjestään tunnettuihin uraanimalmioihin ja sijaitsevat uraanivyöhykkeellä (ks. Liite 1).

Lisäksi aikaisemmat geologien tekemät kairaukset ja tutkimukset osoittavat kaivoshankkeen todellisen luonteen → uraanikultakaivokset, satelliittilouhokset ja uraanikultaa käsittelevä keskusrikastamo.

Dragonin YVA selostuksessa ei tuoda esille kyseisen alueen GTK:n mittavia uraanitutkimuksia, joita ovat tehneet, esimerkiksi:

Pääkkönen (1979), Vanhanen (1981), Pankka & Vanhanen (1984), Vuokko (1988), Pankka (1989), Vanhanen (1989), Pankka & Puustinen & Vanhanen (1991). Lisäksi GTK:n geologi Erkki Vanhanen esitteli vuonna 1987 Itävallassa kansainvälisen atomienergiajärjestö IAEA:n kokouksessa Kuusamon liuskealueen uraaniesiintymiä. Myös Suomi-Neuvostoliitto Symposiumissa vuonna 1989 esiteltiin Paanajärvi-Kuusamo-Kuolajärvi alueen uraaniesiintymiä (Vanhanen 1991). Viittaamme lisäksi liitteessä esitettyyn GTK:n määrittelemään Kuusamon uraanivyöhykekarttaan

Faktat osoittavat että Dragonin YVAssa olevan Rukan Sivakkaharjun kaivoksen uraanin keskipitoisuus on jopa 0,12 % GTK uraanirekisterin mukaan. Kitkajoen Juomasuo-Hangaslampi sisältävät merkittävät määrät uraania. Juomasuon Hangaslammella Dragonin kairaustulos on 2,4 % uraania ja korkein Juomasuon kivilinäyte on 18,7 % uraania. **Juomasuolla on kovemmat pitoisuudet uraania kuin kultaa, sitä on myös määrällisesti enemmän.** GTK:n tutkija Heikki Pankan (1989) mukaan Juomasuon esiintymässä sulfidipitoiseen serisiittikvartsikiveen on kullaa ja kobolttia lisäksi rikastuneet myös uraani, wolframi ja telluuri. **Selvimminkin kultaa näyttää rikastuneen uraniniittirakeisiin sekä niiden välittömään läheisyyteen. Pankan mukaan tyypillisessä kairausreiässä R320 korkeimmat uraani- ja kultapitoisuudet esiintyvät samassa kohdissa (152 m syvyydellä), jossa uraanin pitoisuus on 3000**

ppm ja kullan 16 ppm. (ppm tarkoittaa miljoonasosaa; 3000 ppm = 0,3 %.) Joten Pankan mukaan tyypillisen kairausreiän korkeimmassa kultapitoisuuskohdassa uraania on 187 kertaa kultaa enemmän." Huom. Uraania siis 0,3 %, kun uraanikaivostoiminnan taloudellisuusraja on 0,1%. (ei ympäristö- ja terveysturvallisuusraja). [Lähde: Pankka, Heikki (1989): 'Kuusamon Juomasuon Co-Au-esiintymän malmitutkimukset vuosina 1985-1989'. (GTK:n raportti M19/4613/-89/1/10. Sivut 18 ja 19.)

Erikseen huomautamme, että näissä Tukesin kuuluttamissa yleisen ja yksityisen edun turvaamisen nimissä tehdyissä kuulutusasiakirjoissa ei uraania mainittu ollenkaan. Kuin uraani ei muistuttajille kuuluisi.

Dragonin lisävaltauksissa Kitkajoen Juomasuon ympärille ns. "Hangaslammelle" ja Petäjävaaraan on samat riskit pohjavesijänteille ja lähteille. Alueella on uraanivyöhykkeellä ja Dragonin kaivos YV:stä selviää alueen korkeat uraanipitoisuudet jopa 2,4% uraania. Viereisen Juomasuon uraanilouhoksen kivinäytteen korkein pitoisuus oli 19% uraania. Vaadimme Dragonin kaivospiirejä ja valtauksia käsiteltävän uraanivaltauksina. Juomasuon avonaisen uraanilouhoksen ympärillä on lähteitä ja valtaushakemus alueella on myös nimensä mukaisesti Hangaslampi ja Pohjaslampi. Pohjaslammen Pohjasvaarassa on tunnettuja lähteitä. Hangaslammesta lähtevä Hangaspuro on jo todettu saastuneeksi Juomasuon uraanista ja se laskee suoraan Kitkajokeen. Hangaspuron saastuminen Juomasuon louhoksen saastuneista suotovesistä muodostaa suoran konkreettisen uhan Ylä-Kitkajoen Kitkan taimenkannalle, Jyrävän alapuoliselle harvinaiselle suurtaimenkannalle, Koutajoen vesistön raakkukannoille, Kuusamon koskien kalastusmatkailulle, paikallisten ikimuistoiselle nautinnalle sekä koko pitäjän imagolle.

Kitkajoki on tunnettu taimenistaan ja harjuksistaan. Kitkajoki on myös matkailu, retkeily- ja koskenlaskualue. Kuusamolaisille Kitkajoen nautinta, virkistys ja kalastus on ollut ylisukupolvien erityisen merkityksellistä. Jokikalastus on ollut osa kuusamolaisten ja sällalaisten perheiden ja sukujen ylisukupolvista kulttuuriperintöä. Kitkajoen kosket, Kuusamon kosket, erityisesti saamelaisille pyhä Jyrävän vesiputous ja sen alapuoliset suurtaimenet ovat olleet vuosisatoja, vuosituhansia kalastuksen kohteena. Kuusamon käräjöpöytäkirjat todistavat suurjokien merkityksen alueen kuusilappalaisten, kuusamolaisten, nautinnalle ja elämälle. Elävä jokikalastuskulttuuri on jatkumoa tästä vanhasta perinteestä ja ylisukupolvisesta nautinnasta.

Jyrävän alapuolinen Kitka-, Kuusinki- ja Savina-Oulanka -jokien vaellustaimenta aina Venäjän Paana- ja Pääjärveä myöten on jääkauden jälkeen makeaan veteen loukkuun jäänyt meritaimenkanta, mikä on sopeutunut makeaan veteen, mutta säilyttänyt meritaimenille ominaisen käyttäytymisen nousta jokiin pelkästään kudulle, toisin kuin normaali järvitaimen, joka nousee jokiin myös syönnökselle. Jyrävän alapuolisilla taimenilla mahalaukku surkastunut meritaimenten tapaan kutuvaelluksen aikana – meritaimenten tapaan. Jyrävän alapuolinen taimenkanta todistettu olevan geneettisesti erilainen kuin ns. Kitkajärven ja Ylä-Kitkajoen uhanalainen taimenkanta.

Kitkajärven ja Kitkaan laskevien jokien ja järvien kalastus on osa kuusamolaista ja posiolaista kulttuuria ja virkistystä sekä ammattikalastusta. Kitkajärvi on tunnettu taimenistaan ja muikuistaan. Kitkajärven kalastaminen on jatkunut ylisukupolvien ja Kitkan ammattikalastajien tuotteet mm. Kitkan Viisas – muikku on saanut EU:n tuotesuojan. Dragonin uraanikultakaivos ja lisävaltauksien kairaukset uraanivyöhykkeellä on uhka Kitkan ja Kitkajoen kalastusperinteelle, kalastuselinkeinoille ja

virkestykselle, siten vastoin kuusamolaisten, erityisesti Kitkan ja Kitkajoen, Kuusingin ja Oulangan yhteisöjen kalastus- ja nautintaoikeuksia.

Uraania sisältävä kaivostoiminta on eräs saastuttavimmista ja vahingollisimmista kaivostoiminnan muodoista maailmassa. Koska malmin uraanipitoisuus on usein pieni, yli 99 prosenttia malmin sisältämästä kiviaineksesta jää kaivosalueelle jätteenä ja erotusprosessissa syntyy runsaasti radioaktiivista jättevettä. Jätekievet ja murskeet sisältävät 85 prosenttia uraanimalmin radioaktiivisuudesta sekä raskasmetalleja, kuten arsenikkia, toriumia, kadmiumia ja lyijyä. Avolouhoksen jätekummuista leviää ympäristöön radioaktiivista pölyä ja suurempia radonkaasun päästöjä. Radon kulkeutuu tuuliolosuhteiden mukaisesti 3,8 vuorokautta muuttuen vaaralliseksi poloniumiksi. Uraania ja arseenia sisältävät myrkyjäteläat ns. rikastushiekka-altaat aiotaan kasata kuusamolaisten Käylän ja Säckkilän kylien väliin vain 2 km päähän kylästä, vain 1 km päähän Kitkajoesta. Tämä on mielestämme ihmisten elinympäristön ja Kitkajoen koskikalastusmatkailualueen puhtauden ja viihtyvyyden tuhoamista. METLA:n mittaustulokset osoittavat että myrkyllinen arseenipöly kulkeutuu kaivokselta yli 5 km päähän. Täten alueen kylät, mökit ja Kitkajoen matkailualue on saasteiden vaikutuspiirissä.

Siten Dragonin avokaivokset Rukalla ja Kitkajoella sijaitsevilla kaivospiireillä olisivat ympäristö- ja terveysongelmiltaan ja radioaktiivisilta päästöiltään uraanilouhostoimintaa ja sellaisena ne tulee kaivosviranomaisen nähdä ja käsitellä. Kaivosyhtiö on lehtijutuissa (Kaleva) ja omassa finanssiraportissa myöntänyt, kiinnostuksensa uraanin talteenottoon (uraanituotantoon). Omassa Finanssiraportissaan Dragon toteaa, että Talvivaara osoittaa mallin kuinka uraani voidaan jälkikäteen luvittaa tuotantoon. Tavoitteena on siis kunnan uraani-veto-oikeuden välttäminen ja ihmisten huijaaminen. Tämöistä epärehellisyyttä ei voi viranomaistahot hyväksyä ja siten päätöksillään edistää hankkeen etenemistä. Mikäli näin tapahtuisi, olisi se irvikuva yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta.

Dragonin kaivoshanke on yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen/turvattomuuden näkökulmasta uraanikultakaivos, koska uraania on kovempia pitoisuuksia ja määrällisesti enemmän kuin kultaa. Hankkeessa on uraanikaivoksen jäteongelmat ja päästöt. Muistutamme, uraanin taloudellinen talteenotto ottaa ”talteen” vain 20 % kaivostoiminnan radiologisista säteilyistä, loput 80 % säteilymääristä jää kaivosalueelle ja rikastamolle jätteisiin saastuttamaan, erittäin pitkäaikaiseksi terveys- ja ympäristöongelmaksi. Uraanin ”talteenotossa” yhtiöt hamuavat vain tiettyjä uraanin osia, jotka ovat taloudellisesti merkittäviä uraaniteollisuudessa (liite 2 keltaisella merkittyjä). Loput noin 80% uraanin säteilymääristä jää kaivosalueelle, louhokselle murskeisiin ja sivukiviin ja jätteiden ns. ”rikastushiekka-altaisiin”. Rikastushiekkakin on vääristävä nimitys, koska malmi jauhetaan kertaluokkia hiekkaa hienommaksi hieusumaiseksi jauheeksi. Kaivostoiminnassa avokaivokset ja kaivostunnelit vapauttavat ilmaan reilusti runsaampia radonkaasun päästöjä, uraanipölyä (useita eri radionuklideita). Radioaktiiviset aineet levittäytyvät kaivoksen ympäristöön (ravintoketjuun) ja vesistöön sekä pohjavesiin.

Vaadimme että ELY-keskus, Kuusamon kunnan viranomaiset sekä Tukes ottavat huomioon sen, että radiologisen perustilaselvityksen tietoja ei ollut YVA-selostuksessa lainkaan eikä YVA-asetuksen mukaista pakollista erillistä uraaninkäsittelyn YVA-arviointia oltu tehty. Täten Dragonin kuulutusasiakirjassa viittaamassa YVA-selostuksessa ei ole käsitelty riittävän syvällisellä tavalla louhinta-, kaivos- ja rikastamoalueiden sekä kaivos- ja rikastamotoiminnan jätealueiden osalta näitä uraanin ja sen

kaikkien hajoamistuotteiden myrkyllisyyteen ja säteilyyn seuraavia ongelmia: *Geologian tutkimuskeskus (GTK) raportoi eduskunnalle uraania sisältävän kaivostoiminnan ongelmista.*

Alla oleva on suoria lainauksia GTK:n raportista: nimeltä TIEDONANTO 35 G:

"Kaikki primääriset keskinäisessä tasapainotilassa olevat uraanimalmi sisältävät radiumia, joka juuri on poikkeuksellisen korkean säteilytason aiheuttaja uraani-kaivoksissa. "Tavallisten kaivosten" toimintaan liittyvien haittatekijöiden lisäksi uraani-kaivosten työntekijät joutuvat alttiiksi hengitysilman sisältämälle radon-kaasulle ja sen lyhytikäisille tytärnuklideille, hengitysilmassa oleville pitkäikäisille alfa-aktiivisille hiukkasille sekä kohonneen ulkoisen säteilyn vaikutukselle. Merkittävimmän haitan muodostaa kuitenkin radon lyhytikäisine tytäraineineen. Lyhytaikaisesti radonpitoisuus nousee louhinnan edellyttämän malmin porauksen, räjäytyksen ja kuljetuksen aikana pölyhiukkasiin tarttuneiden uraanisarjan aineiden vuoksi. Pölyn ja ulkoisen säteilyn yhteenlaskettu osuus kaivostyöntekijöiden säteilyaltistuksesta jää yleensä radonin osuutta alhaisemmaksi. On arvioitu, että pölyn ja ulkoisen säteilyn osuus on yhteensä n. 30 % kokonaisaltistuksesta. Radiumin pitkän puoliintumisajan vuoksi (noin 1600 vuotta) seisovan kaivosveden voidaan olettaa sisältävän runsaasti radiumia (ja sen seurauksena myös radonia) tai vaihtoehtoisesti suurissa vesisysteemeissä radium diffundoituu pitkiä matkoja, josta seuraa radonin leviäminen laajalle. Näin pintavesiin keräytynyt radon poistuu pääasiassa ilmaan. Myös kaivokseen valuvaan pohjaveteen on saattanut liueta uraania ja radonia, jolloin vuotokohtien läheisyydessä ilman radonpitoisuus voi olla hyvinkin korkea.

Maailmalta esimerkkejä

Kanadan ja Ruotsin luonnonolosuhteet vastannevat parhaiten Suomen olosuhteita. Kanadassa uraanimalmijätteiden sijoitusalueilla sadeveden suotautuminen ylittää haihdunnan. Malmijätteeseen jäänyt hapettava pyriitti (FeS₂) laskee valuvan veden pH-arvoa. Hapan vesi tehostaa esim. Th-230:n, Ra-226:n, Pb-210:n, As:n ja Ni:n vapautumista malmijätteestä ja joutumista ympäristöön. Tapahtuma voi jatkua hyvinkin kauan. Monissa uraanimalmijätteissä haitalliset ei radiologiset aineet, kuten Cat Pb, Zn, Set As, **Pb**, **Cd**, hapot, orgaaniset yhdisteet ym, muodostavat huomattavan pitkäaikaisen ympäristö- ja terveyshaitan. Tulokset osoittavat, että ensimmäisen 100 vuoden aikana haittojen perimmäinen aiheuttaja on alkuperäinen jätteeseen jäänyt radium. 100 000 vuoteen saakka Th-230 on pääasiallinen riskitekijä ja kun aikaa on kulunut n. 1 miljoonaa vuotta, haittavaikutusten pääasiallinen aiheuttaja on alkuperäisen malmin sisältämä U-238.

Haitallisten aineiden kulkeutuminen jätteistä.

Uraani-kaivosjätteen sijoituspaikan valinnassa ja suunnittelussa on otettava huomioon seuraavat radionuklidien vapautumis- ja kulkeutumistavat:

1. Tuulieroosio ja -kuljetus
2. Pintaveden kulutus- ja kuljetustyö
3. Pohjaveden liuottava vaikutus ja liuenneiden aineiden kulkeutuminen sen mukana
4. Kaasufaasissa olevien radioaktiivisten aineiden säteilyvaikutus

5. Ekologisten tekijöiden (kasvit tai eläimet) pääsy kosketuksiin radioaktiivisia aineita sisältävän malmijätteen kanssa

6. Ihmisten joko tahaton tai tahallinen käsiksi pääsy malmijätteeseen.

Uraanikaivosjätteistä peräisin oleva radioaktiivisuus kulkeutuu eliöihin eri tavoin ja altistaa eliöitä seuraavasti:

- a. ilmassa oleva radon ja sen tytärnuklidit
- b. suora gammasäteily
- c. jätteistä lähtevä ilman mukana kulkeutuva pöly
 - 1. suoraan hengitykseen
 - 2. laskeuma maan pinnalle
- d. kulkeutuminen veden mukana
 - 1. kiinteät radioaktiiviset hiukkaset
 - 2. liuenneet radioaktiiviset aineet

Lisäksi otettava huomioon

- gammasäteily
- ilman sisältämään pölyyn kiinnittyneet radioaktiiviset aineet
- radiumin liukeneminen veteen
- radonin liukeneminen veteen
- raskasmetallien liukeneminen ja siitä aiheutuvien haittojen kerrannaisvaikutus
- ravintoesuolojen liukeneminen

Haitalliset aineet, jotka voivat kulkeutua vesi- ja ilmareittien kautta ovat ekosysteemille potentiaalinen vaaratekijä. Laskelmien mukaan uraanin ja toriumin hajoamisen välivaiheena syntyvät Ra-226 tytärnuklideineen tuottaa valtaosan malmijätteeseen liittyvästä radioaktiivisuudesta, kun otetaan huomioon n. 1000 vuoden aika. Malmijätteen sisältämät haitalliset aineet vapautuvat vähitellen pyriitin hapettumisen, huokos- ja pohjaveden happamoitumisen ja sitä seuraavan liukenemisen vaikutuksesta.”

Muistutamme, että 1990 -luvun Outokummun ja STUK:in mittauksista selviää Juomasuon malmi olevan hyvin uraanipitoista (1000 ppm = 0,1%) .Rautuvaaran rikastamolla uraania kertyi niin, että tärypöytärikasteessa uraanin pitoisuus oli yli 46% ja työntekijöiden sallittu vuosittainen säteilyannos täyttyi jo kolmessa kuukaudessa. Katsomme, että YVA-selostuksessa on työntekijöiden, louhos- ja rikastamoalueiden vaikutuspiirissä elävien terveysriskejä tietoisesti vähätelty, vääristelty ja ongelmista vaiettu. Erityisen raskauttavaa on STUK:in toiminta ja rooli prosessissa Dragonin konsulttina. Edellä mainituista aikaisemmista Juomasuo raporteista huolimatta, STUK:in edustaja Dina Solatie sanoi valtuustosalissa ja Käylän tilaisuudessa ettei uraanikultalouhos ja uraanikulta-rikastamotoiminta muodosta terveysriskiä ihmisille. Katsomme, että tämä on muunneltua totuutta ja ihmisten tietoista harhaanjohtamista, vääristelyä, josta tulee olla seurauksia väärän tiedon lausujalle. Se ole mitenkään hyväksyttävää viranomaistoimintaa. Viranomaisten tulee olla rehellisiä ja kertoa oikeata tietoa alueen ihmisille.

Kitkan Viisaat julkisti 11.1.2014 tuloksia, mm.: louhoksen viereltä otetun kivinäyteen uraanipitoisuus (19 % uraania), louhosvedessä olevan sedimentin säteilypitoisuus (ylitti kansainvälisen säteilyn haitallisuusnormin kolmikertaisesti), louhosalueen ulkopuolelta kasvinäyte (näkinsammal alfasäteily 182

-kertaisesti yli kansainvälisen haitallisuusnormin ja 7 -kertaisesti yli ydinenergiain toimenpiderajan).
(liite 3) Tulokset selitetty videolla: <http://www.youtube.com/watch?v=wVEuCpx7QMc>

Lisäksi Oulun yliopiston Oulangan tutkimusasema oli suorittanut mittauksen Käylän Juomasuon louhoksella Kitkajokivarressa 11.10.2010, jolloin mittaussarjan suurimmat pitoisuudet olivat jopa huippukorkeat 16,3 ($\mu\text{Sv/h}$), kun normaali raja-arvo on 0,30 ($\mu\text{Sv/h}$) (mittauspistekartta liitteessä, tulokset alla). Vs. Oulangan tutkimusasemanjohtaja tohtori Riku Paavola totesi niiden olevan: ”STUK:in Kuusamon ja Käylän netissä oleviin taustasäteilymittauksiin verraten nuo korkeimmat arvot ovat 150-200 -kertaisia.”

Tämän jälkeen Juomasuon uraanilouhoksella on tehty lisäksi useita todentavia mittauksia toisilla mittareilla. Normaali alueen taustasäteily 0.10 - 0.20 microsievertiä tunnissa ja 0.30 ns. turvaraja, mutta Juomasuon mittauksissa korkeimmat luvut jopa huippukorkeat 66.4 microsievertiä tunnissa. Video katsottavissa:

<https://www.facebook.com/photo.php?v=10151718930163584&set=vb.176573525686757&type=3&theater>

Huomautamme kaivosviranomaiselle, että Juomasuon koelouhinnan synnyttämä uraanilouhos saastuttaa jo nyt ympäristöä, pohjavesiä ja vesistöjä. Vaadimme pikaisesti suojaamaan ja peittämään louhosalueen siten, että myös pitkänajan riski pohjavesien saastumiselle saadaan estettyä. Muistutamme, että Kitkajoen Juomasuo-Hangaslampi-Pohjasvaara kaivosalueen keskeltä virtaa Kitkajokeen suoraan Hangaspuro, josta on jo havaittu Juomasuon uraanilouhoksen saastuneita, radioaktiivisia, suotovesiä. Yleisesti Dragonin kairaustoiminta alueella on uhka alueen Kitkajoen pohjavesijänteille ja lähteille - se tulee viranomaisten toimesta pikaisesti kieltää.

Lisäksi vaadimme selvitystä ympäristöviranomaisilta ja yhtiöiltä siitä, mitä tapahtui Juomasuon patotulvassa 1990-luvulla ja mitä aineita pääsi Kitkajokeen. Paikalliset ihmiset raportoivat liejusta aina Juumajärveen saakka. Padon murtuminen on malli esimerkki siitä mitä riskejä ja vääjäämättömiä vuotoja ja onnettomuuksia kaivostoiminta toisi suojeltuun Kitkan-Koutajoen vesistöön.

Mielestämme valvontaviranomaiset niin ELY:ssä kuin TUKESissäkin ovat vastuussa, että he ovat tietoisesti sallineet Dragonin kairaustoiminnan tunnetulla uraanivyöhykkeellä ja pohjavesialueella ilman erillistä ympäristövaikutuksien arviointia ja uraanikuulutuksia (ministeriön uraaniasetus vanhaan kaivoslakiin 2006). Lisäksi myös Juomasuon kaivospiirien jatkamisluvat 2007 ja 2012 on tehty uraaniasetuksen vastaisesti ilman uraanimerkintöjä ja uraanikuulemisia. Nytkään näissä Tukesin kuulutussasiakirjoissa ei uraanista mainita mitään. Kuulutussasiakirjat ovat räikeän puutteelliset, kaivosyhtiön eduksi, eikä niiden antamien tietojen pohjalta voida yleisiä ja yksityisiä etuja luotettavasti turvata. Näiden kuulutussasiakirjojen perusteella ainoa turvaamismahdollisuus on kaivospiirien purkaminen.

Uraanikultakaivostoiminnan riskinä ovat erityisesti radioaktiivisen, myrkyllisten, jätevesien vuodot pohjavesiin ja vesistöihin, josta niitä on käytännössä mahdotonta poistaa. Saasteet kertyvät ravintoketjuun. Uraani kemiallisesti myrkyllisenä ja herkästi vesiliukoisena saastuttaa prosessivedet, jotka suunnitellaan YVA-selostuksessa laskettavaksi kaivoksen viereisiin vesistöihin, käytännössä Kitkaan ja

Kitkajokeen. Geologian professori Matti Saarniston totesi Koillissanomien haastattelussa yksiselitteisesti (KS 8.6.2007 s.7) Käylän Juomasuosta:

"Uraanikaivoksen vastustamiseen Saarnistolla on selvä syy, ei ole olemassa ensimmäistäkään esimerkkiä siitä, että uraanin louhinta- ja rikastus olisi onnistuttu pitämään suljetussa järjestelmässä. Uraanin louhinta ei onnistuta hallitsemaan, onnettomuus sattuu ennemmin tai myöhemmin. Uraanipöly- ja lieju leviää laajalle ja pilaa vesistöt ja pohjavedet pysyvästi. Murskattu jättekivi säteilee radonia moninverroin enemmän kuin ehjä kallion pinta hän luettelee. Tästä vuoksi hän ei myöskään hyväksy esimerkiksi kullan kaivamista, jos kullan mukana nousee uraania. Koillismaalta löytyy tällainen esiintymä esimerkiksi Käylän Juomasuolta."

Koskien suojelulla suojellussa Kitkan-Koutajoen vesistössä elää Suomen geneettisesti alkuperäinen vaellustaimenkanta, joka nousee kudulle Pää- ja Paanajärvestä Suomen puoleisiin Kitka-, Kuusinki-, Oulanka- ja Savinajokiin. Kuusamon suurtaimen on jääkauden jälkeen vesistöön loukkuun jäänyt meritaimenkanta. Sallan ja Kuusamon suurtaimenjokien pitkänajan virkistykseellinen, kalastusmatkailullinen ja luonnon monimuotoisuuden arvot ovat reilusti suuremmat kuin monikansallisten kaivosyhtiöiden lyhytaikaiset voitot. Lisäksi Suomen ja Venäjän rajasopimuksen 4§ kieltää valtioita aloittamasta sellaista teollista toimintaa, joka uhkasi rajavesistön puhtautta.

Hankkeen ympäristövaikutuksista ei ole hankittu Suomen ja Venäjän rajavesisopimuksen mukaisesti rajavesistössä tapahtuvasta teollisuushankkeesta rajavesikomission lausuntoa.

YVA-selostuksessa viitataan harhauttavasti kansainvälisen lausunnon tarpeellisuusharkinnassa Espoon sopimukseen. Koutajoen vesistö laskee Venäjälle Karjalan tasavallan Pääjärveen. Suomen ja Venäjän yhteisten vesistöjen asioita käsittelee kahdenvälisen valtiosopimuksen mukaisesti Suomen ja Venäjän rajavesikomissio, jolta ei kuitenkaan ole pyydetty lausuntoa. Tämä on erittäin vakava virhe ja puute. Venäläisiä osapuoli olisi pitänyt olla myös osa YVA ohjausryhmää ja heidän olisi tullut saada koko YVA venäjäksi käännettynä tasapuolisen tiedon saannin varmistamiseksi.

Kalastusseurat katsovat, että rajavesistöjen suojelutyössä ja kestävä kalastuksen hoidossa ja kalaveden puhtauden vaalimisessa yhteistoiminta yli valtakunnan rajan yhdessä venäläisten kanssa on oleellisen tärkeää, joten rajavesikomission lausunnon puuttuminen arviointiselostuksesta on oleellinen, erittäin vakava, kansainvälisjuridinen ja poliittisesti merkittävä puute. Katsomme että YVA-prosessi kokonaisuudessaan on ollut puutteellinen, harhaanjohtava, puolueellinen YVA:n ohjausryhmän puheenjohtajan toimesta ja Dragonin päämäärään pyrkivä. Kritisoiimme myös sitä, ettei meitä kutsuttu YVA ohjausryhmään vaikka olemme vaikutusvesistön kalastusseuroja. Meiltä ei myöskään kysytty kalastuskyselyä vaan se pelattiin YVA-selostuksessa pienesti rajatun asukaskyselyn sisään. Kuusamon jokien ja järvien, erityisesti suurten taimenjokien (Kitka-Kuusinki-Oulanka-Savina) kalastusmatkailun merkitys on YVA-selostuksessa ylimalkaisesti sivuutettu, vaikka Naturpoliksen uuden tutkimuksen (2013) mukaan se tuo aluetalouteen 1-2 miljoonaa euroa vuosittain ja kalastuslupatuloja yli 120 000 € per vuosi kaikilta kalastusalueilta. Tämä pitkäaikainen rahasampo meinataan vaarantaa hetkellisellä, riskialttiilla ja moniongelmallisella uraanikultakaivoshankkeella.

Kalastusseurat vastustavat Dragonin uraanikultakaivoshanketta ja vaativat kaivostutkimuksien lopettamista. Dragonin kaivospiirit ja valtaukset on purettava ja alueet on saatettava luonnontilaan, Juomasuon louhos on peitettävä, suojattava ja alue tulee saattaa luonnontilaan.

Kuusamossa 28.4.2014

Jarmo Paloniemi
Puheenjohtaja
Siilasmajan Kilta ry
Kitkajoen kalastusseura

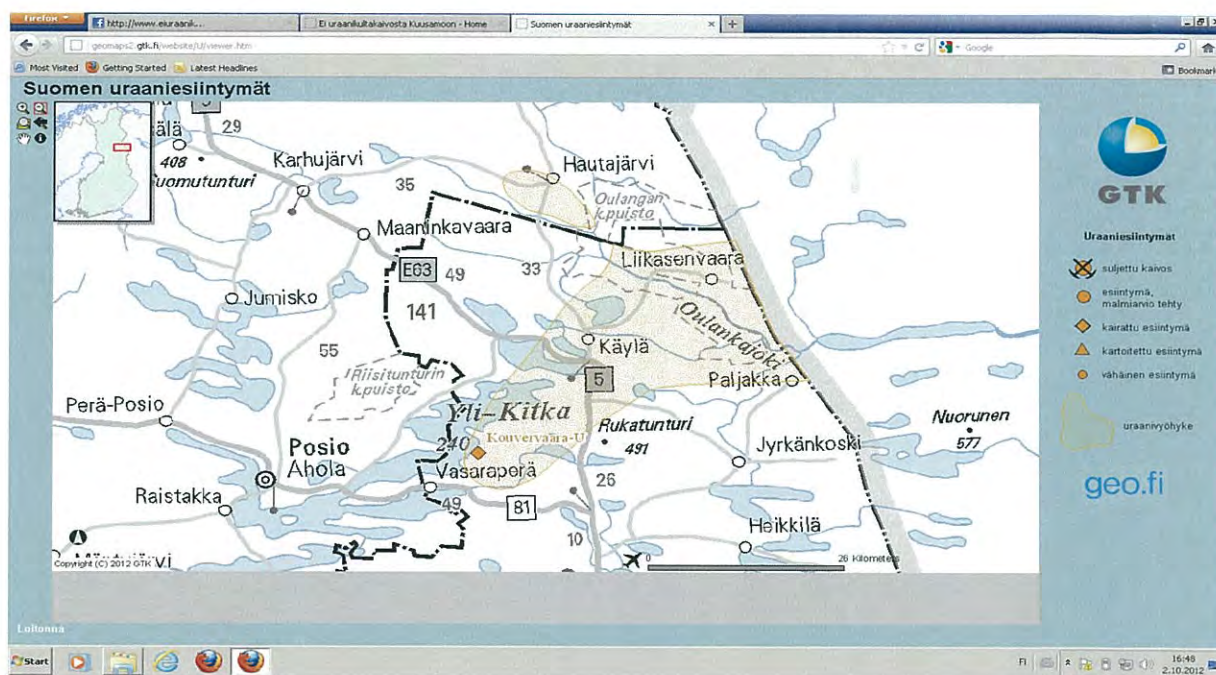
Ismo Hämäläinen
varapuheenjohtaja
Siilasmajan Kilta ry
Kitkajoen kalastuseura
ja Kitkajoen Virtasalmen mökkiläinen

Tuomas Jokelainen
Rupakiven Ritarit
Oulanka-Savinajoen kalastusseura

LIITTEET:

- Liite 1 GTK:n Kuusamon uraanivyöhykekartta
- Liite 2 Uraanin hajoamissarja
- Liite 3 Kitkan Viisaat ry:n tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhokselta
- Liite 4 Kairauksien riskit
- Liite 5,6 Rikastushiekkakasan jäteongelmat

GTK:n Kuusamon uraanivyöhykekartta

Uraanin hajoamissarja

Radionuclide	Half-life	Decay mode

Natural nuclides / earth crust / uranium 238 decay chain / Main nuclides

Uranium 238	4.46 billion years	Alpha
Thorium 234	24.1 days	beta
Protactinium 234m	1.17 minutes	beta
Uranium 234	245 000 years	Alpha

Thorium 230	75 400 years	Alpha
Radium 226	1 600 years	Alpha
Radon 222	3.82 days	Alpha
Lead 214	26.8 minutes	beta
Bismuth 214	19.9 minutes	beta
Lead 210	22.3 years	beta
Polonium 210	138.4 days	Alpha

Rikastuslaitoksessa suurin osa uraanista irroitetaan malmista (esim. kemiallinen reaktio rikkihapolla)

Mutta muut radioaktiiviset metallit uraanin hajoamisketjusta jäävät rikastusjätteeseen (noin 80% alkuperäisen malmin radioaktiivisuudesta)

Kitkan Viisaat ry:n tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhokselta

Raportti

K1301414

Sivu 2 (7)

22UTBOR4Y2P

Asiakkaan tunnus 2. Juomasuo Louhos 3m 4.10.2013						
Näytteennumero H13008020						
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allekirjoitus
Näyt.osikäsitt./murskaus/suodatus*	-			1	1	SJAB
Al	12.4	1.24	mg/l	2	1	SJAB
Sb	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
As	0.0286	0.0029	mg/l	2	1	SJAB
Ba	0.110	0.0110	mg/l	2	1	SJAB
Be	0.00068	0.00007	mg/l	2	1	SJAB
B	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
Cd	<0.0004		mg/l	2	1	SJAB
Ce	30.2	3.02	mg/l	2	1	SJAB
Cr	0.0224	0.0022	mg/l	2	1	SJAB
Co	1.90	0.190	mg/l	2	1	SJAB
Cu	0.164	0.0164	mg/l	2	1	SJAB
Fe	26.2	2.62	mg/l	2	1	SJAB
Pb	0.0184	0.0018	mg/l	2	1	SJAB
Li	0.0012	0.0001	mg/l	2	1	SJAB
Mg	13.6	1.36	mg/l	2	1	SJAB
Mn	1.38	0.138	mg/l	2	1	SJAB
Mo	<0.0020		mg/l	2	1	SJAB
Ni	0.102	0.0102	mg/l	2	1	SJAB
P	0.869	0.087	mg/l	2	1	SJAB
K	5.63	0.563	mg/l	2	1	SJAB
Se	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
Ag	<0.0010		mg/l	2	1	SJAB
Na	2.12	0.212	mg/l	2	1	SJAB
Tl	<0.010		mg/l	2	1	SJAB
V	0.0205	0.0020	mg/l	2	1	SJAB
Zn	0.0246	0.0025	mg/l	2	1	SJAB
Hg	<0.010		ug/l	4	1	SJAB
aifa-aktiivisuus	0.30	0.05	Bq/l	3	1	SJAB
S	32800	3280	ug/l	5	1	SJAB
Sn	<10		ug/l	5	1	SJAB
Bi	<10		ug/l	5	1	SJAB
Si	8450	845	ug/l	5	1	SJAB
Sr	30.4	3.05	ug/l	5	1	SJAB
Te	15	1.48	ug/l	5	1	SJAB
Ti	178	17.8	ug/l	5	1	SJAB
Zr	1.6	0.160	ug/l	5	1	SJAB
U	63.4	6.34	ug/l	5	1	SJAB
Ce	13.0	1.30	ug/l	5	1	SJAB
La	7.55	0.76	ug/l	5	1	SJAB
Th	0.38	0.04	ug/l	5	1	SJAB
pH	7.36	0.08		7	1	SJAB
fluoridi	<0.200		mg/l	8	1	SJAB

Raportti

K1301415

Sivu 2 (7)

29UTDZ9GY90

Asiakkaan tunnus		3-1 Louhos 2m 4.10.2013				
Näyttenumero		H13008028				
Analyysi	Tulos	Mittausepätarkuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysöijä	Allekirjoitus
k.a. 105°C	60.8	3.04	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	12.8	2.53	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	38.3	7.66	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.341	0.068	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	332	66.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	49.8	9.97	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	52.3	10.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	21700	4330	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	17.4	3.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	242	48.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	1.14	0.23	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	40.6	8.1	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	403	80.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	6.6	1.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	<0.52		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	7.38	1.48	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	40.1	8.02	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	18.5	3.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.21		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Al	12300	2470	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Bi	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
B	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ca	3470	693	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mg	8050	1610	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
K	3180	636	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Se	2.9	0.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Si	142	28	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Na	518	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
S	551	110	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Te	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ti	1130	227	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zr	6.9	1.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	128	25.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	43.3	8.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Raportti

K1301415

Sivu 5 (7)

29UT02SGY90

Asiakkaan tunnus		9.Hangaspuro 2 oja hiekka 6.10.2013				
Näytenumero		H13008033				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysoija	Allekirjoitus
k.a. 105°C	74.8	3.74	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	19.4	3.89	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.166	0.033	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	216	43.2	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	58.0	11.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	8.5	1.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	36000	7200	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	960	192	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	14.6	2.9	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	519	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	2.2	0.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	1.29	0.26	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	4.96	0.99	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	79.1	15.8	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	8.1	1.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.20		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	1.3	0.3	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	18.8	3.8	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Asiakkaan tunnus		11. Juomasuo Louhok.radio 6.10.2013				
Näytenumero		H13008034				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysoija	Allekirjoitus
Näyt.esikäsit/murskaus/suodatus*	-			4	1	SUAB
U*	188000	37700	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
k.a. 105°C	97.2	4.66	%	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus	127E5	1910000	Bq/kg k.a.	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus: 12700000 Bq/kg k.a.						

Raportti

K1301416

Sivu 1 (2)

29FZ6MKUCGA

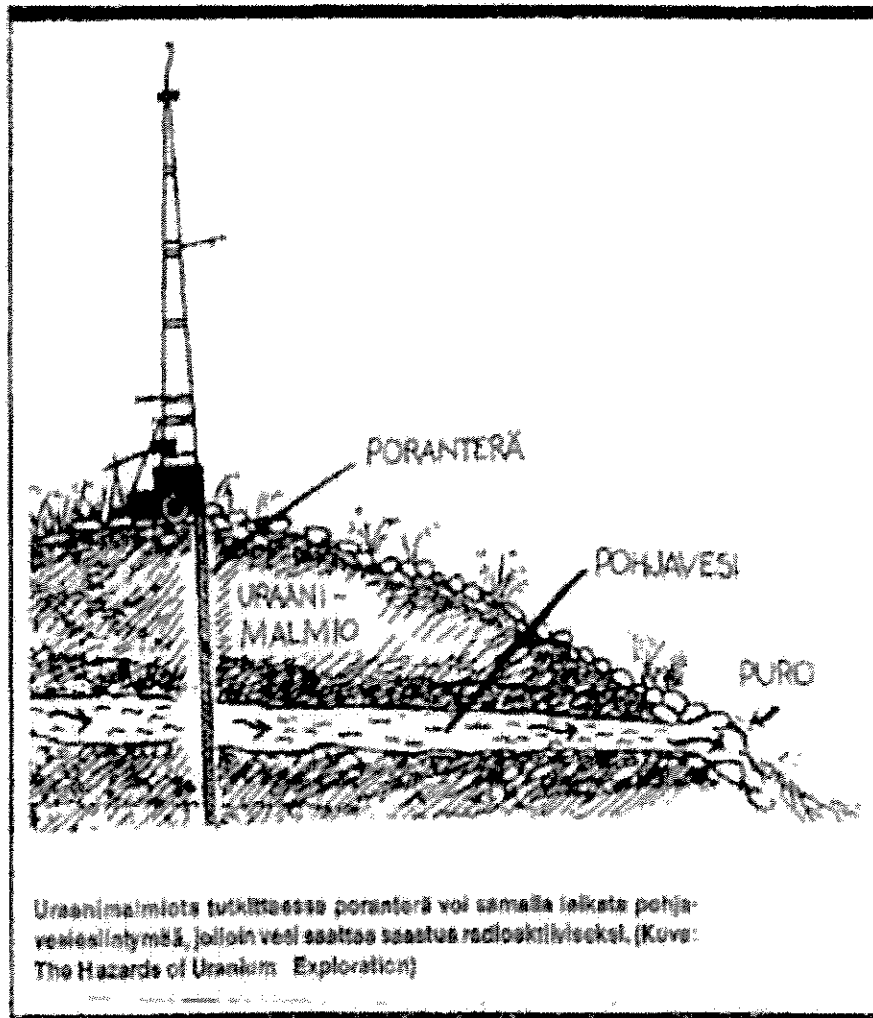

Projekti **Puhtaat Vedet-Kitka**
 Tilausnumero
 Sisäänkirjattu **2013-10-18**
 Raportoitu **2013-10-25**

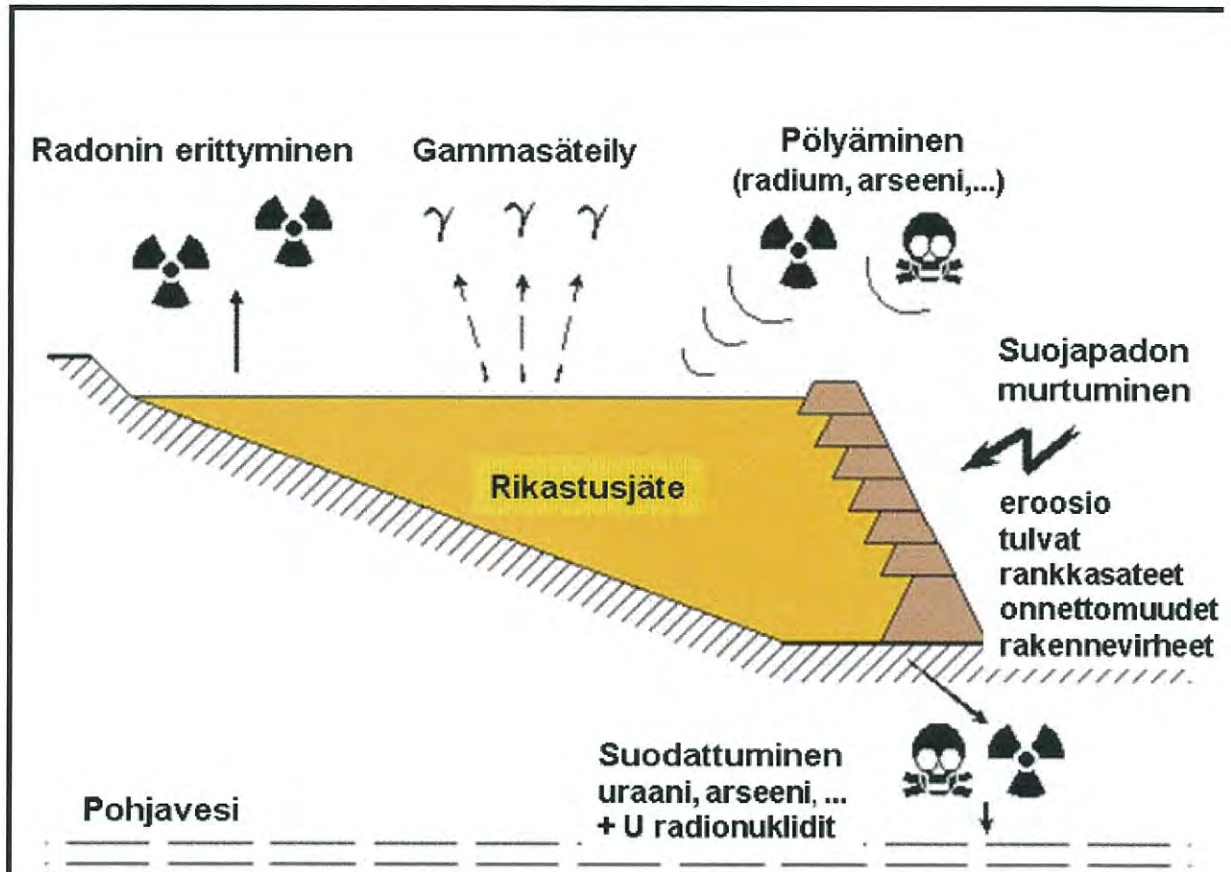
Jari Natunen
 Jari Natunen, Mika Flöjt
 Puhtaat Vedet-Kitka Viisaat ry
 Kormasentie 1
 93600 KUUSAMO
 Finland

Biotanäytteen analysointi

Asiakkaan tunnus	10.Selkeytysallas 6.10.2013					
Näytenumero	H13008036					
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysoija	Allekirjoitus
Näyt.esikäsit/murskaus/suodatus*	-			1	1	SUAB
k.a. 105°C	10.4	1.04	%	2	1	SUAB
alfa-aktiivisuus	182000	27300	Bq/kg k.a.	2	1	SUAB

Kairauksien riskit

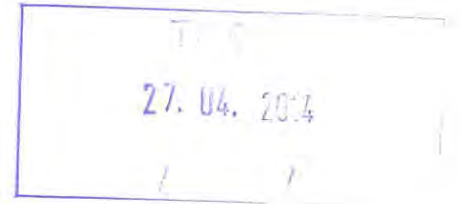
Uraania sisältävän kaivostoiminnan jäteongelmia

Rikastushiekassa, jätealtaissa ja murskeissa pysyvä ympäristö- ja terveysriski.

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:54
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Juomasuon kaivospiiri (Kuusamo)
Liitteet: Tukes 28042014.docx

-----Alkuperäinen viesti-----

Lähettäjä: seppo.mustonen@pp6.inet.fi [mailto:seppo.mustonen@pp6.inet.fi]
Lähetetty: 27. huhtikuuta 2014 21:16
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: Juomasuon kaivospiiri (Kuusamo)

Liitteenä Virrankylän kalastuskunnan kannanotto Tukesin kuulutukseen Juomasuon (Kuusamo) kaivospiiriasiassa.

Seppo Mustonen
Kalastuskunnan sihteeri

Seppo Mustonen
Kitkajoentie 3
93850 Käylä
Puhelin 040-5874036

TURVALLISUUS-JA KEMIKAALIVIRASTOLLE (TUKES)

ASIA Kannanotto Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kuulutukseen Dragon Mining Oy:n Juomasuon kaivospiiriä koskevassa asiassa.

LAUSUNNON ANTAJA

1) Virrankylän kalastuskunta (yhteisen vesialueen 305-422-876-4 omistajana)

LAUSUNNON ANTAJIEN YHTEYSTIEDOT

Virrankylän kalastuskunta, c/o Marko Mustonen, Sompatie 2, 93825 Rukatunturi, puh. 0400 304991, sähköposti: marko@fef.fi.

HANKEVASTAAVA

Dragon Mining Oy
KaivNro: 3965
Alueen sijainti: Kuusamon kaupunki

Lausunnon antaja esittävää lausuntoaan Dragon Mining Oy:n Juomasuon kaivospiiriä koskevassa asiassa seuraavaa:

1. Dragon Mining Oy:n selvityksessä kohdassa ”Yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen” todetaan mm., että Juomasuon esiintymää on koelouhittu vuonna 1992. Koelouhoksen pituus on noin 200 m ja leveys 100 m. Avolouhos on täyttynyt osittain vedellä. Avolouhoksen reunat ovat pääsääntöisesti loivat.

Lisäksi todetaan, että kaivospiirialue ei nykytilassa vaaranna terveyttä tai yleistä turvallisuutta.

Kuusamon kultakaivoshankkeen (sis. mm. Juomasuon) ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa todetaan yksiselitteisesti, että Juomasuon malmio sisältää myös uraania, jota on moninkertainen määrä kultaan verrattuna.

Dragon Mining Oy on jatkanut koeporauksia Juomasuon kaivospiirin alueella vuoden 2013 loppuun saakka. Porauksessa tarvittu huuhteluvesi on otettu koelouhoksesta, minkä uraanipitoisuus on todettu eri mittauksissa kohonneeksi. Tämä vesi on porareikien kautta valutettu suoraan Hangaspuroon ja edelleen Kitkajokeen. Näin on tapahtunut aina, kun porauksia on suoritettu. Avolouhoksen veden pinta putoaa aina vuosittain tästä syystä 1,5-2,0 metriä.

Kuulemisen sisällöin yksi keskeisimmistä tehtävistä on kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi, sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi annettavien määräysten antaminen (Kaivoslaki 52.3 §). Kalastuskunnan mielestä kaivosyhtiölle pitää antaa määräys, ettei koelouhoksen vesiä saa johtaa puhdistamattomina Kitkajokeen.

2. Kohta 6. Kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvä vakuus 10 luvun mukaisesti sekä muut lopettamiseen liittyvät ja lopettamisen jälkeiset velvollisuudet.

Dragon Mining Oy esittää vakuuden suuruudeksi 5 000 €.

Huomioiden jo nyt kaivospiirin alueella suoritettu koelouhintaa (1992) ja pintamaamassojen siirtely, ei vakuus ole riittävä.

Yhteenveto

Juomasuon kaivospiiri sijaitsee GTK:n määrittelemällä uraanivyöhykkeellä (Geologian tutkimuskeskus M 06/4522/-87/1/60). Kaivospiirin perustiedoissa kaivoskivennäisinä mainitaan ainoastaan kulta. Jo ennen koelouhinnan aloitusta ja ensimmäisen kaivospiirin perustamista tiedettiin, että alueella esiintyy merkittävässä määrin uraania. Tästä johtuen kalastuskunta esittää, että koko Juomasuon kaivospiiriä koskeva hanke tulee saattaa uuteen ydinenergialain mukaiseen käsittelyyn.

Lisäksi kalastuskunta esittää, että nykyisen avolouhoksen vedet puhdistetaan ja avolouhos täytetään säteily- ym:n ympäristöhaittojen minimoimiseksi.

Vakuuden suuruudeksi tulisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston määrätä vähintään 100 000 €.

Kuusamossa, huhtikuun 28 päivänä 2014

VIRRANKYLÄN KALASTUSKUNTA

MARKO MUSTONEN

Marko Mustonen

Hoitokunnan puheenjohtaja

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:56
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Muistutus KaiVNro 3965

-----Alkuperäinen viesti-----

Lähettäjä: aki.ahonen@wippies.com [mailto:aki.ahonen@wippies.com]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 11:55

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Muistutus KaiVNro 3965

Olen Kuusamosta lähtöisin oleva maanomistaja ja metsätalouden harjoittaja.

Vastustan Dragon Miningin kaivoshankkeita seuraavista syistä.

1. Dragon Miningin tämänhetkiset hankkeet Ruotsissa ja Suomessa saastuttavat yli luparajojen, kuten julkisuudesta olemme saaneet lukea. Näillä hankkeilla tarkoitan Oriveden ja Svartlidenin kaivoksia sekä Sastamalan rikastamoaa, näiden päästöt tulisi saada luparajojen sisään ennen uusien hankkeiden avaamista.
2. Kaivoslaki edellyttää luvanhakijalta vakavaraisuutta, Dragon Mining Oy on päinvastoin konkurssin partaalla pyörivä firma, tehnyt jo vuosia pelkkää tappiota, eikä emoyhtiön kurssi Australian pörssissä ole mikään kaksinen. Myös kullan arvo on pohjalukemissaan, eli parannusta yhtiön tilanteeseen ei ole näkyvissä.
3. Kaikki Euroopan uraanikaivokset on suljettu hallitsemattoman ja peruuttamattoman saastuttamisen vuoksi, pelkästään Ranskassa näitä kaivoksia oli yli 200 kpl.
4. YVA:ssa vähätellään uraanin ja muiden raskasmetallien määrää, sekä niiden pöly- ja vesistövaikutuksia. Myös runsas syanidilla tapahtuva läträäminen huolettaa kalakantojen ja muun eläinkunnan puolesta.
5. Kuusamon kesämatkailu pohjautuu pitkälti Kitka- ja Oulankajokeen, Karhunkierrokseen sekä Oulangan kansallispuistoon, kaivoksen aiheuttamat tuhot ovat mittamattoman suuria jo pelkästään imagollisesti, saatika sitten onnettomuuden tapahduttua. Metsähallituksen mukaan pelkästään Oulangan kansallispuiston alueelliset tuotot olivat 14,4 miljoonaa euroa vuonna 2012, Kuusamalla ei yksinkertaisesti ole varaa menettää näitä tuloja.
6. Ramboll Oy on törkeästi epäonnistunut monissa muissakin kaivoshankkeissaan, olematta silti mitenkään korvausvelvollinen, koska työskentelee konsultin roolissa.
7. Vaadin myös, että Dragon Miningin kaikki kaivoshankkeet Kuusamossa haudataan, sekä Juomasuon saastuttava koelouhos jälkikäsitellään ja maisemoidaan asianmukaisesti ja kaivospiirit puretaan lopullisesti.
8. Kitkajärvi on Suomen ainoa säännöstelemätön suurjärvi ja siinä asuu kuuluisa, kantana erittäin harvinainen KUDULLE LASKEUTUVA taimenkanta, jonka kutualueet kaivos tullessaan vaarantaisi. Lisäksi sama uhkaisi kuuluisaa, nimisuojanikin saanutta Kitkan Viisas -muikkukantaa. Tästäkin syystä vastustan kaivoshanketta ja vaadin ainoaksi vaihtoehdoksi kaivospiirin purkamista.

Aki Ahonen
Mäyräntie 15
12400 Tervakoski

--

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 10:53
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Juomasuon kaivospiiri
Liitteet: Tukesille 28042014.docx

3965

-----Alkuperäinen viesti-----

Lähettäjä: seppo.mustonen@pp6.inet.fi [mailto:seppo.mustonen@pp6.inet.fi]

Lähetetty: 27. huhtikuuta 2014 11:18

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Juomasuon kaivospiiri

Liitteenä muistutus Tukesin kuulutukseen koskien Juomasuon (Kuusamo) kaivospiiriä.

Terveisin
Seppo Mustonen

Seppo Mustonen
Kitkajoentie 3
93850 Käylä
Puhelin 040-5874036

TURVALLISUUS-JA KEMIKAALIVIRASTOLLE (TUKES)

ASIA Kannanotto Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kuulutukseen Dragon Mining Oy:n Juomasuon kaivospiiriä koskevassa asiassa.

LAUSUNNON ANTAJA

Mustonen Seppo Juhani (260551-) 305-422-44-25 ja 305-422-44-26) tilojen omistajana
Mustonen Sisko Aili (171052-) 305-422-52-5 tilan omistajana

LAUSUNNON ANTAJIEN YHTEYSTIEDOT

Mustonen Seppo ja Sisko, Kitkajoentie 3, 93850 Käylä, puh. 040-5874036, sähköposti; seppo.mustonen@pp6.inet.fi

HANKEVASTAAVA

Dragon Mining Oy
KaivNro: 3965
Alueen sijainti: Kuusamon kaupunki

Lausunnon antajat esittävät lausuntonaan Dragon Mining Oy:n Juomasuon kaivospiiriä koskevassa asiassa seuraavaa:

1. Dragon Mining Oy:n selvityksessä kohdassa ”Yleisten ja yksityisten etujen turvaaminen”

todetaan mm., että Juomasuon esiintymää on koelouhittu vuonna 1992.

Koelouhoksen pituus on noin 200 m ja leveys 100 m. Avolouhos on täyttynyt osittain vedellä. Avolouhoksen reunat ovat pääsääntöisesti loivat.

Lisäksi todetaan, että kaivospiirialue ei nykytilassa vaaranna terveyttä tai yleistä turvallisuutta.

Kuusamon kultakaivoshankkeen (sis. mm. Juomasuon) ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa todetaan yksiselitteisesti, että Juomasuon malmio sisältää myös uraania, jota on moninkertainen määrä kultaan verrattuna.

Dragon Mining Oy on jatkanut koeporauksia Juomasuon kaivospiirin alueella vuoden 2013 loppuun saakka. Porauksessa tarvittu huuhteluvesi on otettu koelouhoksesta, minkä uraanipitoisuus on todettu eri mittauksissa kohonneeksi. Tämä vesi on porareikien kautta valutettu suoraan Hangaspuroon ja edelleen Kitkajokeen. Näin on tapahtunut aina, kun porauksia on suoritettu. Avolouhoksen veden pinta putoaa aina vuosittain tästä syystä 1,5-2,0 metriä.

Kuulemisen sisällön yksi keskeisimmistä tehtävistä on kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi, sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi annettavien määräysten antaminen (Kaivoslaki 52.3 §).

Allekirjoittaneiden mielestä kaivosyhtiölle pitää antaa määräys, ettei koelouhoksen vesiä saa johtaa puhdistamattomina Kitkajokeen. Lisäksi, jos koelouhosta ei täytetä, sen reunat tulee luiskata ja maisemoida yleisen turvallisuuden parantamiseksi.

2. Kohta 6. Kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvä vakuus 10 luvun mukaisesti sekä muut lopettamiseen liittyvät ja lopettamisen jälkeiset velvollisuudet.

Dragon Mining Oy esittää vakuuden suuruudeksi 5 000 €.

Huomioiden jo nyt kaivospiirin alueella suoritettu koelouhinta (1992) ja pintamaamassojen siirtely, ei vakuus ole riittävä.

Yhteenveto

Juomasuon kaivospiiri sijaitsee GTK:n määrittelemällä uraanivyöhykkeellä (Geologian tutkimuskeskus M 06/4522/-87/1/60). Kaivospiirin perustiedoissa kaivoskivennäisinä mainitaan ainoastaan kulta. Jo ennen koelouhinnan aloitusta ja ensimmäisen kaivospiirin perustamista tiedettiin, että alueella esiintyy merkittävässä määrin uraania. Tästä johtuen allekirjoittaneet esittävät, että koko Juomasuon kaivospiiriä koskeva hanke tulee saattaa uuteen ydinenergialain mukaiseen käsittelyyn.

Lisäksi allekirjoittaneet esittävät, että nykyisestä avolouhoksesta vedet puhdistetaan ja avolouhos täytetään säteily- ym:n ympäristöhaittojen minimoimiseksi.

Vakuuden suuruudeksi tulisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston määrätä vähintään 100 000 €.

Kuusamossa, huhtikuun 28 päivänä 2014

SEPPÖ MUSTONEN
Seppo Mustonen

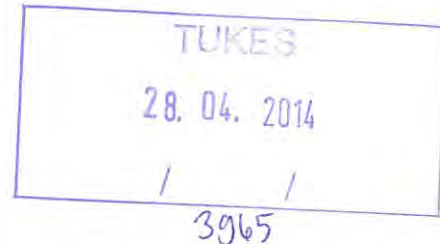
Pasila 305-422-44-26 ja Mustola 305-422-44-26 tilojen omistaja

SISKO MUSTONEN
Sisko Mustonen

Taivalranta 305-422-52-5 tilan omistaja

Marttala Elina

Lähettäjä: Virtanen Riikka käyttäjän KaivosAsiat puolesta
Lähetetty: 29. huhtikuuta 2014 11:00
Vastaanottaja: Marttala Elina
Aihe: VL: Korjattu: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn
Liitteet: Nimilista1.jpg; Nimilista2.jpg; Kuusamon Virrankylien kyläläisten Muistutus TUKES dragon.docx

Lähettäjä: Mika Flöjt [<mailto:mika.flajt@gmail.com>]

Lähetetty: 28. huhtikuuta 2014 15:10

Vastaanottaja: KaivosAsiat

Aihe: Korjattu: Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn

Tässä viestissä oikea viimeisin muistus liitteessä.

Hyvä TUKES,

Kuusamon Kitkajoen Virrankylien kyläläisten ja mökkiläisten muistutus liitteessä **Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn**

Varaamme oikeuden täydentämiseen.

Kylälästen ja mökkiläisten puolesta.

asiamies Mika Flöjt
puh. 040 578 8784

MUISTUTUS

päiväys 28.4.2014 Kuusamo

KUUSAMON KITKAJOEN VIRRANKYLIEN KYLÄLÄISET JA MÖKKILÄISET

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: **Muistutus Tukesin 28.3.2014 kuuluttamiin Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien tarkistuskäsittelyyn**

Kaivosoikeuden haltija Dragon Mining Oy

Muistuttajat: Kuusamon Virrankylien kyläläiset
Leena Mustonen, Kurtinjärvi, Käylä / asiamies Mika Flöjt Kuusamo mika.flojt@gmail.com
Muistuttajien luettelo on liitteenä 1

Muistutuss koskee Tukesin 28.3.2014 kuuluttamia Juomasuon, Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirejä. Lehtikuulutuksessa nuo kaivospiirit lueteltiin yhdessä, mutta varsinaisissa kuulusasiakirjoissa kutakin kaivospiiriä käsiteltiin erillisinä ilman kaivoshankkeiden yhteisvaikutusten arviointeja.

Vaatimuksemme Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909) kaivospiirien suhteen ovat:

1) Vaadimme kyseisiä perusoikeuksien turvaamiskäsittelyjä hylättäviksi kuulusasiakirjojen oleellisten puutteiden vuoksi.

Kuulutuksen yhteydessä esitetyt asiakirjat ovat vastoin uuden kaivoslain tarkoitusta, siirtymäsäännöksiä ja perusoikeuslainsäädäntöä. Toteutettu kuulemismenettely vajavaisin kuulemisasiakirjoin loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen tietojensaantioikeutta, riittäviin tietoihin perustuvia osallisuus- ja perusoikeuksia ja perusoikeuksia.

Kuulusasiakirjoissa ei ole dokumentoitu kaivospiirien voimassaolotilannetta, kyseisten uraanivyöhykkeellä olevien kaivospiirien mineraalien analyysituloksia ei ole esitetty, haitallisten mineraalien ominaisuuksia ei ole selvitetty, kaivosyhtiön kaikkien kaivospiirien kokonaistilannetta yhdessä muiden kaivoslain alaisten hakemusten kanssa ei ole kuvattu eikä noiden hankkeiden kokonaisvaikutuksia ole arvioitu. Alueen kaikkien hankkeiden kuvauksia, toteutumisen tavoiteaikatauluja ja kumuloituvia yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu.

Kaivosviranomainen ei ole tuonut esille kaivospiirin kokonaistilannetta yksityisten ja yleisten perusoikeuksien turvaamisen kannalta eikä kaivosviranomaisten aikaisemmin antamia lupamääräyksiä haittojen torjumiseksi ole edes olemassakaan.

Dragonin selvityksestä puuttuvat uskottavat kuvaukset siitä, kuinka yhtiö aikoo turvata perusoikeuksiin kuuluvat yksityiset ja yleiset edut. Arviointi alueen kaivospiirien ja malmienetsintähankkeiden yhteisvaikutuksista alueen luontoarvoihin, -imagoon ja elinkeinoelämään puuttuu, eikä kaivosyhtiö ole tehnyt edes kaivospiirikohtaisia perusoikeustarkasteluja.

2) Vaadimme tätä perusoikeuksien turvaamiskäsittelyä hylättäväksi esitetyllä kaivospiirikohtaisella menettelyllä, koska toteutetussa menettelyssä ei ole suoritettu kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutusten arviointia. Kokonaisharkintaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi annettaviksi määräyksiksi ei voida näissä kuulutusasiakirjoissa esitetyillä puutteellisilla tiedoilla luotettavasti toteuttaa.

Kaivosviranomaisen ei ole selvityspyynnössään painottanut kaivoslain tärkeimpää elementtiä: yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien turvaamista kokonaisharkintaan perustuen, josta johtuen myöskään Dragon selonteossaan ei ole ottanut hankkeiden kokonaisvaikutusten arviointiin kantaa. Kuulutusasiakirjoissa ei ole perusoikeuksien turvaamista arvioitu haittojen kokonaisvaikutusten kannalta eikä turvaamiskeinoja selvitetty. Täten kyseiset kuulutusasiakirjat eivät anna riittävää arviointitietoa perusoikeuksien turvaamispäätösten tekemiseksi. Alueella on runsaasti kaivoslain alaisia hankkeita, joita ei kuulutusasiakirjoissa ole kuvattu; ote GTK:n kaivosrekisterin kaivoskartasta liitteessä 2. Tuostakin kartasta puuttuvat tällä hetkellä karensissa olevat alueet.

Toteutettu menettely alueen kunkin kaivospiirin määräysten tarkastelusta erillisinä yksittäisinä asioina on kaivoslain tarkoituksen ja siirtymäsäännösten sekä perusoikeuslainsäädännön vastainen. Toteutettu menettely loukkaa alueen yhteisöjen ja ihmisten perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja oleellisiin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia.

3) Vaadimme kaivosviranomaista perumaan kyseisiin kaivospiireihin liittyvät kaivosoikeudet ja purkamaan kaivospiirit Juomasuo (3965), Sivakkaharju (4013) ja Meurastuksenaho (4909).

Kyseiset hyödyntämättömät kaivospiirit ovat aiheuttaneet jo vuosikymmenien ajan pelkästään haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Kaivospiirit sijaitsevat Kuusamon uraanivyöhykkeellä keskeisellä matkailualueella, jossa jo kaivostoiminnan aloittamisen uhka aiheuttaa kohtuutonta haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Juomasuon kaivospiiri sijaitsee virrankylien välittömässä läheisyydessä. Kaivospiiri- ja kaivosoikeusmääräyksillä ei voisi estää kohtuuttoman haitan syntymistä Virrankylien kyläläisten yleiselle ja yksityiselle edulle. Pelkästään kaivospiirien olemassaolo on haitannut alueiden käytön suunnittelua muuhun luontaiseen käyttöön jo vuosikymmenien ajan.

Tuon vuosikymmeniä kestäneen haitan edelleen jatkaminen ala-arvoisen löysästi toteutetulla uuden kaivoslain edellyttämällä perusoikeustarkasteluilla, ilman yritystäkään kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaishaittojen todelliseen arvioimiseen, on räikeä yleisten ja yksityisten etujen perusoikeuksien loukkaus. Tuo loukkaus kohdistuu erityisesti Virrankylän kyläläisiä kohtaan, mutta myös koko alueen (Kitkajärven ja Kitkajoen vesistöalue ympäristöineen, Rukan matkailualue) ja niiden ympäristöjen asukkaisiin, mökkiläisiin, yhteisöihin, elinkeinoihin sekä vapaa-ajan virkistyskäyttömahdollisuuksiin. Kaivoshankkeiden vesistövaikutukset kohdistuvat pitkäaikaisilta yhteisvaikutuksiltaan Kitkajärveen ja Kitkajokeen, laajemminkin kuin vain kyseisten kaivospiirien välittömässä läheisyydessä.

4) Vaadimme Juomasuon avolouhoksen täyttämistä ja muidenkin jälkihoitotoimenpiteiden välitöntä käynnistämistä sekä riittävien vakuuksien asettamista.

Kuulutusasiakirjoissa selostetaan kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvän vakuuden asettamista ja Dragonin antamaa selvitystä siihen. Kuulutusasiakirjojen mukaan Juomasuon

esiintymää on koelouhittu vuonna 1992. Koelouhoksen pituus on noin 200 metriä ja leveys noin 100 metriä. Avolouhos on täyttynyt osittain vedellä. Syvyyttä ei mainita.

Kuulutusasiakirjan mukaan Juomasuon kaivospiirialue ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta. Kaivoslain mukaista vakuutta koskevia jälkihoitokustannuksia toiminnanharjoittaja arvioi aiheutuvan pintamaakasojen maisemoinnista, tutkimuskaivantojen peittämisestä sekä avolouhoksen reunojen luiskauksesta tai avolouhoksen aitaamisesta.

Pidämme Dragonin esittämää kuvausta Juomasuon avolouhoksen tilanteesta totuuden vastaisena. Vaadimme Juomasuon avolouhoksen suhteen seuraavia toimenpiteitä:

- Koelouhinnassa syntyneen avolouhoksen täyttämistä niin sanotulla tiiviskerrosmenetelmällä pohjavesien pilaantumisen estämiseksi. Emme hyväksy louhoslammen jättämistä silleen eikä aitaaminen ja varoitustaulut eikä edes louhoksen sivujen luiskaaminen estä pilantuneen louhosveden vajumista pohjaveteen saakka ellei veden kulkeutumisen estäviä tiiviskerroksia rakenneta riittävän huolellisesti. (Avolouhoksen ja ympäristön radiologisia mittaustuloksia on esitetty muistutuksemme liitteessä 4.)
- Tiiviskerroskerrosten rakentamisten ja avolouhoksen yhteydessä on selvítettävä nykyisen radioaktiivisia aineita sisältävän louhosveden käsittely. Louhosvettä ei puhdistamattomana saa johtaa ympäristöön eikä vesistöihin.
- Louhosalueen vierellä olevat uraanipitoiset louhoslohkareet on poistettava ja maaperien radioaktiivisuustasot kartoitettava ja tarvittavat toimenpiteet tehtävä.
- Louhosalueen ympäristöstä on selvítettävä radioaktiivisuuskertymät ja poistettava saastuneet maaperät ja kasvillisuus. (vrt. näkinsammaleen alfasäteilypitoisuus.)
- Sivukivikasojen uraanipitoisuusmäärät on selvítettävä.
- Ympäristön radioaktiivisuuden seuranta on järjestettävä laajemmaltakin alueelta, jotta pitkän ajan ympäristövaikutukset voidaan kontrolloida. Viittaamme tässä yhteydessä Paukkajanvaaran ja Soklin kaivoshankkeiden aiheuttamien vuosikymmeniä kestäneisiin jälkihoitotoimenpiteisiin.

Noihin Juomasuon louhoksen nykyisen tilanteen edellyttämiin jälkihoitovelvoitteisiin nähden Dragonin ehdottama 5000 € vakuus vaikuttaa olemattomalta. Katsomme, että kaivosviranomaisen on vakuusharkinnassaan otettava uraanin aiheuttamat jälkihoitokustannukset täysimääräisesti huomioon ja asetettava riittävä vakuus noiden jälkihoitotoimenpiteiden asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Jo ennen varsinaisten jälkihoitotoimenpiteiden määräämistä on kaivoksen turvallisuus tarkastettava ja tarpeelliset väliaikaiset turvallisuustoimenpiteet määrättävä välittömästi tehtäväksi.

Vaativustemme yksityiskohtaiset perustelut ovat:

A) Oleelliset puutteet kuulutusasiakirjoissa

Kuulutusasiakirjoissa mainitaan kaivospiirien haltijaksi Dragon Mining, mutta ei ole kuvattu kyseisten kaivospiirien kokonaisuutta, eikä kerrottu Dragonilla olevan kaivospiirien lisäksi

hakemuskäsittelyissä samalla uraanivyöhykkeellä useita muita malminetsintähakemuksia ja varauksia.

Dragonilla on Kuusamossa ja lähikunnissa huomattavan laajoja varaus- ja malminetsintälupahakemusvaiheissa olevia suunnitelmia (valtausta / malminetsintälupaa haettu lähes 12 000 ha alueelle). Kuulutussasiakirjoista puuttuu kuitenkin selvitys noista hakemuksista ja siitä, miten nuo etsintävaiheessa olevat hankkeet liittyisivät konkretisoituessaan näihin vanhoihin kaivospiireihin, joiden tarkistuskäsittelystä nyt on kyse. Kuin nämä kaivospiirit olisivat edelleen 1990 luvulla, irrallaan nykytilanteesta. Dragon on perustellut Tukesille noiden laajojen malminetsintähakemustensa pyrkimyksenä olevan laajemman toimintakokonaisuuden muodostaminen yhdessä entisten kaivospiirien kanssa. Mutta tätä kaivosyhtiön ilmaisemaa laaja-alaisempaa toimintakokonaisuus -tavoitetta Tukes ei ole tuonut esille näihin kuulutussasiakirjoihin, eikä Dragonkaan.

Dragonin etujen mukaista on hallita noita kaivospiirejään kokonaisuutena, mutta samalla nuo kaivospiirit (ja niiden mahdollinen toiminta) ovat kokonaisvaikutuksiltaan erityinen haitta alueen yksityisille ja yleisille eduille, erityisesti Virrankylien kyläläisille. Tukes jätti kuulutussasiakirjoissa kuvaamatta tuon Kuusamon uraanivyöhykkeelle sijoittuvan kaivospiirien ja malminetsintähankkeiden kokonaisuuden, eikä täten antanut todellisia ja riittäviä tietoja muistutusten ja mielipiteiden jättämiselle yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen menettelyssä. Kuusamon uraanivyöhyke on esitetty liitteessä 3.

Kauppa- ja teollisuusministeriö teki jo vuonna 2006 päätöksen, että uraanivyöhykkeillä noudatetaan kaivoslakiakin tiukempaa menettelyä laajan kuulemismenettelyn muodossa. (Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös nro 024/2006: 'KTM käsittelee uraanin etsintälupia lain vaatimaa tarkemmin'. Tiedote 16.2.2006.) Näissä Kuusamon uraanivyöhykkeellä olevissa kaivospiireissä ei tuota laajaa kuulemismenettelyä ole kuitenkaan koskaan tehty, ei edes kairausten uudelleen aloituksessa 2010. Uudessakin kaivoslaissa on uraaniin liittyviä erityispykäläitä joissa edellytetään laajoja kuulemisiä, mutta tuollaista uraaniin liittyvää kuulemismenettelyä kaivosviranomaisen ei ole toteuttanut, eikä sisällyttänyt sitä tähänkään kuulemiseen. Katsomme, että uraanikuulemisten ohittaminen on räikeä perusoikeuksien loukkaus, joka on kohdistunut myös Virrankylien kyläläisiin.

Kaivoslain tarkoituksen mukaan kaivoslain alainen lupaharkinta tulee yhteensovittaa muun maankäytön suhteen ja hankkeiden vaikutusten kokonaisvaltaiseen tarkasteluun niin välittömien kuin myös välillisten ympäristövaikutusten osalta. Tätä kaivoslain yleistarkoitusta ei ole tässä kuulutussasiakirjoissa noudatettu. Kuulutussasiakirjoihin ei sisälly sellaista aineistoa, joiden perusteella Virrankylien alueiden yhteisöt, yksityiset henkilöt ja asianosaiset voisivat arvioida kaivoslain alaisten hankkeiden aiheuttamia kokonaisvaikutuksia omiin etuihinsa nähden. Kaivosviranomaisen kuitenkin edellyttää yksilöityjä muistutuksia näiden vajavaisten kuulutussasiakirjojen pohjalta. Katsomme, että näiden vajavaisten kuulutussasiakirjojen vuoksi yleisten ja yksityisten etujen turvaamista on mahdotonta tehdä luotettavasti kokonaisvaltaiseen harkintaan perustuen.

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perustuslain 2§:n 2 momentin, 14§:n ja 20§:n 2 momentin turvaamaa mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristönsä tulevaisuuteen. Noissa säädöksissä edellytetään julkisen vallan menettelyllään turvaavan jokaiselle oleellisten tietojen saannin ja tietoihin pohjautuvan osallisuus oikeuden elinympäristönsä tulevaisuuteen liittyvissä päätöksenteoissa, jo niiden varhaisissa käsittelyvaiheissa. Tämä oleellisten tietojen anto yleisölle ja asianosaisille ei toteudu näissä kuulutussasiakirjoissa.

Kaivoslaki velvoittaa kaivosviranomaista ottamaan päätöksenteossa huomioon alueiden käytön suunnittelujärjestelmät ja -tavoitteet sekä ympäristövaikutusten arviointien tulokset. Näitä yleisten etujen turvaamisen kannalta oleellisia seikkoja ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa kuvattu, eikä kuulutusasiakirjoissa ole annettu alueiden käyttösuunnitelmien tekemiseen riittäviä tietoja.

Katsomme, että kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutuksista sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuuksista ei ole esitetty riittäviä selvityksiä.

B) Kaivospiirien historiatiedot oleellisen puutteellisia

Näissä 28.3.2014 kuulutusasiakirjoissa Tukes ei kuvaile kyseessä olevien kaivospiirien virallisia historiatietoja.

Esimerkiksi Juomasuon kaivospiirin osalta viitataan vain siihen, että kaivospiiritoimitus on ollut valmis ja kaivoskirja on annettu 5.11.1993. Vanhan kaivoslain (503/1965) 50 § mukaan mikäli kaivosoikeuden haltija ei ole annetun määräajan kuluessa ryhtynyt kaivostyöhön tai muuhun sellaiseen esiintymän luonteen edellyttämään työhön, joka osoittaa yhtiön vakavasti pyrkivän kaivospiirissä varsinaiseen kaivostyöhön, on kaivosviranomaisen määrättävä, että yhtiö ryhtyy kahden vuoden sisällä kaivostyöhön uhalla, että kaivosoikeus muuten voidaan julistaa menetetyksi. Juomasuon kaivospiirissä ei kaivostoimintaa ole aloitettu (vain koelouhinta 1992). Vuodesta 1993 alkanut määräaika enintään 10 vuotta toiminnan aloittamiseen on umpeutunut, mutta kuulutusasiakirjoissa ei esitetä viittauksia kaivosviranomaisen määräyksiin kaivostyöhön ryhtymisestä tai hakijayhtiön hakemuksista jatkoajan saamiseksi saati kaivosviranomaisen virallisista päätöksistä kaivospiirille annetuista jatkoajoista.

Tämä on sikäli merkillistä, että Dragon Mining itse ilmaisi vuonna 2011 ympäristövaikutuksien arviointiohjelmansa kohdassa 10.1 *'Kaivospiiri'*, että *"hankkeen kaivospiirit ovat vanhentuneet, joten niille joudutaan hakemaan jatkoaikaa. Samalla tarkastellaan kaivospiirien laajennustarvetta uusien toimintojen sijoittamiseksi"*.

Nyt kuulutusasiakirjoissa Tukes ei mainitse tuosta kaivospiirien/kaivosoikeuksien vanhentumisesta, jatkoaikahakemuksista eikä myöskään mahdollisista jatkoaikapäätöksistä tai kaivospiirin laajennustarpeesta yhtään mitään. Eikä myöskään Dragon mainitse mitään. Katsomme, että kaivosoikeuden lupatilanteesta ei ole annettu tarpeellisia ja riittäviä tietoja.

Katsomme, että yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta on oleellista, että lausunnonantajat, muistuttajat ja mielipiteiden esittäjät saavat tietoonsa yksityiskohtaisesti kyseisen kaivoslain alaisen kohteen lupatilanteen tilanteessa, jossa heiltä kuulutuksella pyydetään mielipiteitä erityisesti yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Pidämme oleellisten tietojen kertomatta jättämistä yksipuolisena kaivosyhtiön etujen turvaamisena ja samalla yleisten ja yksityisten etujen loukkauksena.

C) Puutteet ja virheet annetuissa selvityksissä

C1 Juomasuo.

Kuulutusasiakirjassa 2014 esitetty Juomasuon vanha/vanhentunut kaivospiiri on pienempi kuin Dragonin YVA-selostuksessaan 2013 esittämä huomattavasti laajempi kaivospiiri. Kuulutuksen ja muistutuspyynnön kohdistamien kuvitteelliseen vanhaan kaivospiiriin ilman

kaivosyhtiön tarkennettua kaivoshankesuunnitelmaa on harhautusta eikä yleisten etujen turvaamista. Erityisesti huomautamme, että kaivoslain mukaan tulee arvioida kaivostoiminnasta aiheutuvia haittoja. Dragonin YVA-selostuksen 2013 mukaan kyseessä on useissa kaivospiireissä tapahtuva satelliittikaivoksiin ja keskusrikastamoon perustuva kaivoshanke. Yhtenä keskusrikastamon paikkavaihtoehtona Dragon oli YVA-selostuksessaan esittänyt Juomasuota, tosin isommassa kaivospiirissä kuin tässä kuulutusasiakirjassa. Nyt näissä kuulutusasiakirjassa Juomasuon kaivospiirin osalta ei keskusrikastamovaihtoehtoa mainittu ollenkaan. Esiitetty kaivospiirikohtainen tarkastelu ilman suunnitellun kaivostoiminnan kokonaisuuden huomioimista on kaivoslain 52 §:n vastainen.

Kaivoslain 52.3 § mukaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi on kaivosviranomaisen annettava tarpeelliset määräykset:

1) kaivostoiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten välttämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ihmisten terveyden ja yleisen turvallisuuden varmistamiseksi;

Dragon ei selvityksessään kuvaile ollenkaan kaivostoiminnan vaikutuksia vaan pelkästään toimimatonta vanhaa kaivospiiriä. Dragon väittää, että toimimaton kaivospiiri ei nykytilassaan vaaranna ihmisten terveyttä tai yleistä turvallisuutta. Vaikka käynnistämätön kaivospiiri aiheuttaa vähemmän haittaa kuin kaivostoiminta, niin Dragonin väite on kuitenkin vastoin totuutta. Viittaamme tässä yhteydessä erityisesti Kitkan Viisaat ry:n teettämiin radiologisiin analyyseihin Juomasuon louhosvedestä, louhoskivestä ja louhoksen ympäristöstä. Ne mittauks tulokset osoittavat tuon vuonna 1992 suoritettua lyhytaikaisen koelouhinnan aiheuttavan edelleen erittäin merkittävää radiologista kuormitusta louhoksen ympäristöön. (Kitkan Viisaat ry:n tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä on esitetty liitteessä 3.)

Tuloksista on todettavissa mm: louhoksen viereltä otetun kivinäytteen uraanipitoisuus oli 19 %, louhosveden sedimentin säteily ylitti kansainvälisen säteilyn haitallisuusnormin kolminkertaisesti, louhosalueen ulkopuolelta näkinsammal -näytteen alfasäteily ylitti 182 -kertaisesti kansainvälisen haitallisuusnormin sekä 7 -kertaisesti ydinenergialain toimenpiderajan. Tuohon nähden Dragonin väite terveyshaittojen puuttumisista on totuuden vastainen ja niin vastuuton, että kaivosoikeudet on peruttava.

Dragon väittää selonteossaan myös, että avolouhoksen reunat ovat pääsääntöisesti verrattain loivat, mikä ei pidä paikkaansa. Louhoksen kallioreunat ovat pystysuoria. Pintamaakerroksen luiskat ovat paikoitellen verrattain loivia. Louhosalueen reunoille on nostettu uraanipitoisia louhoslohkareita, joista otetusta näytteessä oli tuo lähes 19 % uraania. Nuo louhoslohkareet ovat muodoltaan ja sijoittelultaan kuin istumakiviksi tarkoitettuja. Louhosalutta ei ole aidattu, merkitty eikä säteilyistä varoiteta. Louhoksen turvallisuutta ei ole tarkastettu.

Avolouhoksen läheisyydestä otetuissa näkinsammalnäytteissä oli erittäin korkeat alfasäteilyarvot. Se kertoo, että louhoksen radioaktiiviset aineet ovat jo nyt kertyneet kasvien elonkiertoon. Vaadimme välittömiä toimenpiteitä radioaktiivisten aineiden leviämisen pysäyttämiseksi.

Kuulutusasiakirjassa esitetty kartta on niin yleispiirteinen, ettei siitä ole mahdollista havaita kaivospiirin läpi virtaavaa Hangaspuroa. Avolouhoksen suotovedet valuvat nykyisinkin Hangaspuroon ja sitä kautta Kitkajokeen. Hangaspurosta on mitattu kohonneita päästöarvoja.

Haitallisiin vaikutuksiin kuuluvat myös mahdolliset vaikutukset pohjavesiin. Pohjavesien pilaamiskielto on ehdoton. Juomasuon louhoksen kalliooperän rosoisuutta tai kiinteyttä ei ole edes Dragonin YVA-selvityksessä 2013 kuvailtu. Kuitenkin havaintojen mukaan avolouhos ei

mistään kohti vuoda laitojensa yli, joten louhokseen kertyvät vedet vajoavat jonnekin. Louhosvedessä on mittauksen mukaan radioaktiivisuutta, joten sitä menee vajuvesienkin kanssa jonnekin. Pohjavesitutkimuksia virtaussuuntineen ei kuitenkaan ole riittävästi tehty edes YVA-selvitykseen. Avolouhos muodostaa jatkuvan pohjavesien pilaamisen lähteen, joka on mahdollisimman nopeasti suljettava.

Varsinaisia kaivostoiminnan arvioituja vaikutuksia ei ole Dragonin selvityksessä ollenkaan esitetty, vaikka selvityksen tämän kohdan otsikko sellaista edellytti. Dragon puhuu kultakaivoksesta. Oikeasti kyseessä on monimetallikaivos, jossa kulta on enimmäkseen sitoutunut uraanin sisään. Lisäksi on useita muita hankalasti hallittavia metalleja sekä harmeminaaleja. Kaivostoiminnan kokonaisvaikutuksia yleiselle ja yksityisille eduille arvioitaessa tulisi esitellä kaikki haitalliset aineet, joita kaivostoiminnan yhteydessä käsitellään ja arvioida niiden haitallisia vaikutuksia koko kaivostoiminnan elinkaaren ajalta ja myös tarvittavia jälkihoitotarpeita. Tätä arviointia ja selvitystä ei ole tehty. Uraanista vaietaan kokonaan. Kullan rikastusratkaisua kemikaaleineen ei esitetä. Pölyvaikutuksia vähätellään. Vesistövaikutusten arviointia satelliittikaivoksissa ja keskusrikastamossa ei esitetä. Uraanin suhteen korkeapitoista rikastushiekkakasaa ei käsitellä lainkaan. Radonin kuvaillaan ikään kuin katoavan.

Katsomme, että esitetyn aineiston perusteella ei yleisiä ja yksityisiä etuja pysty turvaamaan muuten kuin kaivosoikeudet perumalla ja avolouhos täyttämällä tiiviskerrosmenetelmällä.

2) toimenpiteet, joilla varmistetaan, että kaivostoiminnassa ei harjoiteta ilmeistä kaivosmineraalien tuhlausta taikka kaivoksen mahdollista tulevaa käyttöä ja louhimistyyötä ei vaaranneta tai vaikeuteta;

Tässä selvityksen kohdassa Dragon puhuu tutkimuksista, joilla kultaesiintymän geometria ja pitoisuus sekä louhinnan ja kaivostoiminnan toteuttamiskelpoisuus selvitetään tarkoituksenmukaisella tarkkuudella. Uraanista, koboltista tai esimerkiksi harvinaisista maametalleista ei puhuta selvityksessä eikä näissä kuulutusasiakirjoissa mitään.

YVA-selostuksessaan 2013 Dragon myöntää uraania sisältyvän kultarikasteeseen, mahdolliseen kobolttirikasteeseen ja rikastushiekkakasioihin, mutta uraanin kokonaisuus ja pitoisuusarvoja noissa eri rikastusjakeissa ei ilmoiteta. Sivukivikasojen uraanipitoisuuksista ei esitetä arvioita ollenkaan.

Tämä kaivoslain kohta kaivosmineraalien tuhlauksen estämisestä edellyttäisi selvitystä arvomineraaleista uraani mukaan lukien, myös varautumisesta niiden mahdollisesti myöhemmin alkavaan hyödyntämiseen. Uraanin suhteen kysymys on akuutti yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen kannalta. Perusoikeuksien turvaamisen kannalta on kestävämpiä vaihtoehtoja vaiheessa uraanista, jättää uraanikuulemiset tekemättä sekä jättää uraanin liittyvät kaivospiirimääräykset tekemättä, vaikka tiedetään Dragonin suunnitellussa kaivostoiminnassa kertyvän uraania 50 – 70 tonnia vuodessa Dragonin oman YVA-selostuksen perusteella. Uraanista vaikeneminen näissä kuulutusasiakirjoissa on rikos alueen ihmisten perusoikeuksia vastaan.

Mahdollista myöhemmin alkavaa uraanin hyödyntämistä varten olisi Dragonille edullista jo alusta alkaen rikastaa uraania niin sanottuun korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Näin Dragon ilmoittaaakin aikeenaan YVA-selostuksessa, mutta ei puhu uraanista mitään näissä kuulutusasiakirjoissa. Korkeamman uraanipitoisuuden

rikastushiekkakasan arvioidun uraanipitoisuuden on Dragon ilmoittanut olevan ydinenergiain toimenpiderajalla 0,1 %, kuitenkin perustelematta millä keinoin tuo pitoisuus pidettäisiin laissa määritellyissä rajoissa.

On ilmennyt, että Dragon on pyytänyt 29.11.2012 ja saanut jo keväällä 25.4.2013 TEM:iltä ydinenergiain tarkoittaman ennakkotiedon siitä, tarvitaanko yhtiön toiminnalle ydinenergiain mukainen lupa. Yhtiön tietopyynnössään TEM:ille esittämät vaihtoehdot toimintoilleen olivat (näitä vaihtoehtoja ei edes Dragonin YVA-selostuksessa 2013 esitellä):

1. Uraania ei prosessoida tuotteena eikä haitta-aineena
2. Uraani puhdistetaan prosessissa ilman hyödyntämistarkoitusta
3. Uraania erotetaan prosessissa tuotantotarkoituksessa; tai
4. Uraanipitoinen jäte kuljetetaan ja käsitellään kaivoksen ulkopuolisella laitoksella

Dragonin YVA-selostuksessa 2013 selostuksen kohdassa 10.11 selostetaan ministeriön vastausta (TEM/2711/08.10.01/201) väitteellä, että Dragon ei suunnittele uraanin talteenottamista, mutta ikään kuin varalta on kysytty ennakkotieto luvan tarpeesta, ja todetaan TEM:in kertomat erityyppisiin lupiin vaikuttavat uraanipitoisuuden rajat 0,05 % ja 0,1 %. Noita rajoja Dragon on sitten YVA-selostuksessaan käyttänyt, tosin yleensä ilman tarkennusta siitä ollaanko malmeissa, tuotteissa, rikastuskasojen pitoisuuksissa tai jätejakeissa niiden raja-arvojen alapuolella vai yläpuolella.

Vaikka selvästikin Dragon on valmistautunut myös uraanin hyödyntämiseen, niin YVA-selostuksessa 2013 väitetään useaan kertaan toistaen, ettei uraanin hyödyntäminen ole tarkoituksena. Siitä poiketen YVA-selostuksen lopussa kohdassa 9.19.5 todetaan ”*Mikäli hankkeen suunnittelussa päädytään uraanin talteenoton toteuttamiseen, kohdistuvat toimintaan lisäksi ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä edellytetyt turvallisuusvaatimukset.*” Lause on vaarallinen, varsinkin kun se on riskeihin varautumis -otsikon alla. Kuin Dragon uskoisi/uskottelisi ydinenergia- ja säteilylainsäädännössä esitettyjen turvallisuussäädösten astuvan voimaan vasta uraanin hyödyntämistilanteesta alkaen. Todellisuudessaan nuo turvallisuusvaatimukset täytyy koko ajan täyttää. Tai täytyisi täyttää. Myös kaivospiirin määräyksissä tulisi huomioda nuo turvallisuusvaatimukset ja varmistaa niiden toteutuminen. Kaivospiirien tarkistusmääräyksissä nuo turvallisuusmääräykset olisi kirjoitettava siihen muotoon, että niitä olisi pakko noudattaa alusta alkaen eikä vasta ”hyödyntämisestä lähtien”. Mutta nyt kuulutetulla menettelyllä vaiettiin uraanista, joten uraaniin liittyviä määräyksiä ei kaivosviranomaisella ilmeisesti ollut aikomustakaan antaa. Kuin kaivosviranomaisen ummistaisi silmänsä kymmenille Kuusamon uraanivyöhykkeestä tehdyille tutkimustuloksille. Uraanin hyödyntämättömyys ei anna lupaa turvallisuusvaatimuksista poiketa, mutta uraanin salaamistilanteissa tietenkin syntyy mahdollisuus siihen.

Dragonin hankkeen kannalta suuri merkitys on tietenkin sillä, että uraanin hyödyntäminen vaatii valtioneuvoston luvan, ja silloin siihen päätökseen liittyy Kuusamon kunnan veto-oikeus. Tämä kunnallisdemokraattinen riskitekijä yritetään tässäkin hankkeessa kiertää pyrkimällä aloittamaan hanke kunnan nimissä ilman uraanitavoitetta, jo ”hyväksi havaitulla” Talvivaaran mallilla. Dragon Mining omassa finanssiraportissaankin toteaa, että Talvivaara osoittaa mallin kuinka uraani voidaan jälkikäteen luvittaa tuotantoon.

Katsomme, että kaivosviranomaisen olisi tullut kuulutusasiakirjoissa tuoda tietämänsä uraanivyöhyke, uraanipitoisuudet, uraanin ympäristökysymykset, erillinen

uraanikuulemismenettely, uraaniin liittyvät lupamenettelyt sekä uraaniin liittyvä kunnallinen veto-oikeus näissä kuulutusasiakirjoissa esille. Katsomme, että uraani on tahallaan jätetty mainitsematta näissä kuulutusasiakirjoissa, jotta kaivosyhtiölle syntyisi jälkikäteen mahdollisuus uraanin hyödyntämiseen kultakaivoksen nimissä käynnistetyssä kaivoksessa. Pidämme tällaista kuulutusmenettelyä vakavana yleisten ja yksityisten etujen vastaisena toimintana.

3) esiintymän hyödyntämisen laajuutta ja tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;

Vasta selvityksensä tässä kohdin Dragon tuo esille, että GTK paikansi ja tutki Juomasuon, Hangaslammen ja Pohjasvaaran esiintymiä 1980-luvulla. Eteläisen louhinta-alueen, siis Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon esiintymiä ei Dragon kuitenkaan tässä yhteydessä mainitse ollenkaan, vaikka ne lienevät oleellisia esiintymän hyödyntämisen laajuutta selvitettäessä, varsinkin mikäli keskusrikastamo sijoitettaisiin Juomasuon laajennettavan kaivospiirin alueelle. Myöskään Dragon ei tuo esille, että kaikki nuo alueet olivat löytyneet KTM:n rahoittamien uraaninetsintöjen seurauksena.

Dragon esittää tutkimustuloksinaan vain kultamineraalivarantojen suhteen eikä uraania mainita ollenkaan, vaikka esiintymän tutkimustulosten selvitysvelvollisuus on tämän kohdan otsikkona. Dragon mainitsee Juomasuon esiintymää koelouhitun vuonna 1992 ja koerikastuksen suoritetun Rautuvaaran rikastamolla Kolarissa (Outokumpu Oy). Tuon koerikastuksen tuloksetkin Dragon jättää selostamatta. Outokumpu Oy:n koerikastuksessa Rautuvaarassa vuonna 1993 ei uraania saatu rikastettua erilleen kullasta eikä riittävästi rikastushiekastakaan. *(Reijo Anttonen, Outokumpu Finnmines Oy: 'Kuusamon Juomasuon kultaesiintymän koelouhinta, diaarinro:nne 1003/340/92'. Outokumpu Oy:n raportti STUK:ille 7.12.1993.) [Koillismaan Vihreät toi nuo raportit esille jo vuonna 2011 muistutuksessaan Dragonin YVA-arviointiohjelmasta.]*

Kyseisessä Outokumpu Oy:n vuoden 1993 raportissa on selostettu, että koerikastuksessa kultaa ja uraania ei saatu toisistaan erilleen painovoimaerotuksella eikä vaahdotusrikastuksellakaan. Rikastushiekkakasaan joutui siis sekä uraania että kultaa. Toisaalta vaahdotusrikastuksessa aikaansaatu kultarikasteikin oli niin uraanipitoista (0,007 – 0,17 %), että se osittain ylitti ydinenergia-asetuksen 0,1 % uraanirajan. Kultarikaste sekoitettiin suhteessa 1:10 Saattoporan kultarikasteeseen ennen toimittamista Harjavallan sulattoon, jossa se jatkokäsiteltiin edelleen sekoitettuna muihin sulaton raaka-aineisiin. Minne kultarikasteen mukana Harjavallalta mennyt uraani lopulta päätyi, ei raportissa mainittu. Rautuvaaran painovoimarikastuksessa tärypöytärikasteen U-pitoisuus oli 1,9 – 45,4 %. Tuo uraanipitoinen tärypöytärikaste sekoitettiin myöhemmin Pahtavuoman kaivoksen uraanirikasteeseen (n.5000 tn). [Outokumpu Oy:n raportissa ei mainita minne nuo uraanirikasteet toimitettiin]. Juomasuon malmin koerikastuksesta syntynyt uraanipitoinen rikastushiekka sijoitettiin Rautuvaaran rikastushiekkakasaan erikseen tehtyyn kaivantoon. Pahtavuoman kaivoksen uraanipitoinen rikastushiekka johdettiin samaan kaivantoon. Nyt parhaillaan käynnissä olevassa Hannukaisen kaivoksen ympäristölupaprosessissa ei noita Rautuvaaran kaivoksen rikastushiekkakasaan piilotettuja uraaneja mainita lainkaan. Uraanitiedot katoavat viranomaisten käsittelyissä.

Nuo Juomasuon malmin uraanin ja kullan koerikastustiedot Outokumpu Oy raportoi STUK:ille vasta saatuaan ensin kaivoskirjan Juomasuon kaivospiiriin, joten kaivoskirjaan ei merkitty uraanisanaa. Esimerkki osoittaa salailuhistorian olevan pitkään jatkunut maan tapa, joka mahdollistaa leväperäiset todellista tilannetta vastaamattomat kaivosmääräykset tai peräti kaivosmääräysten puuttumisen kokonaan, kuten Juomasuolla.

On epäiltävissä, että Juomasuon malmissa olevan uraanin ja kullan erottaminen toisistaan rikastusprosessissa on vaikeata, sillä GTK:n tutkijan Heikki Pankan (GTK raportti M19/4613/-89/1/10, 1998) mukaan *"Selvimmin kulta näyttää rikastuneen uraniniittirakeisiin sekä niiden välittömään läheisyyteen"*. Pankan mukaan selvimmin kulta on uraniniittirakeissa. Se tarkoittaa, että kultaa ei voi käsitellä uraaniin koskematta. Dragonin YVA-selostuksen 2013 rikastuskaaviossa annetaan kuitenkin vaikutelma ikään kuin kulta saataisiin ensin vaahdotusrikastuksella irti ja sitten lopuksi (jos niin halutaan) saataisiin painovoimarikastuksella uraanirikaste erilleen sijoitettavaksi erilliseen korkeamman uraanipitoisuuden rikastushiekkakasaan. Kuitenkin YVA-selostuksen sivulla 64 mainitaan, että vaahdotusprosessi ei erottele urania. Lisäksi sanotaan, että mikäli rikastamon lopputuote on kultapitoinen vaahdotusrikaste, niin se osa uraanista, joka ei mene vaahdotusrikasteen (siis kultarikasteen) mukana jatkojalostettavaksi, menee rikastushiekkään. Rikastusprosessin tuottama kultarikaste olisi siis nykyisessäkin Dragonin esittämässä ratkaisussa uraanipitoista, mutta pitoisuusarviota ei esitetä.

YVA-selostuksessa 2013 esitetään yhtenä vaihtoehtona kullan sulattamista kultaharkkoiksi Kuusamossa. Lopputuloksena väitetään olevan kultaharkkoja 0 % uraanipitoisuudella, mutta ei kuvata lähtörikasteen uraanipitoisuutta, prosessissa poistettavan uraanin määrää eikä syntyvien prosessisakkojen uraanipitoisuuksia, niiden käsittelyä eikä loppusijoittamisia. Uraania siis sisältyisi kultarikasteeseen, mahdolliseen kobolttirikasteeseen sekä rikastushiekkakasioihin, mutta uraanin kokonaismääriä ja pitoisuusarvoja noissa eri rikastusjakeissa ei ilmoiteta. Sivukivikasojen uraanipitoisuuksista ei esitetä arvioita. Näistä seikoista ei nyt Tukesin kuulutusasiakirjoissa mainita mitään.

Katsomme, ettei kuulutusasiakirjoissa ole esitetty riittävässä määrin esiintymiin liittyviä olemassa olevia tutkimustuloksia. Valikoidusti esitetyt pelkät kultapitoisuustiedot antavat harhaanjohtavan kuvan esiintymien luonteesta. Kuulutusasiakirjan selvänä tarkoituksena näyttää olevan jatkaa vuosikautia jatkunutta oleellisten tietojen salaamista kaivosyhtiön eduksi ja yleisten sekä yksityisten etujen haitaksi.

4) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen erityisellä poronhoitoalueella;

Dragon selonteossaan sanoo osana ympäristövaikutusten arviointiprosessia tehdyn erillinen selvitys mahdollisen kaivostoiminnan aiheuttamista vaikutuksista porotaloudelle. Sitä selvitystä ei ole kuitenkaan kuulutusasiakirjaan sisällytetty.

YVA-selostuksen 2013 mukaan poroelinkeino rajattaisiin aidalla kaivosalueen ulkopuolelle, peräti mahdollisen suojavyöhykkeen taakse. Kaivosalue saastuu raskasmetallipitoisesta pölystä louhosaluetta huomattavasti laajemmaltakin alueelta ja pysyy kaivoksen sulkemisenkin jälkeen poroille kelvottomana ruokailualueena vuosikymmeniä. Koska Dragonilla on suunnitelmiansa perusteella intressinä käynnistää jatkuvasti uusia satelliittikaivoksia Pohjois-Kuusamoon, on todettava niiden aikaa myöten aiheuttavan kasvavaa suurta haittaa poroelinkeinojen harjoittamiselle Kuusamossa. Näitä kokonaishaittoja ei ole arvioitu YVA-selostuksessa, eikä ollenkaan näissä kuulutusasiakirjoissa.

Dragon esittää selvityksessään, että yhteistyöllä eri toimialojen intressit pyritään sovittamaan yhteen mahdollisimman hyvin ja että alueen paliskunnan kanssa tehdään yleensä sopimus ennen toiminnan aloittamista. *"Kaivotoiminnasta mahdollisesti aiheutuvat porovahingot ja muut vaikutukset poronhoitoelinkeinolle ehkäistään ja tarvittaessa korvataan"*.

Katsomme, että sellaisen avoimen valtakirjan antaminen kaivosyhtiölle, joka perustuu jälkikäteen tehtäviin sopimuksiin asianosaisten kesken, jättäen vielä kaivosyhtiölle takaportin ”yleensä”, on kaivoslain 52.3 §:n vastainen. Tuo lain kohta velvoittaa kaivosviranomaista antamaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Myös poronhoidon turvaamiseksi on tässä kaivospiirin tarkistuskäsittelyssä annettava tarpeelliset määräykset.

Vastoin kaivoslain tarkoitusta ja määräyksiä Tukes pyytää huomioimaan, että joillakin erityisellä poronhoito alueella toimivien kaivospiirien haltijoilla voi olla kaivosyhtiön ja paikallisen palikunnan välinen keskinäinen sopimus poronhoidolle aiheutuvien haittojen korvaamisesta. Tukesin mielestä tällöin ei välttämättä anneta erikseen määräyksiä kaivosviranomaisen toimesta poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella. Tukesin ohje on huono, sillä ohjeesta saattaa saada käsityksen kuin Tukes voisi väistää kaivoslain veloitteen poronhoidon turvaamiseksi annettavista määräyksistä.

Katsomme poroelinkeinon olevan oleellinen kitkan saamelaisten alkuperäinen elinkeino. Porotalouden toimintaedellytykset on turvattava Kuusamossa osana luontaista elinkeinotoimintaa ja perinteistä kulttuuria sekä Kuusamon imagon rakentajana ja matkailun vetovoimatekijänä.

Katsomme, että poronhoidon turvaamiseksi on tehtävä riittävät selvitykset kaivoslain alaisten hankkeiden yhteisvaikutuksista poronhoidolle, esitettävä riittävät keinot noiden haittojen poistamiseksi, sekä edellyttämme nuo selvitykset ja keinot haittojen poistamiseksi esitettäväksi kuulutusasiakirjoissa, jotta niistä voidaan esittää muistutuksia ja mielipiteitä. Arviointien, selvitysten, toimenpide-ehdotusten, lausuntojen, muistutusten ja mielipiteiden perusteella kaivosviranomaisen on kaivospiirimääräyksiin annettava tarpeelliset määräykset poronhoidon turvaamiseksi. Sopikaa keskenänne -ehdotus ei riitä kaivospiirimääräykseksi. Katsomme, että kuulutusasiakirjassa esitetty/ehdotettu menettely poronhoidon turvaamisen suhteen ei ole riittävä.

6) kaivostoiminnan lopettamiseen liittyvä vakuus 10 luvun mukaisesti sekä muut lopettamiseen liittyvät ja lopettamisen jälkeiset velvollisuudet;

Tässä selvityksensä kohdassa Dragon käsittelee Juomasuon kaivospiiriä toimimattomana kaivospiirinä ja esittää vakuuksia arvioitavan uudelleen, mikäli alueella käynnistetään kaivostoimintaa. Kaivostoiminnan jälkeisiä jälkihoitotöitä ei siis ole arvioitu eikä niiden edellyttämiä vakuusmaksuja ole arvioitu.

Otimme kantaa tähän vakuuskysymykseen muistutuksemme alkuosassa vaatimuksena 4.

8) muut toimintaa koskevat seikat sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu uudessa kaivoslaissa kiellettyä seurausta;

Tähän kaivoslain edellyttämään selvityksen kohtaan Dragon vastaa lyhyesti:

”Kaivostoiminnassa tulee noudattaa lupaehtoja sekä mahdollisia sopimuksia. Viranomaiset valvovat lupaehtojen noudattamista.”

Dragon on siis sitä mieltä, että heidän tulee noudattaa lupaehtoja. Tämänhän pitäisi olla selvä asia ennestäänkin. Mutta otsikkohan edellytti kaivosyhtiötä antamaan ehdotuksia (edellisten kohtien 1 - 7 lisäksi) sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu uudessa kaivoslaissa kiellettyä seurausta.

Dragonilta ei ehdotuksia tullut. Dragon ei selvästikään ole kiinnostunut estämään haittojen syntymistä vaan enemmänkin lupamääräyksiin tulevia kiusallisia määräyksiä.

Edellytämme kaivoslupaviranomaisen lupaharkinnassaan ottavan huomioon uuden kaivoslain mukaisesti kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset, uraanivyöhykkeen ja uraaninkäsittelyn, kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset kumuloituvasti Virrankyläisten kyläläisten elinkeinoin ja elinpiireihin, kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset kumuloituvasti Koutajoen vesistöön sekä laajojen kaivoslain alaisten hankkeiden kokonaisvaikutukset laajemminkin luontoperustaisiin elinkeinoin Kuusamossa ja lähikunnissa. Tukesin tulee huomioida kaivospiirikäsittelyissään Kuusamon luonnonvarasuunnitelmassa esitetyt seuraavat tavoitteet (Kuusamon kunnanvaltuuston iltakoulu 3.2.2014):

- Kaivostoimintaa voidaan harkita Kuusamossa vain alueilla, joilla ei kohdistu merkittäviä haittoja luontoarvoille, luonnontuotteille ja elintarviketuotannolle, maisemalle, vesistöille, matkailun imagolle tai asutukselle
- Luonto- ja maisema-arvoiltaan herkälle sekä matkailun kannalta keskeiselle alueelle (Oulanka-Ruka-Kitka -alue) ei käytettävissä olevan tiedon pohjalta kaivostoimintaa tai sen rikastustoimintaa voida riskittömästi käynnistää
- Uraanikaivostoiminnan aloittamista Kuusamossa ei hyväksytä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (Kuusamon kaupunginhallitus 20.2.2007 41 §)

Edellä lueteltuihin kohtiin liittyen huomautamme Virrankylässä harjoitettavasta merkittävästä maanviljelyksestä, joka tuottaa merkittävä osan maitoa Koillismaan osuusmeijerille. Luontoimagon tuhoutuminen kaivostoiminnan vuoksi olisi katastrofi kuusamolaisen juuston markkinoinnille ja siten myös Virrankyläisten elinkeinoille. Pidämme mahdollisena estää kaivosmääräyksillä luontoimagon tuhoutumista.

9) muut yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömät ja kaivosluvan edellytysten toteuttamiseen liittyvät seikat;

Tähän selvityspyynnön kohtaan Dragon vastasi: *"Toiminnanharjoittajalla on käytössään tarvittava asiantuntemus ja muut edellytykset huolehtia toiminnan turvallisuudesta, seurata ja rajoittaa toiminnan vaikutuksia sekä louhia ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta."*

Selvityspyynnön kohdan 9 alkuosaan Dragon ei vastannut, kuin yleisten ja yksityisten etujen kannalta välttämättömiä muita seikkoja ei olisi. Ei niitä Dragonin mielestä ollut myöskään kohdissa 1-8. Selvityksessä kehuttu asiantuntemus huolehtia turvallisuudesta ja edellytyksistä rajoittaa toiminnan vaikutuksia joutuu epäilyksenalaiseksi, koska Dragon ei missään kohdin esitä kyvykkyyttään arvioida noita toiminnan vaikutuksista eikä esitä keinoja niiden rajoittamiseksi.

Toisaalta Dragonin esittämä lause *"ja hyödyntää kaivosmineraalit tuhlaamatta ja tulevaa käyttöä vaarantamatta"* kertoo aikomuksesta hyödyntää uraanikin jälkikäteen, vaikka uraanisanaa ei ole missään kohden kuulutusasiakirjoja tuotu esille.

Kuulutusasiakirjojen mukaan Sivakkaharjun kaivospiiri (KaivNro 4013) on valmis ja kaivoskirja on annettu 17.11.1975. Meurastuksenahon kaivospiiri (KaivNro 4909) on myös valmis ja kaivoskirja on annettu 2.10.1997. Kummassakaan kaivospiirissä kaivostyötä ei ole aloitettu eikä koelouhintaa ole suoritettu.

Dragon on antanut Sivakkaharjuun ja Meurastuksenahoon liittyvät selvitykset lähes sanasta sanaan samanlaisena kuin Juomasuohonkin. Toki Juomasuolla oli koelouhinta muista poikkeavana. Niinpä mekin toistamme tässä kohdin Juomasuon kaivospiirin kohdalla esittämämme muistutukset myös Sivakkaharjua ja Meurastuksenahoa koskevina.

Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun uraanin olevan mainittuna GTK:n datarekisterissä 12.1.2007 (0,12 % U). Tuon mukaan Sivakkaharjun uraanipitoisuus ylittää uraanimalmion 0,1 %:n rajan. Kuulutusasiakirjoissa ei kuitenkaan Sivakkaharjun uraania mainita.

Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan aivan Rukan matkailukeskuksen vieressä keskeisellä matkailualueella. Dragon ei selvityksessään edes mainitse matkailuelinkeinolle mahdollisesti syntyvää haittaa eikä sen haitan estämiskeinoja.

Lisäksi huomautamme Sivakkaharjun ja Meurastuksenahon kaivospiirien sijaitsevan Noivioharju-Sivakkaharjun pohjavesialueen reunalla tai päällä. Kuulutusasiakirjoissa ei tuota virallista I-luokan pohjavesialuetta edes mainita, eikä pohjaveden pilaamisen estämiskeinoja esitetä. Edes YVA-selostuksessa 2013 ei esitetty mittaustuloksia pohjavesien virtaussuunnista, nopeuksista ja määristä, eikä esitetty keinoja pohjaveden suojelemiseksi.

Huomautamme, että pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton. Edes kaivoslain alaisilla määräyksillä tai määräysten puuttumisilla ei voida sallia pohjaveden pilaamista.

Katsomme, että pohjavedet ovat sellaisia yleiseen etuun kuuluvia seikkoja, jotka on erikseen kaivospiirimääräyksillä turvattava. Uraaniviyöhykkeellä tuollainen pohjavesialueen suojeleminen uraania käsittelevän kaivostoiminnan yhteydessä on käsityksemme mukaan mahdotonta, joten katsomme ainoaksi pohjavesien suojelumahdollisuudeksi kaivosoikeuden perumisen ja kaivospiirien purkamisen.

Kuusamossa 28.4.2014

Kuusamon Kitkajoen Virrankylien kyläläisten ja mökkiläisten puolesta.

Yhteyshenkilö Leena Mustonen, Kurtinjärvi - Käylä, Kuusamo

Asiamies; Mika Flöjt Osoite ja yhteystiedot: Kormasentie 1 93600 Kuusamo
mika.flojt@gmail.com, puh 040 578 8784

- Liite 1 ja 2 Luettelo muistutukseen osallistuvista henkilöistä
- Liite 3 Ote GTK:n kaivoskartasta 18.4.2014
- Liite 3 Kuusamon uraaniviyöhyke. Kuva GTK:n kaivoskartasta.
- Liite 3 Kitkan Viisaiden tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä)
(Tulosten esittelytilaisuudesta video: <http://www.youtube.com/watch?v=wVEuCpx7QMc>)

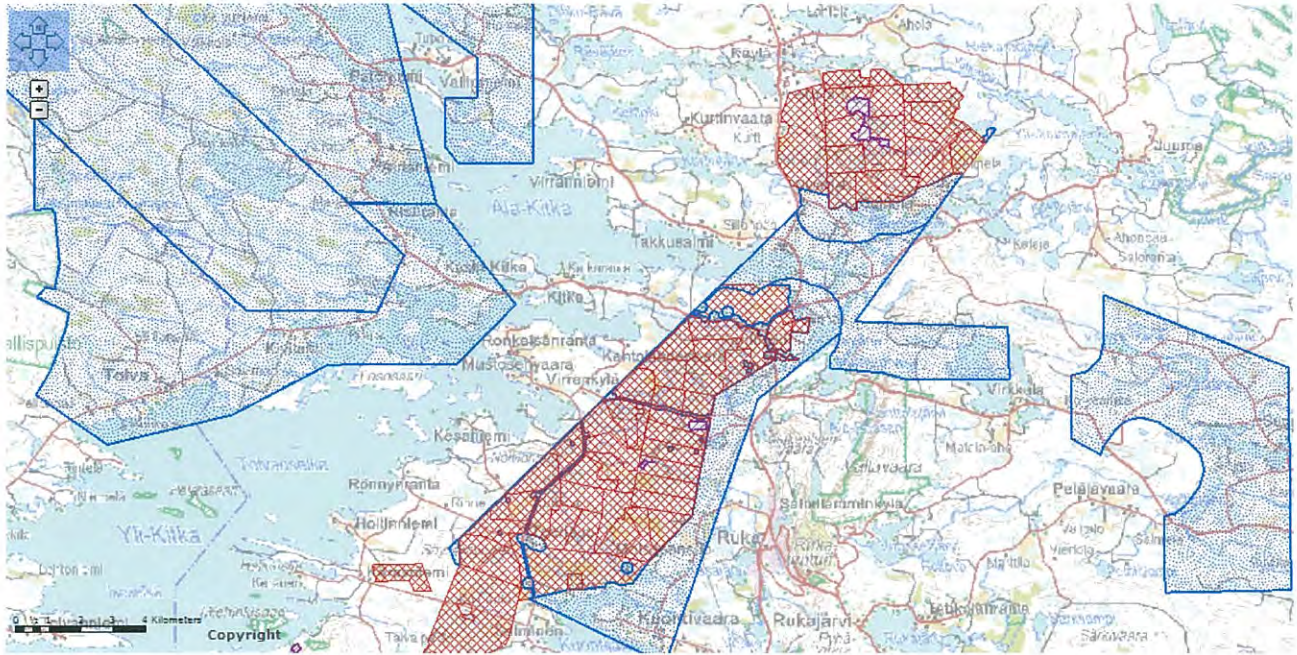
LIITE 1 ja 2.

Luettelo muistutukseen osallistuvista henkilöistä

Nimelistat sähköpostiliitteenä TUKESille lähetetyssä versiossa.

LIITE 3

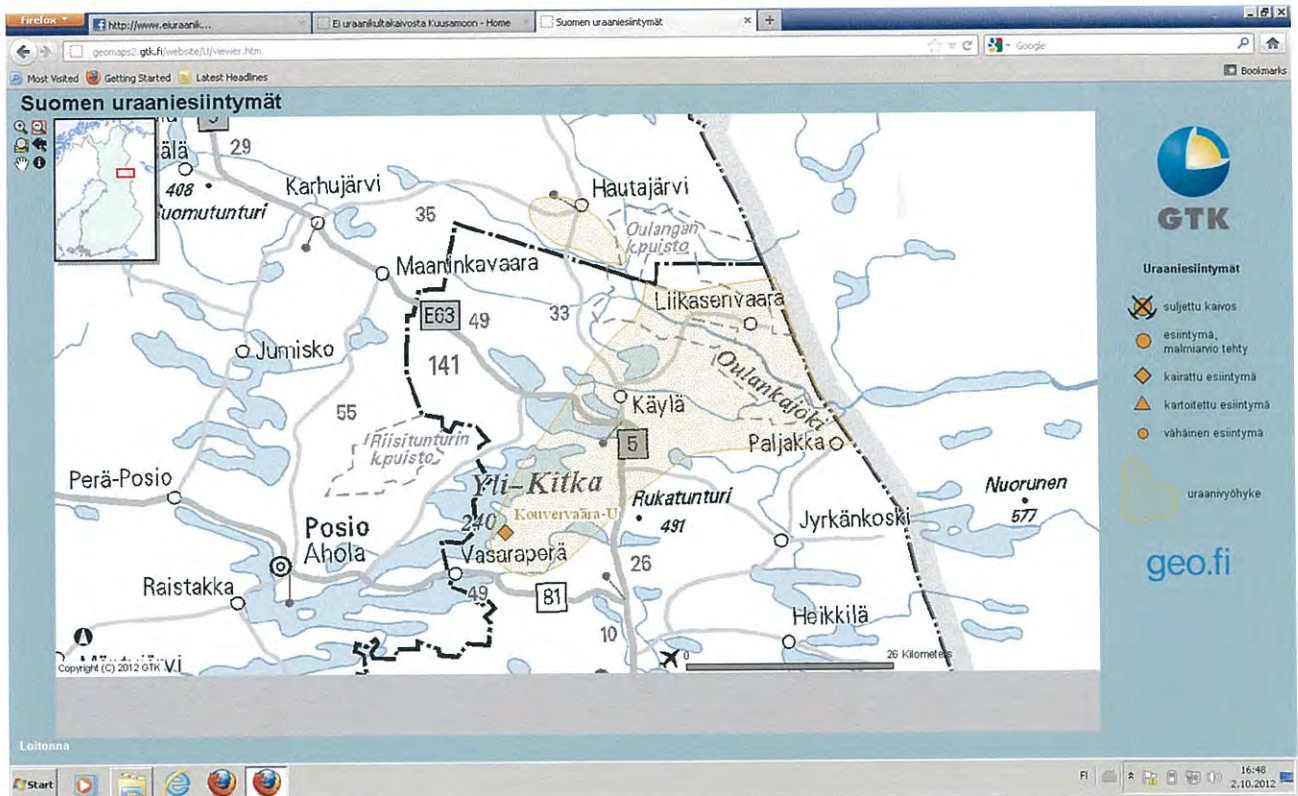
Ote GTK:n kaivoskartasta 18.4.2014

<http://geomaps2.gtk.fi/tukes/> Kaivoskartta 18.4.2014. Huomattakoon, että ns. karensissa olevat alueet eivät näy kartassa.

LIITE 4

Kuusamon uraanivyöhyke. Kuva GTK:n kaivoskartasta.

Kuva GTK:n kaivoskartasta 2.10.2012.

LIITE 5

Kitkan Viisaiden tuottamia analyysituloksia Juomasuon louhoksesta ja ympäristöstä)

Raportti

K1301414

Sivu 2 (7)

29UTBOR4Y2P

Asiakkaan tunnus		2. Juomasuo Louhos 3m 4.10.2013				
Näytteennumero		H13008020				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analyysoija	Allakirjoitus
Näyt.esikäsit/murskaus/suodatus*	-			1	1	SUAB
Al	12.4	1.24	mg/l	2	1	SUAB
Sb	<0.010		mg/l	2	1	SUAB
As	0.0286	0.0029	mg/l	2	1	SUAB
Ba	0.110	0.0110	mg/l	2	1	SUAB
Be	0.00065	0.00007	mg/l	2	1	SUAB
B	<0.010		mg/l	2	1	SUAB
Cd	<0.0004		mg/l	2	1	SUAB
Ca	30.2	3.02	mg/l	2	1	SUAB
Cr	0.0224	0.0022	mg/l	2	1	SUAB
Co	1.90	0.190	mg/l	2	1	SUAB
Cu	0.164	0.0164	mg/l	2	1	SUAB
Fe	26.2	2.62	mg/l	2	1	SUAB
Pb	0.0184	0.0018	mg/l	2	1	SUAB
Li	0.0012	0.0001	mg/l	2	1	SUAB
Mg	13.6	1.36	mg/l	2	1	SUAB
Mn	1.38	0.138	mg/l	2	1	SUAB
Mo	<0.0020		mg/l	2	1	SUAB
Ni	0.102	0.0102	mg/l	2	1	SUAB
P	0.869	0.087	mg/l	2	1	SUAB
K	6.63	0.663	mg/l	2	1	SUAB
Se	<0.010		mg/l	2	1	SUAB
Ag	<0.0010		mg/l	2	1	SUAB
Na	2.12	0.212	mg/l	2	1	SUAB
Tl	<0.010		mg/l	2	1	SUAB
V	0.0205	0.0020	mg/l	2	1	SUAB
Zn	0.0246	0.0025	mg/l	2	1	SUAB
Hg	<0.010		µg/l	4	1	SUAB
alfa-aktiivisuus	0.30	0.05	Bq/l	3	1	SUAB
S	32800	3280	µg/l	6	1	SUAB
Sn	<10		µg/l	6	1	SUAB
Bi	<10		µg/l	6	1	SUAB
Si	8450	845	µg/l	6	1	SUAB
Sr	30.4	3.06	µg/l	6	1	SUAB
Te	15	1.48	µg/l	6	1	SUAB
Ti	178	17.8	µg/l	6	1	SUAB
Zr	1.6	0.160	µg/l	6	1	SUAB
U	63.4	6.34	µg/l	6	1	SUAB
Ce	13.0	1.30	µg/l	6	1	SUAB
La	7.55	0.76	µg/l	6	1	SUAB
Th	0.38	0.04	µg/l	6	1	SUAB
pH	7.36	0.08		7	1	SUAB
fluoridi	<0.200		mg/l	8	1	SUAB

Raportti

K1301415

Sivu 2 (7)

29UTDZSGY90

Asiakkaan tunnus		3-1 Louhos 2m 4.10.2013				
Näytteenumero		H13008028				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysoija	Allekirjoitus
k.a. 105°C	60.8	3.04	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	12.6	2.53	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	38.3	7.66	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.341	0.068	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	332	66.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	49.8	9.97	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	52.3	10.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	21700	4330	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	17.4	3.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	242	48.5	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	1.14	0.23	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	40.6	8.1	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	403	80.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	6.6	1.3	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	<0.52		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	7.38	1.48	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	40.1	8.02	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	18.5	3.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.21		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Al	12300	2470	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Bi	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
B	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ca	3470	693	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mg	8050	1610	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
K	3180	636	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Se	2.9	0.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Si	142	28	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Na	518	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
S	551	110	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Te	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ti	1130	227	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zr	6.9	1.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	128	25.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	43.3	8.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Raportti

K1301415

Sivu 5 (7)

29UTDZSGY90

Asiakkeen tunnus		9.Hangaspuro 2 oja hiekka 6.10.2013				
Näytteenumero		H13008033				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysoija	Allekirjoitus
k.a. 105°C	74.8	3.74	%	1	1	SUAB
Ag	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
As	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ba	19.4	3.89	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Be	0.166	0.033	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cd	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Co	216	43.2	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cr	58.0	11.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Cu	8.5	1.7	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Fe	36000	7200	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Li	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mn	960	192	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Mo	<0.40		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Ni	14.6	2.9	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
P	519	104	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Pb	2.2	0.4	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sb	1.29	0.26	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sn	<1.0		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Sr	4.96	0.99	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Tl	<0.50		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
V	79.1	15.8	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Zn	8.1	1.6	mg/kg k.a.	1	1	SUAB
Hg	<0.20		mg/kg k.a.	1	1	SUAB
U*	1.3	0.3	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
La*	18.8	3.6	mg/kg k.a.	2	1	SUAB

Asiakkeen tunnus		11. Juomasuo Louhok.radio 6.10.2013				
Näytteenumero		H13008034				
Analyysi	Tulos	Mittausepävarmuus (±)	Yksikkö	Menetelmä	Analysoija	Allekirjoitus
Näyttesikälit/murskaus/suodatus*	-			4	1	SUAB
U*	166000	37700	mg/kg k.a.	2	1	SUAB
k.a. 105°C	97.2	4.66	%	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus	127E5	1910000	Bq/kg k.a.	5	1	SUAB
alfa-aktiivisuus: 12700000 Bq/kg k.a.						

Seela Mustonen

Mari Aaltonen

~~Seena Aaltonen~~

Seena Aaltonen

Kirjuri

Seena Aaltonen

Eskelinen

Seena Aaltonen

Seena Aaltonen

Seena Aaltonen

Seena Aaltonen

Tasala 9.25

Ranta-Aaltonen 24

Koponen

Ryttiläntie 21/19

Eläjäntie 1/2

Yli-Aaltonen Synäven leirintä

Kotipalsta 160:5

Järvelä 103:21

Bulander 23:6

Sillilä

Kantajärvi Uusankylä

Poukama Y: 21

Kamokko Y: 22

Kumkeli Y: 19

Nama:	Tipe / Model	Comal	Pilih
Ara Suman	X	X	ara.suman@ppl.ti
Ara Hana		X	ara.hana@ppl.ti
Ara Laksana	X	X	ara.laksana
Ara Alajuma	X		0403779474
Ara Mita	X		mita.h.mita@ppl.ti
Ara Kiprasari	X	X	kiprasari@ppl.ti
Ara Tjandjaja	X		0403779474
Ara Marnisa		X	marnisa@ppl.ti
Ara Riza Riza		X	
Ara Mulya	X		0403779474
Ara Mulya	X	X	petyanqin@ppl.ti
Ara Mulya	X	X	mulya.mulya@ppl.ti
Ara Mulya	X	X	0403779474
Ara Mulya		X	mulya.mulya@ppl.ti
Ara Mulya		X	0403779474
ALF EYENUS	X	X	0403779474
Ara Mulya	X		0403779474
Ara Mulya	X	X	mulya.mulya@ppl.ti
Ara Mulya	X		0403779474
Ara Mulya	X	X	mulya.mulya@ppl.ti
Ara Mulya	X		
Ara Mulya		X	
Ara Mulya	X	X	mulya.mulya@ppl.ti
Ara Mulya	X		mulya.mulya@ppl.ti
Ara Mulya	X	X	mulya.mulya@ppl.ti
Ara Mulya		X	mulya.mulya@ppl.ti
Ara Mulya	X	X	mulya.mulya@ppl.ti
Ara Mulya		X	0403779474